

**Стасункі
Беларусь —
Масква:
звышзадача
вызначана
Стар. 3**

2005

“Голасу Радзімы” — 50!

**Спорт
Запрашае
гарналыжны цэнтр
“Сілічы”
Стар. 23**

Эксклюзіў. Французская ўзнагарода Анатоля ШЫНКЕВІЧА — с. 6

Анонсы

Акцэнт года

Кожны з нас, успамінаючы 2004 год, знойдзе для яго свае вызначэнні. Паспяховы, супярэчлівы, нечаканы, трывожны... Такім жа неадназначным быў ён і для ўсёй краіны. Што ж выклікала найбольшы рэзананс за апошнія 12 месяцаў? Паспрабуем расставіць свае акцэнты

Стар. 5

NEWS FROM BELARUS

page 9

Кантакты і дыялогі

Сустрэчы збліжаюць людзей і краіны. На першы погляд, што магло быць агульнага паміж маскоўскім ветэранам Вялікай Айчыннай вайны, які дайшоў да Берліна, генералам у адстаўцы Яўгенам Якушэнкам, нямецкімі навукоўцамі і дыпламатамі і беларускімі студэнтамі, якія сустралялі ў сценах Ліцэя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ў снежні адыходзячага года?

Стар. 15

Персона

Сяргей КУЛІКОЎ (Украіна, Львоў):
“Робім усё, каб нашы дзеці любілі Беларусь, як мы...”

Стар. 17

Дэбют

Вершы, афарызмы, пераклады. Святлана КУЛЬ, Кацярына МАРГОЛЬ, Надзея ПЯТРУШЫНА, Арцём АРАШОНАК.

Стар. 21

Анонс года

“БелКА” будзе запушчана ў космас у канцы 2005 года

Створаны вучонымі Беларусі і Расіі даследчы спадарожнік “БелКА” будзе запушчана ў космас у канцы 2005 года.

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Расіі Уладзімір Грыгор’еў адзначыў, што аналагаў такога апарата ў свеце не існуе. Спадарожнік, створаны ў Беларусі, будзе запушчаны з касмадрома “Плясецк”.

Merry Christmas and Happy New Year! З Новым годам і Калядамі!

Падрабязнасці

Чараду навагодніх свят у Мінску адкрыў конкурс Дзядоў Маразоў

З канца снежня ў Мінску плануецца правесці 150 святочных мерапрыемстваў. Упершыню “сезон” навагодніх свят адкрыў на Кастрычніцкай плошчы конкурс Дзядоў Маразоў і Святурак. На наступны дзень адбылося шэсце галоўных персанажаў навагодніх свят па цэнтральных праспектах і вуліцах горада. А 31

снежня ўсе святочныя праграмы ля ёлак пачнуцца ў 23.00. Пачатак новага года будзе адзначаны святочным феерверкам, які расфарбуе неба над Мінскам у 1 гадзіну 30 мінут 1 снежня 2005 года. А ў кожным раёне Мінска плануецца арганізаваць свае масавыя навагоднія і калядныя гулянні.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ і Сяргея МЕЛЬНІКА.

Навагоднія віншаванні

Балгарыя, Габрава
Паважанае рэдакцыя!
Сардэчна віншую ўсіх з каляднымі і навагоднімі святамі!
Жадаю новых чытачоў, салідных спонсараў і асабістага шчасця.

**Венета
ГЕОРГІЕВА-КАЗАРАВА.**

Літва, Вільнюс

Паважаныя сябры!
Ад імя Згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве прыміце самыя сардэчныя віншаванні з нагоды Калядаў і Новага 2005 года.

Няхай новы год прынясе

вам і вашым сябрам здароўя, шчасця, поспехаў і радасць надзей, якія спраўдзіцца. Няхай будзе мір ва ўсім свеце.

**Лявон МУРАШКА,
прэзідэнт згуртавання.**

Іспанія

Усім шчаслівага 2005 года!
Лідзія ПІНЧУК.

Украіна, Вінніца

Вінніцкае абласное зямляцтва беларусаў віншуе калектыў газеты з Новым 2005 годам і Калядамі!

Жадаем вам і вашым блізкім новых духоўных здабыткаў, творчых дасягненняў, шчасця і

моцнага здароўя!

Няхай квітнее і магутнее наша Беларусь!

**З павагай
Міхаіл ТЫШКЕВІЧ,
старшаня Савета абласнога
зямляцтва.**

Літва, Вісагінас

Шаноўнае спадарства!
Сардэчна вітаем газету “Голас Радзімы” і яе чытачоў, шлём святочныя віншаванні з Калядамі і Новым 2005 годам!

Жадаем добрага здароўя, поспехаў у справах, шчасця і дабрабыту!

БКЦ “Крок”.

Віншаванне міністра замежных спраў Беларусі суайчыннікам за мяжой

Шаноўныя суайчыннікі!
Адыходзіць у гісторыю 2004 год. Час уважліва азірнуцца на зробленае, падвесці вынікі, задумацца аб будучыні. Так склалася, што менавіта з надыходам новага года мы звязваем свае мары і светлыя спадзяванні.

Няхай у наступным годзе разам з вамі будуць любоў і надзея, радасць і прыгажосць. Я жадаю вам падтрымліваць кантакты з Радзімай, карыстацца багатымі беларускай спадчынай. Вы — неад’емная частка беларускага этнасу, актыўныя носьбіты нашай культуры.

Мы спадзяемся на тое, што сувязі з Айчынай заўжды будуць для вас крыніцай радасці і натхнення, гонару за родны край. І кожны ўспамін аб Беларусі будзе напамінаць вамі сэрцы пацуючым адзінства з Бацькаўшчынай.

Са свайго боку мы зробім усё магчымае, каб дзверы беларускіх пасольстваў і консульстваў за мяжой былі гасцінна расчынены для нашых суайчыннікаў, бо тут вы заўсёды знойдзеце параду і падтрымку.

Няхай наступны год будзе для вас часам здзяйснення ўсіх мар! Няхай будуць у вашых сем’ях шчасце, спакой і дабрабыт! Міру вам, моцнага здароўя і святочнага настрою!

**Сяргей МАРТЫНАЎ,
міністр замежных спраў
Беларусі.**

Да ўвагі чытачоў

Наступны нумар газеты “Голас Радзімы” выйдзе 13 студзеня 2005 года

**“Голас Радзімы”
ў 52 краінах**

ААЭ	Беларусь	Германія	Іран	Кітай	Малдова	Расія	Туркменістан	Чэхія
Аргенціна	Бельгія	Данія	Італія	Куба	Мексіка	Румынія	Турцыя	Швейцарыя
Арменія	Бразылія	Егіпет	Казахстан	Кыргызстан	Нарвегія	Сербія	Узбекістан	Швецыя
Аўстралія	Венгрыя	ЗША	Канада	Латвія	Нідэрланды	Сірыя	Украіна	Эстонія
Аўстрыя	В’етнам	Ізраіль	Карэя	Лівія	ПАР	Славакія	Уругвай	Японія
Балгарыя	Вялікабрытанія	Індыя	(Паўднёвая)	Літва	Польшча	Славенія	Францыя	

Пасланне на Ражджаство Хрыстова Мітрапаліта Мінскага і Слуцкага Філарэта, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі

"Тя бачыў і засведчыў, што Ён Сын Божы" (Ін. 1: 34)

Узлюбленыя браты і сёстры! Услед за сведчаннем Прадпечы і Хрысціцеля Гасподняга Іаана, мы штогодзённа і штогодзіённа вызнаем нашу веру ў тое, што Гасподзь Ісус Хрыстос ёсць Сын Божы, Новы Адам, Месія роду чалавечага. Мы веруем, што разам са сваім Спасіцелем кожны хрысціянін нараджаецца звыш ў таінстве Хрышчэння, праходзіць крыжовы шлях свайго вызнання, перажывае Галгофу свайёй веры і ўваскрасае для Жыцця Вечнага з Хрыстом. І таму ў святых дні Ражджаства мы пакліканы з асаблівай увагай згадваць падзеі Богаўваскрэснення і знаходзіць у іх настаўленні для нашых розумаў і сэрцаў.

Прыклад такога павучэння дае нам праслаўлены са святымі мітрапаліт Маскоўскі Філарэт (Драждоў). Разважаючы пра Віфлеемскі вярцец, ён заклікае не толькі сваіх сучаснікаў, але і нас з вамі: "Будзем старацца, каб, памятаючы пра прыніжэнне Госпада, самім нікога не прынізіць: ні падпарадкаваных, ні бедных, ні тых, што жывуць у няведанні".

Мы ж нярэдка пачынаем ганарыцца сваім хрысціянскім веданнем і часам нават прэтэндуюць на права разважаць пра спасенне іншых людзей, у той час як павінны змірэнна памятаць, што спасенне кожнага чалавека — ў руцэ Божай.

Задумаемся над словамі Ангельскага славаслоўя ў ноч Ражджаства Хрыстовага: "Слава ў вышніх Богу, і на зямлі мір, ў людзях добрая воля!" (Лк. 2: 14). У гэтым песнапенні нам адкрываецца шлях уладкавання жыцця кожнага чалавека на зямлі! Па слову Ангельскага гімна, сапраўдны мір можа ўсталявацца толькі тады, калі ён будзе на падмурку Божлага закону жыцця і пры ўмове добрай волі людзей.

На жаль, у нашы дні мы робімся сведкамі адваротнага: у святых для чалавечтва месцах, якімі з'яўляюцца біблейскія землі на Бліжнім Усходзе і ў Міжрэччы, ідзе кровапралітная вайна. У дарагім для сербскага народа і для ўсяго праваслаўнага свету Косаве руйнуюцца праваслаўныя

храмы і манастыры.

А ў той самы час парламенцкія прадстаўнікі краін аб'яднанай Еўропы, насуперак волевыўленню хрысціянскай большасці яе жыхароў, прымаюць тэкст агульнаеўрапейскай Канстытуцыі, ў якой ні словам не згадваецца пра месца і значэнне хрысціянскіх асноў у гістарычным фарміраванні еўрапейскай цывілізацыі!

Таму сёння кожнаму хрысціянину, дзе б ён ні жыў, належыць зноў і зноў вызнаваць сваю веру і жыць паводле гэтага вызнання. А значыць, неабходна не толькі на словах, але на справе "нараджэння звыш" (Ін. 3: 6-7), як казаў Гасподзь Ісус Хрыстос у размове з Ніхадзімам на пачатку Свайго Евангельскага служэння.

Сёння, у дні Ражджаства, мы павінны яшчэ раз задумацца, што азначае для нас гэтае "нараджэнне звыш". Мір сэрца і набыццё дароў Духа Святога насуперак плоцкаму свету — вось з чаго складаецца абавязак кожнага, хто веруе ў Ісуса Хрыста, Сына Божлага.

Не дзёркае нараканне, не багавольную панураць павінны праяўляць мы, а цвёрдае спадзяванне на міласэрнасць Божую і на канчатковую перамогу ўсядобрага Божлага Промыслу. А Промысел Божы нязменна імкнецца прывесці свет да спасення, хоць шлях гэты нярэдка праходзіць праз пакуты і хваробы, беды і выпрабаванні.

Узлюбленыя браты і сёстры! Вяртаючыся да Богадзіцяці Хрыста, мы бачым ў Яго дзіцячым узросце вобраз і нашага з вамі духоўнага ўзрастання. Евангеліст Лука апавядае: "А Ісус узраслаў у мудрасці і гадах, і ў любові ў Бога і ў людзей" (Лк. 2: 52). Таксама і хрысціянская мера духоўнага ўзросту павінна вымярацца нічым іншым, як нашай узаемнай любоўю да Бога і да людзей.

Ад Ражджаства Хрыстовага і да нашых дзён вучэнне нашага Госпада па-рознаму ўспрымаецца тымі, хто слухае Евангельскае дабравесце. Аднак, тое ж самае было і дзве тысячы гадоў таму! Апостал і Евангеліст Лука сведчыць, што ў наступныя дні пасля

Ражджаства, "усе, хто чуў, здзіўляліся таму, што казалі ім пастухі. А Марыя захоўвала ўсе словы гэтыя, складаючы ў сэрцы Сваім" (Лк. 2: 18-19).

Людзі, слухаючы пра нараджэнне Ісуса, здзіўляліся, але часта забывалі пра пачутае, бо мітусня штогодзённага жыцця сцірала з іх памяці тое, што не захоўвалася ў іх сэрцах. Вось чаму для нас такім важным з'яўляецца прыклад Багародзіцы і Вечнадзевы Марыі, якая складала ў Сваім сэрцы ўсё, што тычылася Яе Бажэственнага Сына. Без удзелу сэрца, без шчырага і суцэльнага прыняцця Запаведзяў Хрыстовых, без настойлівага імкнення выканаць хоць малую частку таго, чаму вучыў Спасіцель, мы не зможам увайсці разам з нашым Госпадам у радасць духоўнай перамогі над цемрай веку гэтага.

Узлюбленыя! Пакланяючыся сёння Народжанаму Богадзіцяці, мы таксама можам стаць падобнымі да прамудрых валхвоў, якія прынеслі свае дары да Віфлеемскіх яслаў. Па закліку вядомага царкоўнага прапаведніка, Праасвяшчэннага епіскапа Феафана Затворніка, "прынясем Народжанаму золата чыстага пазнання Божых ісцін... Смірна няхай будзе ўмярцвенне пажад і страстей... Ладанам — імкненне да Божлага".

Пры такім нашым настроі XXI стагоддзю не будзе настолькі трагічным, як мінулае стагоддзе, а Ражджаство Хрыстова ў нашых сэрцах і ва ўсім свеце стане не проста шумным святам, але і часам багамыслення і набожнасці.

Зноў віншую з Ражджаством Госпада Бога і Спасіцеля нашага Ісуса Хрыста ўсіх суайчыннікаў нашых, якія на роднай зямлі і ў рассяяні жывуць, і ўсіх сыноў і дачок з іншых народаў, якія застаюцца вернымі свайму хрысціянскаму вызнанню і культурна-гістарычнаму пакліканню.

Хрыстос нараджаецца — слаўце! Хрыстос з нябёс — сустракайце! Хрыстос на зямлі — узносецеся!

**Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, Патрыяршы
Экзарх ўсяе Беларусі.**

Ражджаство Хрыстова 2004 / 2005 гг.
Даецца ў скарачэнні.

Навагодняя гісторыя Паўлінкі

Тэлегледачы, якія ў навагоднюю ноч аддадуць перавагу Першаму нацыянальнаму тэлеканалу, будуць гасцямі казкі, сцэнарый якой нагадае ім папулярную купалаўскую "Паўлінку".

"Нам хацелася стварыць незвычайную атмасферу сустрэчы і святкавання Новага года, якая ў далейшым, магчыма, стала б добрай традыцыяй, — гаворыць дырэктар тэлевытворчасці Белтэлерадыёкампаніі Уладзімір Ісат. — Рэзідэнцыя беларускага Дзёда Мароза ў Белавежскай пушчы была выбрана нам, таму што яна — з'ява сама па сабе дзіўная, прыдуманая сапраўдным чараўніком".

У кадры тэлевізійнай казкі ў навагоднюю ноч з'явіцца не толькі каля ста артыстаў і тэлеведучых, але і вядомыя ў Беларусі людзі, якія выступяць перад гледачамі ў незвычайным амплу.

Весці навагоднюю праграму будзе журналіст Агенцтва тэлевізійных навін Белтэлерадыёкампаніі Юрый Гроераў і актрыса Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я.Купалы Юлія Шпілеўская. Юрый Гроераў выканае ролю самога сябе, а Юлія Шпілеўская — добра знаёмую ёй ролю Паўлінкі.

"Міжнародны выкладчык-2004" з Навагрудчыны

Прафесар Дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.Пушкіна Іван Іванавіч Котляр атрымаў ганаровае званне "Міжнародны выкладчык-2004". Такое рашэнне прынята ў Міжнародным біяграфічным цэнтры, што ў горадзе Кембрыджы ў Англіі.

Іван Котляр — ініцыятар выкладання ў беларускіх вучэльнях курсу "Права чалавека". Ён уладжэнец вёскі Балотца, што на Навагрудчыне. Скончыў Шчорсаўскую сярэднюю школу, якая стала трамплінам для далейшай вучобы і навуковай дзейнасці.

Атэль "Мінск" стаў уладальнікам сярэбранай кароны

Сярэбраную карону VIII Міжнароднай штогадовай прэміі "Лідэры турындустрыі" на выніках 2004 года атрымаў 4-зорачны атэль "Мінск". Беларускае прадпрыемства выйшла пераможцам у намінацыі "За якасць абслугоўвання".

Як расказаў генеральны дырэктар атэля "Мінск" Мікалай Жураўскі, уручэнне гэтай прэстыжнай прэміі адбылося ў Маскве. Конкурс праводзіўся пры падтрымцы Камітэта па эканамічнай палітыцы, прадпрыемальніцтву і турызму расійскай Дзярждумы.

Для атэля "Мінск" лістапад аказаўся ўрадавым на ўзнагароды. Добра ацэнена дзейнасць працоўнага калектыву і на 11-й Міжнароднай спецыялізаванай выставе "Турбізнес-2004". Атэлю "Мінск" уручаны Дыплом за прафесійны падыход да прэзентацыі фірмы. Гэтае прадпрыемства стала таксама лаўрэатам Другога рэспубліканскага турыстычнага конкурсу "Пазнай Беларусь" у намінацыі "Лепшы партнёр года — гасцінічны комплекс".

Працэдура афармлення польскіх віз спрошчана

Напярэдадні калядных і навагодніх свят працэдура афармлення польскіх віз значна спрошчана. Па словах работнікаў дыпламатычнага прадстаўніцтва суседняй краіны, цяпер назіраецца самая вялікая колькасць жадаючых выехаць у Польшчу. Толькі ў Гродна кожны дзень афармляецца да 500 віз. Усяго ж у абласным цэнтры сёлета іх выдадзена каля 90 тысяч.

На Каляды ў Літву — праз мяжу пешшу

У перыяд калядных і навагодніх свят на беларуска-літоўскай мяжы часова аднаўляюць работу пункты спрошчанага пропуску. Ініцыятыва ў гэтай справе належыць Беларусі. Яна знайшла падтрымку ў Літве, і з 24 снежня 2004 года па 10 студзеня 2005 года жыхары прыгранічных раёнаў дзвюх краін змогуць наведаць родных і знаёмых.

Праз пункты спрошчанага пропуску Біцёны — Пушкас, Кемялішкі-Прыенай, Пяцалеўцы-Ракай, Піцкуны-Парвельшкес, Нурвянцы-Нірвенай, Крукі-Адуцішкіс можна будзе праходзіць з 10.00 да 17.00.

Пункты спрошчанага пропуску перасталі дзейнічаць пасля ўступлення Літвы ў Еўрапейскі саюз, пасля чаго ўзніклі пэўныя складанасці для жыхароў прыгранічча, якія да гэтага маглі без асобных праблем наведваць родных, а таксама цэрквы і касцёлы, месцы пахаванняў родных і блізкіх.

Памятныя манеты "Каляды"

Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь увёў у абарачэнне памятныя манеты "Каляды" серыі "Святы і абрады беларусаў":

сярэбраную — вартасцю 20 рублёў і медна-нікелевую — вартасцю 1 рубель.

На адваротным баку манет размешчана: у цэнтры, на фоне прыроднага ландшафту, — рэльефная выява каляднай зоркі (з устаўкай з сінтэтычнага крышталю блакітнага колеру на сярэбранай манеце); злева і справа — рэльефныя выявы беларускага нацыянальнага арнаменту з элементамі матыву Каляд; унізе — надпіс па кругу: "Каляды". Манеты выраблены якасцю "анціркулейтэд". Тыраж: сярэбраная 5 000, медна-нікелевая — 5 000 штук.

Падрыхтавала Таццяна ЯДАГАЛЬВІС.

У працы і ў стварэнні — разам!

Пасяджэнне Савета дзелавога супрацоўніцтва Беларусі і Масквы і бізнес-форум "Беларусь — Масква: у працы і ў стварэнні — разам" адбыліся ў снежні ў расійскай сталіцы. Для ўдзелу ў іх у Маскву прыбыў прэм'ер-міністр Беларусі Сяргей Сідорскі.

Погляд афіцыйных асоб

Адкрываючы мерапрыемствы, мэр Масквы Юрый ЛУЖКОЎ заявіў, што дзяржаўная палітыка, якая праводзіцца прэзідэнтамі Беларусі і Расіі па развіцці міждзяржаўных сувязей, з'яўляецца адным з важных фактараў для замацавання беларуска-маскоўскага гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва. Ён адзначыў, што сустрэча праходзіць на аптымістычнай ноте: чакаемыя па выніках 2004 года ўзаемны тавараабарот перавысіў 6 мільярдаў долараў. Прычым, як асоба падкрэсліў Юрый Лужкоў, гэты рэкордны паказчык дасягнуты не за кошт сыравінных рэсурсаў, а за кошт гандлю гатовай прадукцыяй.

Маскоўскі граданачальнік заявіў аб зацікаўленасці расійскай сталіцы ў далейшым развіцці гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва з Беларуссю. Асоба маскоўскі мэр вылучыў кіраваныя беларускіх тавараў, якія сталі традыцыйнымі ў расійскай сталіцы і даюць магчымасць не толькі прадаць і купіць спажывецкую прадукцыю, але і нясуць элементы "чалавечых зносін".

Для захавання і далейшага павелічэння ўзроўню тавараабароту Юрый Лужкоў прапанаваў скарыстаць існуючы патэнцыял супрацоўніцтва ў фармацэўтычнай прамысловасці, машынабудаванні, хімічнай вытворчасці. "Сітуацыя для бізнесу ў Маскве і Беларусі абсалютна стабільная, трывалая і прадказальная", — падкрэсліў ён.

У сваю чаргу прэм'ер-міністр Беларусі Сяргей СІДОРСКІ заявіў, што больш як 4 мільярды долараў ЗША складуць інвестыцыі ў рэспубліцы ў 2004 годзе за кошт прыбытку прадпрыемстваў і росту тавараабароту, у тым ліку і з Масквой. Кіраўнік беларускага ўрада адзначыў, што краіна мае намер у бліжэйшай перспектыве абнавіць фонды прадпрыемстваў на 30 працэнтаў. Пры гэтым важную ролю ў дадзеным накірунку павінен выканаць банк "Масква", які працуе ў Беларусі. Яго крэдытны партфель ужо склаў каля 200 мільянаў долараў ЗША. Па словах прэм'ер-міністра, гэта добры вынік, але "ціпер гэтага ўжо мала. Праз маскоўскі банк павінны абслугоўвацца многія перспектывныя праграмы беларускіх і расійскіх прамыславікоў і прадпрыемстваў", — сказаў Сяргей Сідорскі.

Ацэньваючы высокі ўзровень супрацоўніцтва ў сферы гаспадарчых сувязей, кааперацыі, прэм'ер-міністр падкрэсліў важнасць гандлю ў сферы высокіх тэхналогій, машынабудавання, харчовага рынку. Сяргей Сідорскі заявіў, што ўрад Беларусі будзе падтрымліваць на аднолькавых умовах і беларускія, і маскоўскія праекты. "Мы павінны канкуруваць у кошы і якасці", — падкрэсліў кіраўнік беларускага ўрада.

У рамках форуму ў будынку мэры на Новым Арбаце была раз-

Фота БелТА.

горнута выстава "Беларуская якасць-2004", дзе паказвалася прадукцыя ААТ "Гарызонт", "Атлант", "Віцязь", "Беларускага металургічнага завода, "Мінскага прыборабудавнічага завода", "Кераміна", прадпрыемстваў лёгкай, кандытарскай, мяса-малочнай прамысловасці. Агледзеўшы разам з Юрыем Лужковым экспазіцыю, Сяргей Сідорскі заявіў, што важны інструмент у наладжванні сумесных кантактаў і пашырэнні рынкаў збыту беларускай прадукцыі ў Маскве — стварэнне беларускіх гандлёвых дамоў.

Адказваючы на пытанні журналістаў, прэм'ер-міністр паведаміў, што Беларусь мае намер у 2005 годзе павялічыць пастаўкі сваёй прадукцыі на спажывецкі рынак Масквы. Па яго словах, урады Беларусі і Масквы дамовіліся, што расійская сталіца прадаставіць беларускім таваравытворцам, у тым ліку вытворцам прадуктаў харчавання, да 25 працэнтаў свайго рынку. "Гэта лічба не з'яўляецца кантрольнай, а гаворыць пра тое, што маскоўскія ўлады будуць ствараць прэферэнцыі для беларускіх вытворцаў", — сказаў Сяргей Сідорскі.

За ўклад у развіццё гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва Беларусі і Масквы Сяргей Сідорскі ўручыў ганаровыя граматы Савета Міністраў шэрагу супрацоўнікаў урада Масквы і кіраўнікоў прэфектур расійскай сталіцы. Юрый Лужкоў, у сваю чаргу, узнагародзіў граматамі маскоўскага ўрада паўнамоцнага прадстаўніка Прэзідэнта Беларусі — віцэ-прэм'ера Васіля Даўгалёва, старшыню Магілёўскага аблвыканкама Барыса Батуру, начальніка ўпраўлення знешнеэканамічнай дзейнасці Мінгарвыканкама Валянціна Браіма, саветніка

Пасольства Беларусі ў Расіі Сцяпана Шкапіча. Акрамя таго, шэраг беларускіх і маскоўскіх прадпрыемстваў былі адзначаны дыпламамі Савета дзелавога супрацоўніцтва Беларусі і Масквы за ўклад у развіццё гандлёва-эканамічных сувязей.

Звышзадача 2005-га

Звышзадача для ўрадаў Беларусі і Масквы ў будучым годзе — павелічэнне тавараабароту яшчэ на 1 мільярд долараў. Пра гэта заявіў журналістам паўнамоцны прадстаўнік Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — віцэ-прэм'ер Васіль ДАЎГАЛЁЎ.

Ён адзначыў, што ўжо ў 2004 годзе беларуска-маскоўскі тавараабарот дасягнуў рэкорднага ўзроўню (6 мільярдаў долараў). Для таго, каб перасягнуць гэты вынік, урады Беларусі і Масквы дапрацоўваюць сумесную праграму мерапрыемстваў, рэалізацыя якіх дазволіць дасягнуць намечаных рубяжоў, паведаміў паўнамоцны прадстаўнік. На яго думку, перспектывнымі галінамі для супрацоўніцтва, дзе ёсць значныя рэзервы, з'яўляюцца фармацэўтыка, лёгкая прамысловасць, будаўніцтва.

Беларускі сняданак для масквічоў

Аб'ёмы паставак беларускага харчавання ў Маскву ў будучым годзе ўзрастуць на 30 працэнтаў у параўнанні з 2004 годам і складуць 250 мільянаў долараў. Такая дамоўленасць дасягнута на пера-

гаворах у Маскве ў рамках Савета дзелавога супрацоўніцтва, паведаміў намеснік міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Беларусі Мікалай ПАПКОЎ.

Павялічыць аб'ёмы паставак прадуктаў у Маскву дазволіць развіццё ўласнай гандлёваправодзячай сеткі і адкрыццё гандлёвых прадстаўніцтваў перапрацоўчымі прадпрыемствамі Беларусі ў расійскай сталіцы. Свае гандлёвыя дамы ў Маскве ўжо маюць Брэсцкі, Гродзенскі і Магілёўскі малочныя камбінаты, Барысаўскі, Гродзенскі мясакамбінаты і Бярозаўскі мясакансервавы камбінат, шэраг птушкафабрык рэспублікі. Прычым беларускія прадпрыемствы ў асноўным пастаўляюць гатовую прадукцыю — вэнджаніну, каўбасы, цвёрдыя сыры, мясныя і малочныя кансервы. У 2005 годзе будуць павялічаны пастаўкі ялавічыны, свініны і мяса птушкі. Гэта будучы прамыя пастаўкі, без пасрэднакаў, што зробіць супрацоўніцтва беларускіх і расійскіх прадпрыемстваў яшчэ больш выгадным, падкрэсліў намеснік міністра.

Перагаворы ў Маскве далі магчымасць урэгуляваць шэраг рабочых момантаў, якія стрымлівалі ход паставак беларускіх прадуктаў у расійскую сталіцу.

Месца прэзентацый павільён №18

Рэспубліка Беларусь мае намер рэалізаваць шэраг гандлёва-эканамічных праектаў з Масквой праз уласны выставачны павільён ва Усерасійскім выставачным цэнтры (УВЦ).

Пра гэта заявіў прэм'ер-міністр краіны Сяргей Сідорскі на сустрэчы з кіраўніком УВЦ у сталіцы Расіі.

Ён адзначыў, што стварэнне такога павільёна мае доўгатэрміновую перспектыву. З яго дапамогай можна арганізаваць тавараправодзячую і дылерскую сетку Беларусі ў Маскве. Па словах Сяргея Сідорскага, беларуская дзяржава зацікаўлена ў стабільным кошыце за арэнду павільёна.

Выставачны цэнтр Беларусі будзе размешчаны ў павільёне № 18. Яго плошча складзе 3 300 квадратных метраў.

Помніку Янку Купалу быць

Устаноўка помніка Янку Купалу ў Маскве перанесена на будучы год: беларускія і расійскія спецыялісты прыйшлі да сумеснай высновы, што неабходна палепшыць першапачатковы праект скульптурнай кампазіцыі, адзначыў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Расіі Уладзімір ГРЫГОР'ЕЎ. Ён падкрэсліў, што ніякіх рознагалоссяў па архітэктурным і ландшафтным рашэнні ў бакоў няма. Што згодна з прынятым урадам Масквы рашэннем, помнік беларускаму песняру павінен быць устаноўлены на Кутузаўскім праспекце расійскай сталіцы.

НА ЗДЫМКУ: Сяргей СІДОРСКІ (злева) і Юрый ЛУЖКОЎ у Маскве. Падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

Салодкі бізнес

"Камунаркі"...

Шматлюдна ў пераднавагоднія дні ў фірменным магазіне фабрыкі "Камунарка". Мінчане і госці сталіцы купляюць навагоднія падарункі. Сёлета па заяўцы гандлёвых арганізацый на "Камунарцы" іх прыгатавана 1 мільён 100 тысяч. Калекцыя навагодніх падарункаў абноўлена на 70 працэнтаў — гэ-

та баулы рознай формы і памераў вагой ад 200 грамаў да 2 кілаграмаў. Кандытарская фабрыка "Камунарка" ўпершыню прыгатавала эксклюзіўны навагодні падарунак у форме ноўтбука вагой 2 кілаграмы. Асартымент кандытарскіх вырабаў у навагодніх падарунках падабраны так, што кошт баулаў вагаецца ад

2 да 25 тысяч рублёў. Такім чынам, навагоднія падарункі падрыхтаваны кандытарскім прадпрыемствам з улікам пакупной здольнасці насельніцтва.

НА ЗДЫМКУ: эксклюзіўны навагодні падарунак у форме ноўтбука.
Фота **Аляксандра ТАЛОЧКА**, БелТА.

...і "Спартак"

Прэзідэнт краіны **Аляксандр Лукашэнка** назваў **гомельскае СП "Спартак"** як **найбольш удалы прыклад работы замежнага інвестара**. "Грамадзянін ЗША, адказны прадпрымальнік, не маючы кантрольнага пакета акцый, актыўна займаецца мадэрнізацыяй прадпрыемства, забяспечаннем яго сыравінай і збытам прадукцыі. І пры гэтых абставінах знаходзіць поўнае ўзаемаразуменне з дзяржавай", — сказаў Прэзідэнт.

У сумеснае прадпрыемства фабрыка ператварылася ў 1998 годзе з прыходам амерыканскай кампаніі "Double star". Сёння замежнаму інвестару належыць каля 37 працэнтаў акцый, і дзелавому партнёру гэтага дастаткова, каб быць зацікаўленым у развіцці беларускага прадпрыемства.

Калі ў сярэдзіне 90-х гадоў фабрыкі суседніх краін рванулі за імпартнымі рэцэптурамі, якія мільгацелі рознымі замяняльнікамі какава-прадуктаў, у Гомелі засталіся пры сваім меркаванні. "Толькі натуральнае!" — гэта прынцып прадпрыемства, разумнасць якога даўно аданілі

не толькі пакупнікі, але і спецыялісты. Колькасць перамог "Спартак" ў прафесійных конкурсах пераваліла за паўсотні. Пры гэтым гомельскі шакалад ужо даказаў сваю грунтоўнасць на сусветным рынку, атрымаўшы сертыфікат якасці ISO9001. На прадпрыемстве ўведзена сістэма кантролю бяспекі прадукцыі на аснове прынцыпаў HASSP. Таму так паспяхова фабрыка прадстаўляе сваю прадукцыю на шматлікіх міжнародных спецыялізаваных выставах. Апошнія — "Seal" у Парыжы і "All Candy" ў Чыкага — прынеслі "Спартаку" не толькі прызнанне спецыялістаў, але і патэнцыяльных партнёраў з Італіі, Арабскіх Эміратаў, Партугаліі.

Салодкія вырабы "Спартак" добра прадаюцца ў Амерыцы, дзе намаганнямі інвестара ў 35 штатах створана дыстрыб'ютарская сетка, а таксама ў Канадзе, Германіі, Вялікабрытаніі. Адкрыты гандлёвыя аддзелы ў гарадах Ізраіля. Прадукцыя гомельскай

фабрыкі названа "Лепшым таварам Рэспублікі Беларусь на рынку Расійскай Федэрацыі".

З прыходам замежнага інвестара сацыяльная праграма на прадпрыемстве толькі пашырылася і поўнасьцю адпавядае патрабаванням дзяржаўнай палітыкі. Стабільная зарплата, вышэйшая за сярэднюю па краіне. Мелпункт укамплектаваны спецыялістамі і найноўшым абсталяваннем, даступны любому работніку. У час адпачынку аздараўлівацца можна ў "спартакаўскім" доме адпачынку "Зялёны луг" або ў беларускіх санаторыях, размешчаных у бліжкім і далёкім замежжы.

Вырашаюць тут пытанні і больш складаныя: штогод выдзяляецца 10 пазык на набыццё жылля. А апека пенсіянераў, асабліва ветэранаў вайны і працы, — асабліва важная справа. І ў выніку атрымліваецца, што ў партнёраў па паспяховаму беларуска-амерыканскаму СП мэта адна — цывілізаваны даходны бізнес.

Старонку падрыхтавала **Татцяна ЯДАГАЛЬВІС**.

Рэгістрацыя фірмы зойме тры дні

Усяго тры дні спатрэбіцца бізнесмену, каб зарэгістраваць сваю фірму ў Беларусі. Гэта, здавалася б, неажыццявімая мара прадпрымальнікаў будзе рэальнасцю пасля аб'яднання інфармацыйных сістэм міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі. Рэалізацыя гэтага праекта зойме прыкладна адзін год, паведаміў памочнік Прэзідэнта Беларусі па інфарматызацыі **Валерый Цапкала**.

Паводле яго слоў, цяпер стварэнне фірмы займае паўтара-два месяцы. Пры гэтым трэба наведаць некалькі ўстаноў, прайсці праз мноства бюракратычных працэдур, у выніку страціўшы нямала часу і грошай. Стварэнне адзінай дзяржаўнай інфармацыйнай сеткі дасць магчымасць рэалізаваць прынцып "аднаго акна".

Бізнесмену трэба будзе звярнуцца ў адпаведную ўстанову толькі два разы: першы раз паведаміць, якім відам дзейнасці ён збіраецца заняцца, складзі неабходныя дакументы або прынесці запойненыя па ўзору, выстаўленаму ў Інтэрнэце. Другі раз ён

прыходзіць праз 2-3 дні, каб забраць гатовы пакет дакументаў: статут арганізацыі, пасведчанне аб рэгістрацыі, нумар падаткапалацельшчыка, рахунак у банку і нават пячатку. Аплаціўшы прадастаўленую паслугу, бізнесмен можа пачынаць кіраваць новай фірмай.

Усё гэта не толькі аблегчыць жыццё беларускім бізнесменам, але і будзе садзейнічаць прыцягненню ў нашу эканоміку замежнага капіталу, перакананы **Валерый Цапкала**. Дарэчы, на тэрыторыі СНД Беларусь стане першай краінай, дзе будзе ажыццёўлены такі "хуткасны" прынцып рэгістрацыі.

Марыя АГАФОНАВА, БелТА

"Лепшы будаўнічы прадукт года"

Адбылася цырымонія ўзнагароджання пераможцаў Рэспубліканскага конкурсу "Лепшы будаўнічы прадукт года". Прадпрыемствы-пераможцы сталі вядомыя падчас пасяджэння аўтарытэтай камісіі конкурсу. Лепшымі названы звыш 60 найменняў айчынных і замежных будаўнічых матэрыялаў і вырабаў, прадстаўленых больш як 40 удзельнікамі конкурсу. Усяго ж на конкурс было прадстаўлена каля 400 найменняў будаўнічых матэрыялаў.

У ліку пераможцаў вылучылі

айчыныя прадпрыемствы: Новалукомльскі завод керамзітавага гравію, "Крычаўцэменташыфер", Беларускі цэментны завод, дзяржынскае лакафарбавае прадпрыемства "МАВ", Мінскі завод сілікатных вырабаў, аб'яднанне "Забудова", "Краснасельскбудматэрыялы", сумеснае прадпрыемства "Юнібуд-Калор", ААТ "Кроўля", СП "Бессер-Бел" і іншыя.

Конкурс "Лепшы будаўнічы прадукт года" стаў першым прафесійным конкурсам сярод прадпрыемстваў, якія працуюць на будаўнічым рынку Беларусі.

Падпісана крэдытнае пагадненне

Крэдытнае пагадненне паміж ААТ "Белгазпрамбанк" і Еўрапейскім банкам рэканструкцыі і развіцця (ЕБРР) аб адкрыцці Беларусі крэдытнай лініі ў суме 25 мільянаў долараў ЗША для фінансавання малага і сярэдняга бізнесу ў рэспубліцы падпісана ў Мінску.

У Беларусі два камерцыйныя банкі — "Прыорбанк" і "Белгазпрамбанк" — рэалізуюць праграму ЕБРР па падтрымцы малага і сяр-

эдняга бізнесу. У рамках крэдытнай лініі ЕБРР магчыма прадастаўленне паслуг па крэдытаванні інвестыцыйных праектаў, мікракредытаванні, фінансаванні абаротнага капіталу і аперацый лізінга. Вялікі попыт на такія крэдытныя рэсурсы з боку суб'ектаў гаспадарання абумоўлены наяўнасцю шэрагу льгот па ўплаце мытных пошлін і падатку на дабаўленую вартасць.

Фота **БелТА**.

КРАІНА

Палітсезон

Галоўнымі палітычнымі падзеямі адыходзяга года сталі парламенцкія выбары і рэфэрэндум па ўнясенні змяненняў у Канстытуцыю аб перавыбранні кіраўніка дзяржавы на трэці тэрмін. Палітолагам было складана выявіць нейкую палітычную інтрыгу, што пацвердзілі вынікі галасавання. Усё прайшло, на думку некаторых назіральнікаў, "вельмі арганізавана". Назіраючы за падзеямі ў нашай паўднёвай суседкі, хочацца сказаць — "на шчасце".

Знешнепалітычнай падзеяй, якая непасрэдна датычыцца інтэрасаў нашай краіны, стала ўступленне Латвіі, Літвы і Польшчы ў Еўрапейскі Саюз (пашырэнне яго норм і ўплыву). Гэта гістарычная падзея яшчэ атрымае сваё развіццё. Беларуссю зроблены значны крок у перамоўным працэсе па ўступленні ў міжнародную гандлёвую арганізацыю.

Стрэс года

З-за няздольнасці дамовіцца па цэнах для беларускіх спажываўцоў расійскі "Газпром" раптоўна 19 лютага, у самую халодную ноч мінулай зімы, спыніў пастаўкі газу па беларускіх газоправодах. Складана растлумачыць такі ўчынак, які прымусіў пахвалывацца спажываўцоў не толькі нашай краіны, але і ўсёй Заходняй Еўропы, Прыбалтыкі, Украіны і самой Расіі — Калінінградскай вобласці.

Крызіс, канешне, вырашыўся, аднак асадак застаўся ў душы многіх і прымусіў задумацца аб пошуку альтэрнатыўных крыніц энергіі. І ўсё ж у краіне працягваецца газыфікацыя рэгіёнаў, асабліва неабходная тым, якія пацярпелі ад чарнобыльскай аварыі. Пляны газыфікацыі Палесся, якія дзесяцігоддзямі вынашваліся ў савецкія часы, атрымалі канкрэтнае вырашэнне толькі ў апошнія гады. Сёлета газ прыйшоў у Тураў.

Стабільнасць

На шчасце, газавы інцыдэнт не адбіўся на стане беларускай эканомікі, якая на працягу ўсяго года стабільна дэманстравала добрыя тэмпы развіцця. Безумоўна, для экспартаарыентаванай прамысловасці важнай умовай з'яўлялася спрыяльная кан'юнктура на знешніх рынках, але рост аб'ёмаў і пашы-

Кожны з нас, успамінаючы 2004 год, знойдзе для яго свае вызначэнні. Паспяховы, супярэчлівы, нечаканы, трывожны... Такім жа неадназначным быў ён і для ўсёй краіны. Што ж выклікала найбольшы рэзананс за апошнія 12 месяцаў?

Паспрабуем расставіць свае акцэнтны

рэнне геаграфіі экспарту сведчаць аб павышэнні канкурэнтаздольнасці айчыннай прамысловасці.

Каб не перагружаць чытача статыстыкай, адзначым, што практычна ўсе прагнозы паказчыкі развіцця краіны ўрад лічыць выкананымі. Разам з прамысловасцю адбылася стабілізацыя ў сельскай гаспадарцы. Год адзначаны рэкордным ураджаем: збожжавых сабрана больш за 7 мільёнаў тон, півавараная прамысловасць поўнаспцо забяспечана айчынным ячменем, скарачаецца колькасць стратных сельгаспрадпрыемстваў, у тым ліку і за кошт далучэння да буйных фермерскіх гаспадарак. Значна ўмацавалася нацыянальная валюта — беларускі рубель, расце золатавалютны запас.

Дата года

Святкаванне 60-годдзя вызвалення рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў адбылося 3 ліпеня. Было шмат гасцей, у тым ліку прэзідэнты Расіі і Украіны. Нацыя выказала сваю ўдзячнасць вызваліцелям, а ветэраны, ў сваю чаргу, падзяку за ўвагу і клопат, якія дзяржава аказвае героям. Працягваецца ўзнагароджанне іншаземных грамадзян, якія ўдзельнічалі ў вызваленні Беларусі.

Тэхналогіі

Пачата стварэнне ў Беларусі аналага амерыканскай Сілікона-

вай даліны.

Сумесна з расійскімі вучонымі зроблены суперкамп'ютэр "Скіф". З'явілася магчымасць глядзець перадачы Першага нацыянальнага і Першага (беларускага) музычнага тэлеканалаў праз спадарожніковую талерку.

Колькасць абанентаў сатавых сетак больш чым падвоілася і складае звыш 2 мільёнаў чалавек. Хутка ў краіне з'явіцца яшчэ адзін апэратар сатавай сувязі (дзяржаўны).

Інтэрнэт

Пачала работу першая вэб-камера краіны, якая дае магчымасць убачыць у любой кропцы планеты, што адбываецца ў рэальным часе ў цэнтры Мінска ў аб'ектах плошчы Перамогі. Камера ўстаноўлена ў рэдакцыі "Голасу Радзімы" і працуе бесперапынна (за выключэннем тэхнічных непаладак, якія часам здараюцца).

З'явіўся афіцыйны Інтэрнэт-партал "Вітае Беларусь!" Belarus.21.by.

Інтэрнэт-карыстальнікі ва ўсім свеце могуць праслухаць перадачы радыёстанцыі "Беларусь", навіны з Беларусі на чатырох мовах, а таксама галоўную інфармацыйную праграму беларускага радыё "Радыёфакт". Усё больш айчынных радыёстанцый прапануюць эфір-online.

Першы нацыянальны тэлеканал прапануе відэафрагменты тэле-навін Інтэрнэт-карыстальнікам.

Пачала дзейнічаць першая ў Беларусі сістэма аплаты праз Інтэрнэт — Easy-pay — электронныя грошы.

Спорт

Лепшай спартсменкай і лепшым спартсменам 2004 года названы **Юлія Несцярэнка і Ігар Макараў**.

Перамога беларускай спартсменкі Юліі Несцярэнка на самай прэстыжнай беговай дыстанцыі — стометроўцы — стала поўнай нечаканасцю для ўсіх спецыялістаў лёгкай атлетыкі. Яна апярэдзіла прызнаных асаў спрынту — амерыканак Каландзер і Вільямс, прадстаўніц Ямайкі Кэмпбел, Бейлі і Сімсан, а таксама балгарскую бягунню Лалаву і прадстаўніцу Багамскіх астравоў Фергюсон.

Юлія Несцярэнка пераканана даказала, што няма відаў спорту, непадуладных беларускім спартсменам. Алімпійская чэмпіёнка Юлія Несцярэнка ўзнагароджана ордэнам Айчыны III ступені.

Упершыню за ўдзел беларускаў у Алімпійскіх гульнях залатую ўзнагароду ў турніры дзюдаістаў заваяваў наш Ігар Макараў.

У дзесятку лепшых таксама ўвайшлі:

Кацярына Карстэн — веславанне акадэмічнае,

Віктар Зуеў — бокс,

Ганна Бацкошкі — цяжкаа-летыка,

Наталія Цылінская — веласпорт,

Іван Ціхан — лёгкаа-летыка,

Магамед Арышгаджыеў — бокс,

Андрэй Рыбакоў — цяжкаа-летыка,

Максім Мірны — тэніс.

Барыс ЖУКАЎ.

ДЫЯСПАРА

Сёлетні год быў значным на падзеі і для беларускай дыяспары. І нельга вызначыць, якія з іх былі больш значнымі, якія менш. І ўсё ж зробім свае акцэнтны...

Для беларусаў Расіі 2004 год — Год культуры Беларусі ў Расіі, юбілей Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусы Расіі" — пяць гадоў з часу заснавання, запамінальнымі сталі Дні Беларусі ў Іркуцку, Калінінградзе, Новасібірску і г.д.

Прыкметнай падзеяй стала прэзентацыя Інтэрнэт-праекта "Голасу Радзімы" — "Вітае Беларусь!" — Belarus.21.by ў Маскве на выставе "Прэса-2005". Створаны ў красавіку бягучага года Інтэрнэт-праект імкліва развіваецца і прыцягвае ўвагу шматлікіх карыстальнікаў не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі.

Не толькі ў Расіі адбываліся падзеі, звязаныя з жыццём беларускай дыяспары. На самым пачатку восені ў канадскім горадзе Таронта прайшла 26-я сустрэча беларусаў Паўночнай Амерыкі. Пачынаючы з першай сустрэчы беларусаў у мясцовасці ля Ніягарскага вадаспада ў 1952 годзе, яны адбываюцца кожныя два гады ў Канадзе ці ЗША. Падзеяй для ветэранаў-эмігрантаў, тых, хто не шкадуе сябе, прынес мір на беларускую зямлю, і хто воляй лёсу апынуўся ў Канадзе, стала ўзнагароджанне медалямі ў гонар 60-годдзя вызвалення Беларусі.

Беларусаў Малдовы і Прыднястроўя аб'яднаў І Кангрэс ў Кішынёве, які прайшоў з удзелам беларускай дэлегацыі.

Газеце беларусаў Латвіі "Прамень" сёлета споўнілася 10 гадоў.

У Калінінградзе ўстаноўлены помнік Францішку Скарыне, плануецца ўстанавіць помнік Янку Купалу ў Маскве і Варшаве, а Якубу Коласу ў Варшаве.

Лічым таксама важным вызначыць 40-гадовы юбілей беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом "Радзіма".

Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

Таленты сышліся на "Скрыжаваннях"

У 2004 годзе ў тэлевізійным форуме "На скрыжаваннях Еўропы" прынялі ўдзел 92 беларускія выканаўцы.

Іх музычныя кампазіцыі на працягу ўсяго года гучалі ў эфіры Першага нацыянальнага канала Беларускага радыё і радыёстанцыі "Радыус-FM" у рамках гэтага праекта. Лепшых, па выніках года, вызначала прафесійнае журы з кампетэнтных і паважаных дзеячаў беларускага шоу-бізнесу. Пераможцы вызначыліся ў 7 асноўных і 10 спецыяльных намінацыях.

"Лепшы кампазітар года" — Алег ЕЛІСЕЕНКАЎ.

"Лепшы паэт года" — Алег ЖУКАЎ.

"Лепшы аранжыроўшчык года" — Ядвіга ПАПЛАЎСКАЯ. Сяргей СУХОМЛІН.

"Лепшы жаночы вакал года" — Галіна ШЫШКОВА.

"Лепшы мужчынскі вакал года" — Валерыў ДАЙНЕКА.

"Лепшая песня года" — "Любоў у далонях" ("НОВЫ ПЕРУСАЛІМ").

"Лепшы выканаўца года" — "СЯБРЫ".

СПЕЦЫЯЛЬНЫЯ НАМІНАЦЫІ:

1. "Радыёратацыя" — Ірына ДАРАФЕЕВА ("Тары-гары").

2. "Радыёратацыя" — АЛЕСЯ ("Птушкі").

3. "Лепшы прадзюсер года" — Аляксей ХЛЯС-ТОЎ, Кірыл СЛУКА.

4. "Лепшае шоу года" — Іна АФАНАСЬЕВА.

5. "Лепшы фальк-выканаўца года" — "АЛЯКСАНДРА І КАНСТАНЦІН".

6. "Прарыў года" — "СТОКС".

7. "Сімпатый глядачоў" — Анатоль ДЗЯНІСАЎ, Вольга ПЛОТНІКАВА.

8. Спецыяльная намінацыя ад Міністэрства культуры РБ "За адданасць у мастацтве" — дуэт Ядвіга ПАПЛАЎСКАЯ і Аляксандр ЦІХАНОВІЧ (на здымку).

9. "Персона" — Тамара РАЕЎСКАЯ.

10. Спецыяльная намінацыя ад Белтэлерадыё-кампаніі "За стыль" — Максім АЛЕЙНІКАЎ.

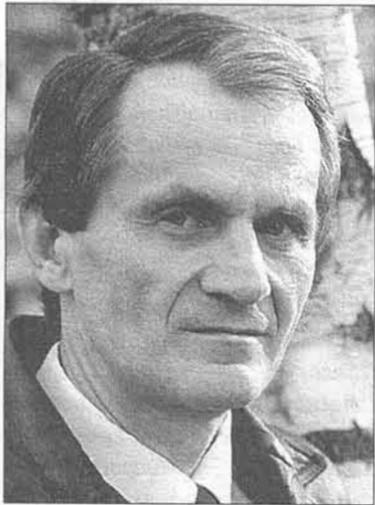

Ігар ЛУЧАНОК:

"Чакаю новых сустрэч з беларусамі замежжа..."

Напярэдадні Новага года наш карэспандэнт Рэгіна ГАМЗОВІЧ сустрэлася са старшынёй Беларускага саюза кампазітараў, народным артыстам краіны Ігарам ЛУЧАНОМ і папрасіла падзяліцца ўражаннямі ад творчых паездак 2004 года, раскажаць пра зробленае, пра планы на новы год. Аказалася, што Ігар Міхайлавіч — даўні чытач нашай газеты, якая ў красавіку 2005 года адзначыць свой 50-гадовы юбілей.

— Я шмат дзе бываў за мяжой, неяк палічыў — у 70 замежных паездках. І заўсёды сустракаўся з суайчыннікамі, якія там жывуць. Таму газета "Голас Радзімы", якая выдаецца спецыяльна для іх, заўсёды была для мяне цікавай. Я даўно з ёю знаёмы — раней яна

была 8-палосная, выходзіла раз на тыдзень, мне здаецца, гэта лепш, як раз у месяц, так яе лягчэй чытаць замежным беларусам. Інфармацыя, якая змяшчаецца ў ёй, заўсёды разнастайная, поўная. Тут змяшчаліся мае песні з нотамі. Бываў у рэдакцыі неаднойчы.

Я старшыня Саюза кампазітараў ужо 24 гады, таму заўсёды хацеў, каб наша беларуская музыка прапагандавалася і сярод суайчыннікаў у замежжы. І не толькі песні, але і опера, балет, тэатральная музыка, камерная, харавая, сімфанічная. Летась наш Саюз кампазітараў адзначыў сваё 70-годдзе. Столькі твораў за гэтыя гады напісана! Хачу ўгадаць творы Анатоля Багатырова — "У пущах Палесся", кантату "Беларускім партызанам", песні Уладзіміра Алоўнікава і Юрыя Семянякі, оперы Яўгена Цікоцкага, творы Мікалая Аладава, многіх іншых

кампазітараў. Пасля вайны вырасла шмат новых прафесійных кампазітараў. Гэта Дзмітрый Лыбін, Ганна Кароткіна, Аліна Безансон і іншыя. Іх творы слухаюць у розных гарадах Беларусі і за яе межамі. У апошні час беларуская камерная музыка пачала часцей гучаць у ЗША, у краінах Еўропы, дзе працуюць сябры Беларускага саюза кампазітараў. І гэта не можа не радаваць.

— Вы толькі што вярнуліся з Масквы, дзе бралі ўдзел у складзе беларускай дэлегацыі ў закрыцці Гола Беларусі ў Расійскай Федэрацыі, выступалі ў канцэртнай зале "Расія"...

— У рамках гэтых мерапрыемстваў пабываў у Цюмені, у Санкт-Пецярбургу і Маскве. Незабудлівыя ўражанні пакінулі сустрэчы з землякамі, якія прыходзілі на канцэрты, самі нашы выступленні на лепшых пляцоўках...

У канцы гэтага года зноў пае-

ду ў Маскву, буду браць удзел у вечарах дружбы, канцэртах, навагодніх вечары ў нашым пасольстве. 25 снежня адбыўся канцэрт у Новай оперы, дзе выступілі нашы "Сябры", ансамблі "Белыя росы" з Навасібірска, "Арэра" з Грузіі. Завяршаю ў Маскве работу з паэтам Аляксандрам Дабранрававым і кампазітарам Аляксандрай Пахмутавай над своеасаблівым гімнам "Беларусь і Расія разам". У Расіі ў мяне шмат сяброў, калег, з якімі ўжо даўно супрацоўнічаю.

— Над чым працуеце зараз?

— Нядаўна ў Мінску ў час канцэрта "На скрыжаваннях Еўропы" саліст Дзяржаўнага ансамбля "Песняры" Валерый Скаражонак запісаў маю песню на словы Яна Чачота "Вандрующая пташка". Хачу падараваць яе чытачам газеты "Голас Радзімы".

Заўсёды з задавальненнем выступаю разам з ансамблем

"Сябры", які ў гэтым годзе справіў сваё 30-годдзе, сябрую з Ядвігай Паплаўскай і Аляксандрам Ціхановічам, Уладзімірам Правалінскім... Зараз працую над новай праграмай, прысвечанай 60-годдзю Перамогі, сумесна з аркестрам Міністэрства абароны пад кіраўніцтвам Аляксандра Фёдарова, ансамблем песні і танца пад кіраўніцтвам Уладзіміра Варапаева, аркестрам Міністэрства унутраных спраў пад кіраўніцтвам Сцяпана Гурына, Прэзідэнцкім аркестрам пад кіраўніцтвам Віктара Бабарыкіна. Свята Перамогі мы павінны адзначыць годна, прыгожа, ушанаваўшы памяць тых, хто аддаў жыццё за тое, каб Беларусь была вольнай, незалежнай, каб мы ў дружбе і згодзе жылі з усімі суседзямі, каб спявалі свае беларускія песні і стваралі музыкальную цікава слухаць людзям ва ўсім свеце.

Кавалер ордэна "Акадэмічных Пальмаў"

Сваім шляхам ідзе народны дыпламат і шчаслівы чалавек Анатоль Шынкевіч

Гэтага чалавека французы часам называюць сваім паўпрадкам у Беларусі. А ў лістападзе пасол Францыі ў нашай краіне Стэфан Шмялеўскі ад імя ўрада сваёй дзяржавы ўручыў Анатолю Шынкевічу ордэн "Акадэмічных Пальмаў".

Сёння Анатоль Шынкевіч — намеснік старшыні прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, дзе працуе з 1980 года. Ён таксама адказны сакратар таварыства "Беларусь — Францыя". Сёлета адсвяткаваў 60-гадовы юбілей сярод мноства родных і сяброў. Як заўсёды падчас свята іграў на баяне. Анатоль Валянцінавіч кажа, што ён самавучка, нот не ведае, але падбраць і выканаць можа амаль любую мелодыю.

Скончыў Інстытут замежных моў (цяпер Лінгвістычны ўніверсітэт). Потым працаваў перакладчыкам: два гады — у Алжыры, тры — у Марока. Першы раз трапіў у Францыю ў 1982 годзе. З таго часу паступова з'яўляліся кантакты і нараджалася сяброўства з дабрачынцамі, якія аказвалі ахвярам Чарнобыля гуманітарную дапамогу.

— Што значыць для вас французская ўзнагарода?

— Так склаўся лёс, што мая праца была ў асноўным накіравана на развіццё беларуска-французскіх стасункаў у сапраўдным цэнтры народнай дыпламатыі — Беларускам таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. Хочацца звярнуць увагу на тое, што наша таварыства амаль 80 гадоў (юбілей у 2006) маюе сувязі з грамадскасцю розных краін свету. Думаю, чытачам "Голасу Радзімы" не трэба тлумачыць колькі зроблена. У нас сапраўды шмат сяброў у розных краінах. Для мяне гэтая ўзнагарода сведчанне таго, што на дзейнасць таварыства звярнулі ўвагу на дзяржаўным узроўні. Гэты ордэн — часцінка Францыі, якая заўсёды будзе са мною.

— Вы верыце ў народную дыпламатыю?

— Безумоўна. І магу з упэўненасцю сказаць, што вельмі многае ў стасунках між краінамі трымаецца на асабістых чалавечых кантактах.

Беларусам ёсць што паказаць у галіне культуры, і мы ўмеем атрымліваць асалоду ад мастацтва іншых краін. Штогод арганізоўваем Дні Рэспублікі Беларусь у Францыі. Любое выступленне пачынаецца з таго, што французы распяваюць пра Беларусь. Не сакрэт, многія там не ведаюць нашу краіну. Задаюць пытанні — да Варшавы ці пасля яе знаходзіцца Беларусь. Паездка аднаго калектыву — гэта інфармаванне многіх людзей пра нашу краіну. Сёлета ў Францыю ездзіў вакальны ансамбль "VOX ORIENTIS". Да

нас у сваю чаргу ўжо другі раз прыязджаў французскі спявак Андрэ Дзюма. Яго ўразіла Беларусь. І Андрэ стаў сябрам асацыяцыі "Спадчына без межаў", члены якой актыўна дапамагаюць людзям

Даведка. Ордэн "Акадэмічных Пальмаў", які мае таксама назву "Фіялетавае легіён" — адзін са старэйшых у Францыі, заснаваны Напалеонам I 17 сакавіка 1808 года. У выключных выпадках ордэнам узнагароджваюцца інашаземцы. Уручаючы ордэн "Акадэмічных Пальмаў", французскі ўрад адзначае вялікі ўклад узнагароджваемых у рэалізацыю сумесных праграм.

у пацірпельных раёнах Беларусі. А ў студзені ў Мінск прыязджаюць нашы даўнія партнёры ў Францыі, члены асацыяцыі "АЛІСА — гуманітарная дапамога".

— Як вы лічыце, што кіруе тымі, хто накіроўвае да нас гуманітарную дапамогу?

— Добрае сэрца. Яшчэ ёсць такі момант — у Францыі, напрыклад, пенсіянерам забаронена працаваць за грошы. Людзям хочацца адчуваць сябе карыснымі для грамадства. Яны цэняць, з якой шчырасцю іх у нас прымаюць. Я вазіў сваіх французскіх сяброў па многіх маляўнічых мясцінах Беларусі, нават да сваёй цеплы і маці.

— Анатоль Валянцінавіч, раскажыце пра сваю сям'ю.

— Маёй маці Марыі Сямёнаўне пайшоў 81 год, жыве ў Грабнях, што на Віцебшчыне. Туды да яе наведваюся раз на месяц. Калісьці гэта была вялікая вёска, цяпер жа засталася чалавек 25, у асноўным жанчыны.

Мае бацькі ваявалі ў партызаных. Бацька — начальнік штаба партызанскага атрада, а мама — медсястра. Яна і нарадзіла мяне ў балотах каля Свіры. Я быў яе пер-

шым дзіцём. Потым з'явілася сястра. Бацька памёр хутка пасля вайны. Зараз здзіўляюся: як мае бацькі перанеслі ўсё, што выпала на іх долю, як я выжыў? Дарэчы, і не хварэў ніколі асабліва. Мабыць, добра загартаваўся. І не дзіва, калі снег сыходзіў, — бег басаножа за два, а ў старэйшых класах, за шэсць кіламетраў у школу. Зімой — на лыжах, калі пацяплее, — на веласіпедзе.

— Адыходзячы год быў для вас удалы?

— Я нарадзіўся ў год малпы, так што гэта сапраўды быў мой год. Мне споўнілася 60, маці 99. Ажаніўся сын, дзве пляменніцы выйшлі замуж. І нават ордэн уручылі.

— Калі вы атрымлівалі гэтую ўзнагароду, назвалі сябе шчаслівым чалавекам...

— А чаму не? Я сапраўды шчаслівы чалавек. Для мяне вельмі важна, што маёй маці за мяне не сорамна. Сам выгадаваў двух добрых сыноў. Ёсць унучка, можа, будучы яшчэ. Шмат сяброў.

У мяне добрая жонка. Калі наша даўняя сяброўка з Францыі Сюзана Люмінэ віншавала з атрыманнем ордэна, яна напісала, што далучае і маю жонку Іну да гэтай ўзнагароды. І я згодзен з ёю, бо Іна для мяне сапраўды вялікая падтрымка ў жыцці...

Канешне, заўсёды хочацца большага. Часам здаецца, што мог прынесці больш карысці краіне. Тут, у ДOME Дружбы, набываецца каласальны вопыт у сферы міжнародных стасункаў. Але галоўнае ў жыцці: трапіць менавіта на свой шлях. Са мною гэта адбылося.

Гутарыла Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКУ: пасол Францыі Стэфан ШМЯЛЕЎСКІ (злева) віншуе Анатоля ШЫНКЕВІЧА з узнагародай.

17 кален ад Рустама

Сям'я Рустамавых жыве ў Мінску. А радавод свой вядзе з Азербайджана, складае ён 17 каленаў. Новая яго галінка вырасла на Беларусі: Мірзабек РУСТАМАЎ ажаніўся з беларускай Ларысай КЛІМАШЭЎСКОЙ, з якой разам вучыўся ў медыцынскім інстытуце і ў аспірантуры ў Маскве. Пасля заканчэння аспірантуры пераехалі на працу ў Мінск, тут нарадзіліся двое іх сыноў — Васім і Халід. У гэтай сям'і пабывала і запісала гутарку з галавой сям'і пра яго радавод, сямейныя традыцыі і народныя звычаі наш карэспандэнт Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

— Чым адметным быў для вас 2004 год?

— Самая вялікая падзея і радасць — гэта тое, што наш малодшы сын Халід скончыў з залатым медалём школу і паступіў у медыцынскі ўніверсітэт. Старэйшы сын Васім — дзіцячы хірург. Такім чынам, дынастыя медыкаў Рустамавых працягваецца. Другая важная падзея — сваякі паведамілі мне, што ў Азербайджане выйшлі дзве энцыклапедыі, дзе ўпамінаюцца абодва роды, з якіх я паходжу — Рустамавы і Агабекавы (мая ўласная персаналія ўпамінаецца ў энцыклапедычным выданні 1995 года). Яшчэ адна падзея — споўнілася 15 гадоў Мінскаму дзягнатычнаму цэнтру, дзе я працую.

— Я бачыла таксама ў вераснёўскім нумары папулярнага часопіса "Здароўе і поспех" ваш артыкул, яго можна лічыць прызнаннем вашых заслуг як урача вышэйшай катэгорыі. А ў вашым родзе ўжо былі медыкі?

— Былі. Але спачатку — пра публікацыі. Друкаваць папулярныя артыкулы (навуковыя — гэта само сабой), выступаць з лекцыямі — наш абавязак, многія ўрачы нашага цэнтра праводзяць такую работу з насельніцтвам. Да юбілею выйшаў зборнік навуковых артыкулаў усіх спецыялістаў цэнтру.

А што да дынастыі медыкаў Рустамавых, то тэрапеўтам быў мой бацька Надзір Рустамаў. На мяне вялікі ўплыў аказала яго маці, а мая бабуля Гюльнана, якая была павітухай, як кажуць на Беларусі. Яе нават клікалі ў радзільны дом, калі былі складаныя роды, бо яна добра ведала лекавыя травы, лячыла бясплодных жанчын, прыняла на свет многіх дзяцей. Жыла яна з намі ў Шырвані, што ў цэнтры Азербайджана на беразе самай вялікай у краіне ракі Кура. Бабуля выгадала ўсіх унукаў, але мной апекавалася больш за іншых. Жылі мы з бабуляй ў адным пакоі, і часта сярод ночы за ёю прыязджалі з просьбай прыняць роды, а я ніяк не хацеў заставацца адзін, ехаў з ёю. Я, малы, ніколі з бабуляй не расставаўся, нейкі час нават думаў, што яна мая мама. Бачыў, як яна лечыць, чуў добрыя водгукі людзей. А калі пайшоў у школу, то ў першы ж дзень на пытанне, кім

хачу стаць, адказаў, што буду вучоным.

Гастрэнтэролаг вельмі цікавая, патрэбная прафесія, у ёй я цалкам рэалізую свае здольнасці. Мая жонка Ларыса працуе ў Інстытуце эпідэміялогіі і мікрабіялогіі вірусалагам. Магла б ужо і доктарскую напісаць, ды звычайна гаворыць: "Вунь колькі ў мяне дактароў у сям'і, гэта важней за маю кар'еру". Многія жанчыны самаахвярныя, і мая жонка, калі паставіць перад сабой мэту, — выканае. Так, у нашай радні ў Азербайджане ўсе жанчыны добра гатуюць, і яна засвоіла рэцэпты нацыянальнай кухні, пераняўшы іх непасрэдна ад маёй мамы Масымы. Цяпер гатуе лепш за іншых нявестак. Беларускія стравы, безумоўна, яна ведае, і мы іх любім. Добрая гаспадыня, якой яе выхавалі ў сям'і, заўсёды ўлічвае густы ўсіх сваіх сямейнікаў.

— Вы прадстаўнік даўняга і знакамітага роду ў Азербайджане, добра ведаеце свой радавод. А калі бралі шлюб з хрысціянкай, ды яшчэ з далёкай славянскай краіны, ці пыталіся, якога яна роду?

— Безумоўна. І мне было вельмі прыемна даведацца, што дзед Ларысы звычайна прадстаўляўся з гонарам: "Купец першай гільдыі Клімашэўскі". Я ніколі не хаваў сваё паходжанне. Дзед маёй маці быў бекам (княжацкага роду). У маім уяўленні бек — значыць высокаадукаваны чалавек. Такімі былі і ёсць многія мае сваякі. А ўвогуле ж мы нарадзіліся і жылі ў Савецкім Саюзе. Я дагэтуль не магу змірыцца з межамі паміж народамі, якія шмат гадоў жылі разам. У нашым родзе шмат змешаных шлюбав, і ніколі не ўзнікала ніякіх непаразуменняў. Не мае значэння нацыянальнасць, калі людзі кахаюць адзін аднаго. Калі я прывёз дадому жонку і спытаўся ў маці, ці падабаецца ёй будучая нявестка, яна адказала, што разумее мой выбар: немагчыма было не захацаць.

Прыяду прыклад аднаго з маіх сваякоў. Сын майго дваюроднага дзеда ваяваў у Беларусі і быў паранены, кантужаны. Яго ўратавала адна беларуская сям'я, у якой была дачка. А ў Азербайджане ўжо думалі, што ён загінуў, бо прыйшло паведамленне, што прапаў без весткі. Ён партызаніў, а калі Беларусь вызвалілі, напісаў дадому ліст, дзе расказаў бацькам пра добрых людзей і дзяўчыну, якая яго выхадзіла. У нас нельга сказаць бацькам: "Вось дзяўчына, якую я кахаю." Ён напісаў далікатна. І бацькі адказалі сыну, што ён гэтым людзям абавязаны жыццём, а дзяўчыну павінен на руках насіць. Калі яе бацькі дадуць згоду, то ажаніся. Пасля перамогі ён прыехаў у гэтую вёску і ажаніўся з той дзяўчынай, у іх нарадзілася 10 дзяцей, усім яны далі вышэйшую адукацыю. А ўвогуле 9 маіх сваякоў загінулі ў час Вялікай Айчыннай вайны ў Беларусі...

— Бек — частка вашага імя. Імёны азербайджанцы выбіраюць, пэўна, добра ведаючы іх значэнне?

— Абавязкова. "Бек" — значыць, шляхетны, княжацкага роду, а "мірза" — адукаваны чалавек, памешчык, палкаводзец. Народзіцца ў кагосьці дзіця — збіраецца савет старэйшын роду разам з самымі паважанымі асобамі і абмяркоўваюць, як назваць нованароджанага. Мне імя даў дзед Алібек Агабекаў, бацька маёй маці, бо хацеў, каб я быў падобны на Мірзабека за два калены да яго, які стаў вядомым і паважаным у Азербайджане. Ён ведаў усе ўсходнія мовы, быў філосафам, рознабакова адукаваным чалавекам. Багаты чалавек павінен быць адукаваным — так заўсёды лічылі мае продкі. А яшчэ я заўсёды заўважаў, яшчэ калі быў малы, як яны далікатна дапамагалі бедным прадуктамі, адзеннем — употай, каб не ведалі, што гэта яны, каб не абразіць, пакідалі ўначы каля дома пакункі. Усе Агабекавы ў Азербайджане — радня, вялікі і вядомы род.

— А сваім сынам імёны як выбіралі?

— Таксама раіўся. Маім дзецям выбраў імёны мой старэйшы брат Рузбек: Васім — сімпатычны, прыгожы, Халід — вечны, бессмяротны. І калі сваякі выбіраюць імя, са мной таксама раіцца.

— У якім выглядзе захоўваецца ваш радавод на 17 каленаў? Увогуле, як можна запомніць усю вялікую радню па імёнах, гадах жыцця, ведаць гісторыю жыцця кожнага?

— Прынята чаканіць імёны па бацькоўскай лініі на медным посудзе — хто нарадзіўся, затым хто ад яго пайшоў. Брат бабулі Гюльнаны — Гаджыбаба Аліеў

— пражыў 110 гадоў, добра ведаў усіх сваякоў, мая мама і бабуля таксама ўсіх добра ведалі. Можа, пад іх уплывам і я запамінаў свой вялікі род паступова, з дзяцінства, з года ў год. Калі ў некага вяселле, чалавек да 300 сваякоў можа сабрацца. І ўсе мы цікавімся адзін адным, дапамагам, калі трэба, у радасці і горы падтрымліваем. У нашай радні ёсць свой прыныц: не той пчаслівы, хто сытна есць, а хто сытна частуе. Гэта значыць, што дапамога іншым, любоў і спагада заўсёды былі вышэй за ўласны дабрабыт.

Многія людзі з нашага роду пакінулі свой след у гісторыі: у Музеі гісторыі і мастацтва ў Баку захоўваюцца рукапісы, напісаныя вяззю адным з маіх продкаў — Ісмаілбекам Агабекавым; самацканя шырванскія дываны бабулі Гюльнаны таксама ёсць у музеі. Фатаграфія дзеда Алібека Агабекава, які трымае сокала на руцэ, з вядомым азербайджанскім паэтам Самедам Вургунам захоўваецца ў музеі паэта. Дарэчы, у майго дзеда быў заапарк, і касманаўт Камароў прыязджаў да яго за паўлінам. Дзед падарыў яму двух паўлінаў і двух джэйранаў. Ён вырошчваў таксама сайгакаў, і я разам з іншымі ўнукамі дапамагаў яму даглядаць жывёл і птушак у яго заапарку.

Нас у сям'і тры браты і тры сястры, і мы беражліва захоўваем дом, дзе нарадзіліся. Прадаць яго — грэх. Кожнаму дарагія рэчы, зробленыя рукамі нашых родных. Гэта памяць пра іх.

— А як часта бываеце на Радзіме і як ставіцца да яе вашы дзеці?

— Раней, калі дзеці былі малы, мы ездзілі часта, зараз ужо рэдка. Мае сыны са сваякамі абменьваюцца навінамі праз Інтэрнэт. Яны там бывалі, ведаюць сваіх родзічаў і здзіўляюцца, што іх так многа і што ўсе яны ім рады. Мае дзеці адчуваюць, як ганаруся я сваім родам, як люблю ўсіх і цікаўлюся навінамі ад іх з Азербайджана, і яны адчуваюць, што там таксама іх кроўныя, там бацькоўская зямля, і яна таксама дарагая ім, як і Беларусі. Халід, калі быў малы, месяц жыў у Азербайджане і навучыўся гаварыць, прыехаў — нічога не разумее па-руску, а цяпер свядома ўжо хоча вывучыць азербайджанскую мову. Ён, як і я, захапляецца азербайджанскай музыкай. Калі я вучыўся ў Маскве, часта прыходзіў да свайго дзядзькі Біняміна (вельмі адукаваны чалавек, буйны вучоны) і слухаў яго ігру на гары (струныны інструмент). Хачу, каб сын быў таксама рознабакова адукаваным, культурным чалавекам. Ён піша вершы на рускай, англійскай, нямецкай мовах. Мне здаецца, што мае дзеці духоўна багацейшыя таму, што ведаюць свае карані, культуру сваіх продкаў.

— Вы добра ведаеце азербайджанскую кухню?

— А гэта таксама частка нашых сямейных традыцый. Напрыклад, на Беларусі любяць жытні хлеб, а ў нас п'якуць пшанічны прэсны хлеб. Бабуля Гюльнана ў нашай сям'і выпякала хлеб на 2-3 дні ў глінянай печы, якую зрабіла сама. Падбірала для замесу не лобую гліну, а каб была чыстай, брала яе з няхожанай зямлі, давала сена і казіную воўну, ляпіла слямі. Смак хлеба залежыць ад дроў, якімі паліць печ, яны надаюць яму асаблівы водар. На штодзень у нас быў прэсны хлеб, а на свята Новага года — Наўрус, які адзначаецца ў дзень веснавага раўнадзенства 21 сакавіка, выпякаюць здобную булку, цеста на якую робяць з пшанічнай мукі, малака, яек, масла, цукру, а зверху ўпрыгожваюць узорамі, пасыпаюць шафранам і змазваюць узбітым яйкам. Гэты пышны хлеб называецца кюльча (па-руску "кулич").

— Якія традыцыйныя стравы складаюць святочнае навагодняе меню?

— Трэба, каб на стала было як мінімум 7 страў. Упрыгожвае стол прарошчаная пшаніца на вялікім блюдзе (само блюда абвязваецца чырвонай стужкай), туды кладуць пафарбаваныя ў чырвоны колер яйкі, розныя арэхі, запальваюць свечкі. Абавязкова гатуець хашам (па-беларуску жэрэх — рыба з сямейства ласосевых), якую фаршыруюць сумессю ў роўных прапарцыях з пасіраванай цыбулі, архаў і рэзынак. Нават самы бедны гаспадар купляе гэтую рыбу для свята, бо веснавое раўнадзенства бывае пад знакам Рыбы. Такім жа чынам начыняюць курапатку або курыцу (турач), гатуюць індзейку, шашлык з бараніны, шлюў, маласольную ласасіну на пары, саचाпіцу, а таксама салодкую выпечку (пахлаву, піражкі, начыненыя арахамі — шакер-бура), іншыя прысмакі.

Азербайджан у перакладзе азначае "край агню". На свята Наўруз робяць 3 вогнішчы, праз якія кожны скача 3 разы. Скачуць нават старыя і малыя, для якіх робяць невялікія кастры — дзеля ачышчэння, на здароўе. Уверх кідаюць запаленыя фіцілі, а ў 12 гадзін ночы бацькі загадваюць, каб усе іх дзеці былі здаровыя і пчаслівыя, раніцай бяруць вяду з крыніцы і піюць — таксама, каб быць здаровымі. Думаю, што ў нашых народных традыцыях беларусы знойдуць шмат агульнага са сваімі. Ці не так? Таму будзем жыць у міры і згодзе, пчаслівыя і здаровыя. Гэта мае навагодняе пажаданне і беларусам, і азербайджанцам, і ўсім людзям на зямлі.

Сустрэчы клуба жонак дыпламатаў Традыцыйны навагодні прыём

Жонка міністра замежных спраў Беларусі Маргарыта Мартынава правяла традыцыйную сустрэчу з жонкамі кіраўнікоў дыпламатычных місій, консульскіх устаноў і прадстаўніцтваў міжнародных арганізацый з нагоды калядных свят і Новага года. Сустрэча прайшла ў "Доме Ваньковічаў" — філіяле Нацыянальнага мастацкага музея.

ка-партрэтывы першай паловы XIX стагоддзя, вядомага не толькі на беларускай зямлі, але і ў Польшчы, Літве, Расіі, сябра Адама Міцкевіча.

Кульмінацыяй вечара стаў канцэрт, падрыхтаваны музычнай гаспінай Беларускай дзяржаўнай філармоніі і салістамі Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы.

Фота БелТА.

У ходзе кароткай экскурсіі па дому Ваньковічаў гасцям была прадэманстравана экспазіцыя, прысвечаная жыццю і творчаму шляху Валенція Ваньковіча — выдатнага маста-

Рабіць падарункі таксама шчасце

Пад такой назвай прайшла акцыя ў Дзіцячым рэабілітацыйна-аздараўленчым цэнтры "Ждановічы"

ганізацыя навагодняга свята для выхаванцаў з беларускага дзіцячага хоспіса, дзе і будуць уручаць падарункі, зробленыя ў Дзіцячым рэабілітацыйна-аздараўленчым цэнтры "Ждановічы".

Наталля ПАЛЯКОВА. НА ЗДЫМКАХ: падчас сустрэчы у ДРАЦ "Ждановічы"; прэзідэнт міжнароднага жаночага клуба "Дыпламат" Ніна АРУЦЬОНЯН. Фота Віталія ПАПКО.

У імправізаваную творчую майстэрню, дзе разгарнуліся работы па дэкарацыі прыкладнаму мастацтву (маляванне, вязанне, аплікацыя па шклу, выраб габеленаў), да малых з Гомеля, Веткаўскага, Ельскага раёнаў прыехалі "настаўнікі" — члены Міжнароднага жаночага клуба жонак паслоў і дыпламатаў "Дыпламат" з Арменіі, Ірана, Лівіі, Палесціны, Таджыкістана, Турцыі, Украіны, Узбекістана, які ўзначальвае Ніна Аруцьян.

Госці прывезлі дзіцячым ласункі, а школьнікі ўзорнага тэатра "Пацешнік" падавалі вясёлыя прадстаўленні.

Міжнародны жаночы клуб "Дыпламат" вядомы сваёй дабрачыннай дзейнасцю. На чарзе ў яго ар-

Браян БЭНЭТ:

"Мы павінны жыць разам, падабаецца гэта нам ці не..."

Маё знаёмства з Паслом Яе Вялікасці Каралевы Вялікабрытаніі Браянам Бэнэтам пачалося ў Доме літаратара на 10-годдзі Беларускага дзіцячага хоспіса.

Скарывала выпадак і прапанавала англійскаму дыпламату ўдзельнічаць у нашым праекце "Адраджэнне. Дзеці — XXI стагоддзю". Гэта было б натуральным працягам удзелу ў нашым праекце Вялікабрытаніі. Бо пачатак быў пакладзены ў 2000 годзе. Тады ў гэтай краіне адбылася выстава дзіцячых работ. Потым наша дружба набыла новы імпульс. Браян Бэнэт у якасці валанцёра разам з дзецьмі з Беларускага дзіцячага хоспіса рабіў аплікацыю для гульнявога пакоя. Яго птушкі разам з птушкамі жонкі пасла ФРГ Марыі Хекер будуць заўсёды нагадваць дзецям пра добрыя і спагадлівыя сэрцы нашых замежных сяброў.

І нарэшце, на выставе "Перспектыўныя тэхналогіі і сістэмы" адбылася яшчэ адна сустрэча пасла з дзецьмі з радыяцыйных раёнаў Гомельскай вобласці (Чачэрска, Хойнікаў і Хойніцкага раёна), якія праходзяць аздараўленне ў рэабілітацыйна-аздараўленчым цэнтры "Ждановічы". Дзеці выказалі паслу Вялікабрытаніі падзяку за дапамогу: два гады назад у Вялікабрытаніі былі надрукаваны паштоўкі і календары па работах хлопчыкаў і дзяўчынак з ДРАЦ "Ждановічы", акрамя таго, дабрачынцы дапамаглі набыць музычную апаратуру.

Сустрэчы з Паслом Яе Вялікасці Каралевы Вялікабрытаніі выклікалі вялікае ўражанне і, вядома, захацелася больш ведаць пра яго, та- та звярнулася да спадара Бэнэта з просьбай адказаць на пытанні. З яго дазволу прапаную інтэрв'ю "Голасу Радзімы".

Наталля ПАЛЯКОВА, арганізатар праекта "Адраджэнне. Дзеці — XXI стагоддзю".

— Раскажыце крыху пра сваю сям'ю, бацькоў.

— Мая жонка была настаўніцай перад тым, як мы пачалі ездзіць па свеце. У нас тры сыны, адзін хоча стаць таксама дыпламатам, другі — настаўнікам, а малодшы яшчэ не вырашыў. Мае бацькі ўдзельнічалі ў другой сусветнай вайне, якая для нас прадаўжалася з 1939 па 1945 год. Бацька служыў у Каралеўскіх ваенна-марскіх сілах, маці — у проціпаветранай абароне (у жаночым каралеўскім проціпаветраным корпусе).

— Кім марылі стаць у дзяцінстве?

— Я заўсёды цікавіўся мовамі. У школе вывучаў французскую і рускую мовы і марыў стаць настаўнікам. Пасталеўшы, пачаў цікавіцца палітыкай і адчуў цягу да дыпламатыі. Жыццё дыпламата — гэта магчымасць праправаць з прадстаўнікамі розных культур і палітычных поглядаў.

— У якіх краінах вам давялося павываць?

— Мая першая камандзіроўка адбылася ў 70-х у Прагу — сталіцу тагачаснай Чэхаславакіі. Потым я працаваў у Фінляндыі, на Барбадосах, у Вене (Аўстрыя), Галандыі і Тунісе. Вывучыў мовы ўсіх гэтых краін, акрамя арабскай (у Тунісе мы размаўлялі на французскай).

— Што было вядома пра Беларусь, калі вам прапанаваў паехаць сюды?

— Пра Беларусь, акрамя таго, што гэта была савецкая рэспубліка, я ведаў вельмі мала, і ўпершыню звярнуў увагу ў сувязі з магчымасцю майго накіравання сюды. Са школьнага часу цікавіўся гісторыяй і культурай Савецкага Саюза, аднак, як і многія, блытаў СССР з Расіяй.

— Вашы першыя ўражанні пра Беларусь, яе людзей, прыроду?

— Калі прыехаў сюды, мяне найперш уразілі тры рэчы. Па-першае, Мінск — выдатны горад, вельмі прыемнае месца для жыцця.

Па-другое, беларускія людзі вельмі добраазначаны, адукаваны і культурны. Яны былі б запатрабаваныя ва ўсёй Еўропе, робячы значны ўклад у грамадства.

Па-трэцяе, гісторыя накіравала Беларусь цяжка выпрабаванні: вялікая колькасць ахвяр у еўра-

Фота Віталія ПАПКО.

пейскіх войнах, сталінскія рэпрэсіі, потым чарнобыльская аварыя ў 1986 годзе. Відаць, гэтым выкліканы пакуль нязначны прагрэс у пераходзе на рыначную эканоміку. Аднак цяпер Беларусь ужо суседка Еўрапейскага Саюза і, спадзяюся, стане аднойчы яе членам.

— Ці цікавіцеся культурнымі і іншымі падзеямі ў Беларусі? Як праводзіце вольны час?

— Культура ў Беларусі багатая і даступная. Атрымліваю вялікае задавальненне ад тэатра оперы і балета. У вольны час і сам спяваю з мінскім хорам, бяру ўрокі спеваў. Мне ўразіла колькі маладых людзей займаецца спевамі, танцуе, іграе на музычных інструментах, што, я думаю, не ў пашане сярод моладзі на Захадзе.

— Што больш за ўсё запомнілася вам за час знаходжання тут?

— Акрамя снегу, які робіць зіму тут вельмі прыемнай, я забяру з сабою шмат прыемных успамінаў аб Беларусі. Спадзяюся, што яшчэ не пакідаю вашу краіну. Уразіла дабрыня і гумар беларускага народа, які перажыў чарнобыльскую аварыю. Мне пашанавала на сустрэчы з людзьмі, якія робяць жыццё іншым лепшым. Напрыклад, сацыяльнымі і медыцынскімі работнікамі, якія разам з дабрачыннымі арганізацыямі дапамагаюць чарнобыльскім дзецям. Яны асаблівыя, самаадданыя людзі.

— Калі і чаму вы пачалі займацца дабрачыннай дзейнасцю?

— Думаю, мая цікавасць да дабрачыннай работы з дзяцінства. Я ўдзельнічаў у скаўцкім руху, які заснаваны на імкненні дапамагаць іншым. У сталым узросце нялёгка знайсці час. Я ў захапленні ад тых, хто прысвячае сваё жыццё дапамозе іншым, такіх людзей многа і ў Вялікабрытаніі.

— Як часта вы можаце бачыцца са сваёй сям'ёй, ці бываюць члены вашай сям'і тут, у Беларусі?

— Мы сустракаемся кожныя тры месяцы. Збіраюся правесці з роднымі і Калядныя святы. Мы збяромся разам з маімі бацькамі і сынамі, адзін з якіх жыве ў Швецыі. Жонка і два сыны ўжо былі ў Мінску. Трэці сын спадзяецца хутка прыехаць. Чакаю яго з нецярплівацю.

— Якія якасці вы больш за ўсё цэніце ў людзях і якім марыце выхаванца свайго малодшага сына?

— Важна змяняць жыццё да лепшага. На жаль, адбываецца шмат канфліктаў па ўсім свеце. Многія людзі не разумеюць простае рэчы — мы павінны жыць разам, падабаецца гэта нам ці не.

— Што можа зблізіць дзяцей розных краін, каб яны разам змаглі пабудаваць будучыню без войнаў, экалагічных катастроф і тэрактаў?

— Многія палітыкі б'юцца над гэтым пытаннем. Не ведаю адказу, але ж думаю, гэта тая кантакты, на якіх будзеца ўзаемааруменне. Мы можам зрабіць практычныя крокі, каб паменшыць пагрозы тэрарызму, звярнуўшыся да скрытых прычын. Існуе выраз "Зразумелая праблема — напалову вырапаная". Разумеючы нашыя праблемы і адкрыта іх абмяркоўваючы, мы можам накіроўваць іх у патрэбнае рэчышча складана ўстанавіць добрыя адносіны ў свеце, які выклікае падазраенні, але дэманструючы нашу гатоўнасць да ўзаемаарумення і супрацоўніцтва ў барацьбе з праблемамі іншых, мы робім крок у правільным накірунку.

— Як у Брытаніі святкуюць Новы год і Каляды, і як вы збіраецеся адзначыць надыходзячы 2005 год?

— Каляды ў Брытаніі — важная сямейная падзея. Прачынаючыся раніцай 25 снежня, дзеці знаходзяць падарункі, пакінутыя Father Christmas (англійскім Дзедам Марозам) пад ёлкай. Апоўдні ўсе садзіцца за святочны стол з традыцыйнай індыйскай і калядным пудынгам. 24 і 25 снежня прыхаджане абавязкова наведваюць службу.

Навагоднюю ноч святкуюць кампаніямі, адрозненне ёсць толькі ў Шатландыі, дзе звычайна святкуюць з песнямі і танцамі да паўночы. Традыцыйна ўсе даюць абяцанні, выказваюць рашучасць дасягнуць нечага ў наступным годзе, рэалізаваць жыццёвыя планы. Я перастаў загадваць навагодня падаранкі ўжо даўно, але з нецярпеннем чакаю новых падзей, якія прынясе 2005 год.

НА ЗДЫМКУ: Браян БЭНЭТ (у цэнтры) і Наталля ПАЛЯКОВА ў Беларускай дзіцячым хоспісе.

Пераклад з англійскай мовы Барыса ЖУКАВА.

President of Belarus Meets With Chairman of Russia's Government

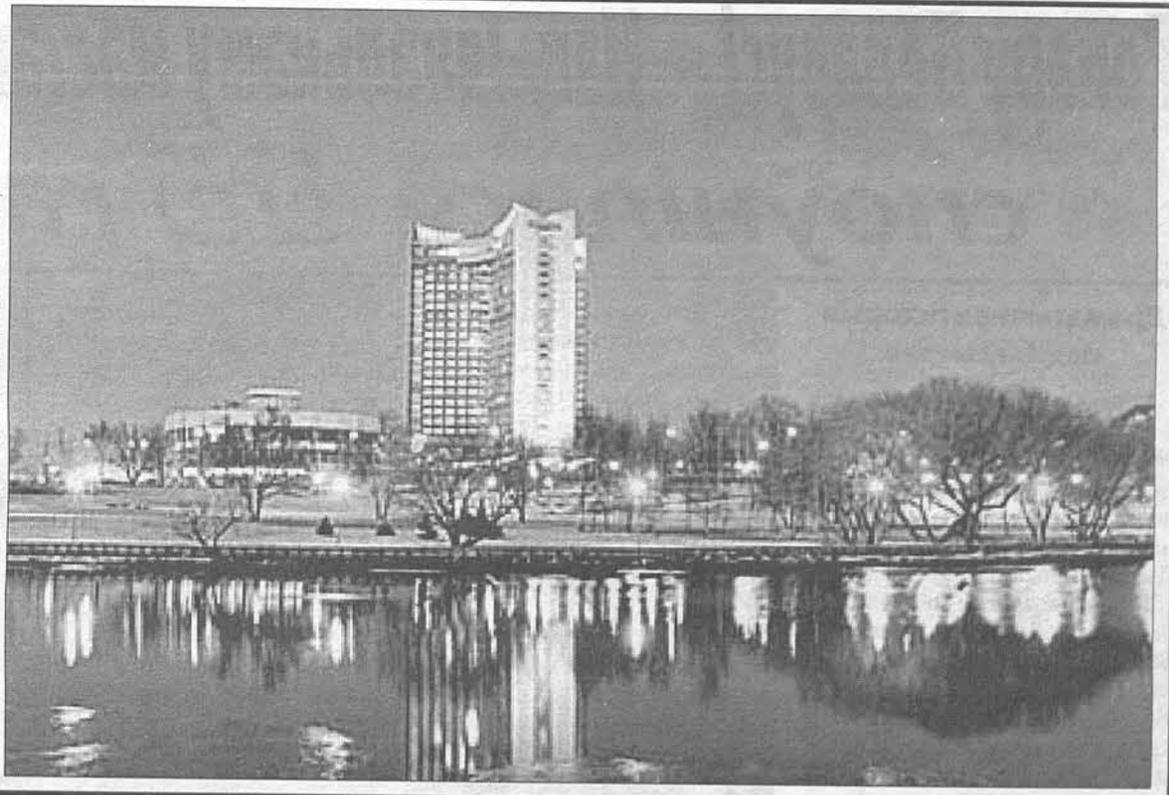
President of the Republic of Belarus Alexander Lukashenko believes that Belarus and Russia will manage to resolve the current integration problems.

"I think that the issues we are expected to resolve at the level of the Union Council of Ministers will undoubtedly be resolved," emphasized the Head of State at his meeting with Chairman of Russia's Government Mikhail Fradkov on December 21. Russia's Prime Minister has arrived in Minsk to attend the sitting of the Council of Ministers of the Union State.

Alexander Lukashenko expressed his satisfaction with the development of economic interaction with Russia, including the intergovernmental interaction. "I am pleased

with the outcomes of the current year. We have increased the trade turnover considerably. I believe the trade turnover can exceed USD 16 billion by the end of the year. It is a colossal amount. If within the next year we resolve some minor issues which have impact on our mutual economic relations, we will be able to reach the trade turnover amounting to nearly USD 20 billion in a couple of years," said the President.

Mikhail Fradkov thanked Alexander Lukashenko for the attention he accords to the development of the bilateral relations. "I believe that a comprehensive solution to the problems in the interests of both countries will be our pledge towards attaining the goals set," stressed the Head of Russia's Government.

Government Approves Plan for 2005

The government and the National Bank of Belarus have approved a plan of joint actions for achieving the most important parameters of the forecast of the socio-economic development, the budget and the main directions of the monetary policy of the Republic of Belarus for 2005.

As the Council of Ministers informed, the action plan is aimed at forming favorable macro-economic conditions for production and investment activity, increasing labor productivity and production effectiveness of state and private companies. Moreover, the plan ensures fulfillment of the goals and tasks determined in the program on the socio-economic development of the Republic of Belarus for 2001-2005 and actions for its implementation. On the whole the document includes 230 actions, which will be held for achieving these goals.

Next year the average wage will increase 2 times compared with

2000 and will make \$250 by the end of 2005. The average age pension will increase 1,3 times and will make 197,5-202,7 thousand rubles; the minimal age pension — 121,8-124 thousand rubles respectively, what is 1,26-1,28 times more compared with the current year. On the whole the real incomes of the population will increase by not less than 13-14%.

The key areas of the Belarusian monetary and credit policy for 2005 focus on consolidating the Belarusian ruble, developing and strengthening of the banking system, increasing the range and quality of bank services, effective, reliable and safe

monetary system. Besides, the National Bank will continue on increasing the Belarusian gold and foreign exchange reserve next year.

In 2005 the inflation is expected to decrease up to 8-10%. This will enable improve financial stability of the population and enterprises.

The interest policy of the National Bank will focus on maintenance of interest rates, which will allow credits to be more affordable for economic entities and citizens. Providing that the inflation target figures are met the refinancing rate may be decreased to 9-12% by the end of 2005. Credits rates of the banks will also decrease.

Belarusian-Hungarian Cooperation

In 2004 the Belarusian-Hungarian trade turnover can reach \$160mln

The quality, price and advertisement are three constituents of the success of Belarusian goods on the Hungarian market charge d'affaires ad interim of Belarus to Hungary Vasily Kurlovich informed.

According to the diplomat, the Hungarian market is rather saturated. Many transnational companies work on it; borders with the countries of the European Union are opened. At the same time there are certain niches on the market, which Belarusian goods can occupy.

Presentation of Belarusian com-

panies at different exhibitions and fairs held in Hungary is the best way of promoting their goods. In the course of these actions Belarusian manufacturers will be able to determine what goods will be in demand on the market and will be able to find business partners.

In 2004 the Belarusian-Hungarian trade turnover can reach a record level of \$160mln.

Vasily Kurlovich highly evaluated the dynamics of the development of the trade-economic relations between the two countries. For 10

months of 2003 the mutual trade turnover reached \$143,3mln and this year — \$148,7mln for the same period. For the 10 months of the current year the Belarusian export yielded \$107,8mln against \$105,5mln last year.

In 2004 the representatives continues work on diversification of the Belarusian export. Belarusian tires, electrical equipment were introduced on the Hungarian market. Deliveries of flax, salt, timber, mineral fertilizers and oil grew. This year Hungary exported 1000 Belarusian tractors.

Best Oil Refinery

OJSC Mozyr oil refinery has been awarded a title Best Oil Refinery of Russia and CIS States.

The results of the annual poll, conducted among the heads of oil refineries and representatives of oil companies in the CIS states and suppliers of new technologies and equipment, defined Mozyr oil refinery the best of its kind. The certificate, confirming the honorary title, was conferred upon the Director-General of the enterprise Anatoli Kupriyanov at the VIII conference of the World Association of oil processing companies in Vienna.

The recognition of Mozyr oil refinery as the best in the field verifies the

adequacy of the economic and production policies pursued.

In January-November 2004 OJSC Mozyr Oil Refinery increased its production volumes by 30.9% against the same period last year to BYR 3.3 billion.

Within the eleven months of 2004 the company produced 1,687.6 thousand tons of petrol (182.6% against January-November 2003), 2,561.8 thousand tons of diesel oil (133.4%), 2639.7 thousand tons of fuel oil (111.9%), 326.2 thousand tons of furnace fuel (150.2%).

Over January-November the enterprise refined and reprocessed 8.8 mil-

lion tons of crude oil, 27.2% up on the year.

Mozyr Oil Refinery was commissioned in 1975. It has been part of Slavneft company since 1994. Mozyr Oil Refinery shareholders are the Belarusian government (42.7% of the shares) and Slavneft company (42.5%), with the rest of the shares owned by individuals and company employees

With a new catalytic cracking installation put into operation, the company is now able to refine 10 million tons of oil annually. In 2003 the refinery processed 7.6 million tons of oil 100%

Belarus Boosts Fixed-Capital Investments

Belarus' investments in fixed capital and construction increased 18.3% on the year in January-September to BYR 8.5 trillion as of December 1.

Belarus' capital investments are expected to rise 18-20% on the year in 2004.

Of the total amount of investments, industrial projects accounted for BYR 5.4 trillion, up 16.5% to compare with the same period last year. Their share in the total of investments made 63.9% (against 63.7% in January-November 2003).

Social projects accounted for BYR 3.1 trillion, up 19.7% on the year.

In January-November construction works amounted to BYR 3.8 trillion, 15.2% up in comparable prices.

The share of state investments totalled 51.1% in the total volume of fixed-capital investments in January-November

2004, or BYR 4.4 trillion in comparable prices (121.5%).

Private investments made 47.6% or BYR 4.1 trillion, growing by 13.35 on year. The share of foreign investments made 1.3% or BYR 112.3 billion in current prices. The figure went up 58% on the year.

Of this amount, companies' own funds including loans accounted for BYR 4.9 trillion, up 20.6% on the year in January-November.

Individuals' funds, including loans, stood at BYR 1.1 trillion, up 0.5%; local budget funds accounted for BYR 1.1 trillion, up 33%, innovation funds — BYR 490.5 billion (19.3% up), while state budget funds amounted to BYR 633.8 trillion, up 23.2%.

Foreign loans and investments amounted to BYR 235 billion, down 38.7% on the year in the period.

On Exhibition of Japanese Masters in Gomel

On December 22 Japanese charge d'affaires ad interim of Japan to the Republic of Belarus Yoshiro Morino opened the first creative exhibition of Japanese masters in Gomel.

According to him, the displays of the exhibition "Traditional Japanese ceramics" have been provided by the Japanese arts fund, which was set up by the

foreign ministry of Japan in 1976 to provide popularization of the Japanese culture in other countries. The exhibition arrived in Belarus from Lithuania. The citizens and guests of Minsk already visited the unique exposition when the National arts museum hosted it. Now the exhibition has opened in Gomel oblast. Yoshiro Morino has noted that such projects are an element of the bilateral cooperation in the field of arts.

The exhibition, displaying the modern Japanese pottery, has been accommodated in the hunters' house of Gomel oblast natural museum. There are 60 pieces displayed there, created by the present day masters featuring such well-known authors as Kawai Kandziro and Hamada Sedzi. According to Yoshiro Morino, pottery used to be a part of the Japanese everyday life. Now it becomes more of the arts sphere. The unique exhibition will stay open until January 9.

Гонару Беларусі – Нацыянальнаму мастацкаму музею споўнілася 65 гадоў

Драматычная гісторыя скарбаў музея

Восьмага лістапада 1939 года ў памяшканні былой жаночай гімназіі (зараз у гэтым будынку на вуліцы Карла Маркса размешчаны Музей сувязі) адкрылася першая даваенная экспазіцыя Дзяржаўнай карціннай галерэі (ДКГ), папярэдніцы музея. Пасля ўз'яднання Заходняй Беларусі з БССР урад прыняў пастанову аб нацыяналізацыі мастацкіх каштоўнасцей былых панскіх маёнткаў і іх перадачы ў ліку іншых у збор ДКГ БССР. Такім чынам калекцыя ДКГ БССР папоўнілася багатым зборам слупкіх паясоў, французскімі габеленамі XVIII стагоддзя, партрэтным жывапісам XVI-XIX стагоддзяў.

На пачатку 1941 года фонды ДКГ БССР налічвалі ўжо 2 711 твораў, з якіх 400 знаходзіліся ў экспазіцыі пятнаццаці залаў. Сярод іх былі карціны вядомых рускіх жывапісцаў — Ільі Рэпіна, Абрама Архіпава, Юлія Клевера, пейзажы італьянскай школы, карціна Сальватора Роза "Забойства святога Стэфана" і інш.

Падчас акупацыі каштоўнасці галерэі не ўдалося выратаваць, і іх разрабавалі. Значная частка была вывезена ў Германію. І да гэтай пары немагчыма склаці поўнае ўяўленне аб страчаным фондзе даваеннай Дзяржаўнай карціннай галерэі, бо няма яе інвентарных вопісаў. Нешта потым вярнулася да нас, а лёс некаторых мастацкіх твораў невядомы і да сённяшняга дня.

Сучасны музейны комплекс

Толькі ў 1957 годзе музеі аднавіў колькасць сваіх даваенных экспанатаў — 3 000. Цяпер у Нацыянальным мастацкім музеі каля 27 тысяч экспанатаў. Музей мае 6 філіялаў. Самы значны і вядомы з іх — Мірскі замак, які ўключаны ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА. Пасля заканчэння рэстаўрацыі (яна павінна скончыцца ў 2007 годзе) там будзе разгорнута экспазіцыя, якая раскажа пра гісторыю замка і яго ўладальнікаў, будуць адноўлены інтэр'еры некаторых памяшканняў замка розных эпох.

Сёння адна з галоўных праблем музея — недахоп выставачных плошчаў. Толькі нязначная частка фондаў размешчана ў пастаяннай экспазіцыі. У Нацыянальным мастацкім музеі сабра на багатая калекцыя твораў сучаснага беларускага мастацтва (каля 15 тысяч экспанатаў), якая актыўна папаўняецца. І якраз для яе асабліва не хапае выставачных плошчаў.

Па словах Тадэвуша Стружэцкага, начальніка ўпраўлення ўстановаў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры, беларускія музеі экспануюць толькі 4-10 працэнтаў сваіх скарбаў. Апошнім часам з'явілася надзея, што для мастацкага музея сітуацыя зменіцца да лепшага. У 1993

годзе было распачата ўзвядзенне прыбудовы музея, якое плануецца завяршыць у 2005 годзе. Да таго ж музей атрымаў яшчэ будынак па вуліцы Леніна. Такім чынам, сёння можна весці гаворку пра музейны комплекс. Уладзімір Пракашчоў, дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея, кажа, што музейны будынак будзе злучаны

між сабой шклянымі калідорамі. Экспазіцыя ў кожным будынку будзе аўтаномнай. Калі ўсё пойдзе так, як запланавана, з'явіцца ў музея і свой унутраны дворык.

Вельмі важна сёння прадугледзець тэхналагічнае насычэнне музея. Як кажа Уладзімір Пракашчоў, неабходна прымяняць апошнія тэхналогіі, каб у будучыні не было праблем у эксплуатацыі, каб працяглы час маральна не старэла аснашчэнне. Ужо закуплена сучаснае абсталяванне, здольнае штучна падтрымліваць неабходную тэмпературу і вільготнасць паветра. У бліжэйшы час у музеі з'явіцца абсталяванне для збору пылу — такое ж, як у вядучых музеях Масквы.

Для кожнага музея вельмі важнае асвятленне ў залах. І яно, спадзяецца Уладзімір Пракашчоў, у музеі такога ўзроўню будзе самым сучасным. Да таго ж мастацкі музей стане першым у Беларусі, дзе з'явіцца спецыяльныя ліфты для інвалідаў.

Фонд і выставы

Ужо сёння Нацыянальны мастацкі музей можа ганарыцца не толькі фондамі, але і сваёй выставачнай дзейнасцю. Дзякуючы ёй, штогод становіцца ўсё больш наведвальнікаў. Летась музей паставіў рэкорд. У ягоных залах пабывала 271 390 чалавек. Тут звязваюць гэта ў першую чаргу з выставай "Шэдэўры Трацякоўскай галерэі". Беларускае мастацтва, зробленае ў Маскве як бы ў адказ, дазволіла ўпершыню за многія гады паказаць сто

твораў са збораў Нацыянальнага мастацкага музея. Зараз у Італіі экспануюцца абразы з беларускай калекцыі.

А ў самім музеі да 65-годдзя адкрылі выставу з Нясвіжскага збору Радзівілаў XVI-XVII стагоддзяў. Збіральнік калекцыі — Мікалай Радзівіл (Сіротка). Аснова — фамільны партрэт. І большасць з іх створаны выдатнымі майстрамі Еўропы. За такую працу, кажа мастацтвазнаўца Надзея Высоцкая, плацілі золатам. Дапаўняюць калекцыю так званыя "сармацкія партрэты" — партрэтныя адпостранні беларускай шляхты ў традыцыйных "сармацкіх" касцюмах з розных прыватных сядзібных галерэй і Гродзенскага кляштара брыгітак (партрэты Кшыштафа і Аляксандры Марыяны Весялоўскіх і іх прыёмнай дачкі Грызелды Сапегі). Радзівілаўскі збор папаўняўся таксама партрэтамі манархаў, якія ім падносіліся ў дар, чым падкрэслівалася асабліва паважлівае стаўленне да роду.

Калекцыю Радзівілаў называюць унікальнай і бяспэчнай. Музей паказвае 47 твораў, 10 з якіх упершыню. Яны былі адрэстаўраваны спецыяльна для гэтай выставы беларускімі рэ-

стаўратарамі Юліяй Місочэнка, Святланай Алішэвіч, Элай Пашкінай, Святланай Ішмаевай і Святланай Дзікуць. Дарэчы, усе яны — выпускніцы адзінага курса Мастацкага вучылішча імя Глебава, на якім рыхтавалі рэстаўратараў. Усяго на Беларусі 50 рэстаўратараў, з іх 17 чалавек працуе ў мастацкім музеі.

Прафесар Надзея Высоцкая, якая ўзначальвае ў музеі аддзел старажытнабеларускага мастацтва, падкрэсліла, што унікальнасць выставы для сучасных яе глядачоў у тым, што большасць з прадстаўленых на ёй твораў многа разоў за сваю гісторыю змянялі аблічча. У кожнай з іх было некалькі насланняў, што з'яўляліся ў розныя часы. Дабрацца да арыгінала вельмі няпроста, сцвярджае Надзея Высоцкая. Тым больш важкай становіцца работа беларускіх навукоўцаў і рэстаўратараў, якія вывучылі, аднавілі і прадставілі глядачу гэтую калекцыю.

У далейшым калекцыя будзе і вывучацца, і адшуквацца страчанае. Сёння 80 партрэтаў знаходзяцца ў Польшчы, якой былі падараваны ў 1950 годзе. Трэба аддаць належнае польскім вучоным: творы адрэстаўраваныя і вывучаныя. Надзея Высоцкая кажа, што сёння варты гаварыць не пра вяртанне, а пра сумесную выставу ці стварэнне копій, якія можна было б размясціць, да прыкладу, у адрэстаўраваным Нясвіжскім палацы. Частка партрэтаў літаральна некалькі гадоў таму перададзена ў Нацыянальны музей гісторыі і культуры. У гэтым таксама ёсць праблема. Магчыма, яшчэ з'явіцца месцы, дзе ёсць радзівілаўскія партрэты.

У Нацыянальным мастацкім музеі ўпэўнены, што гэтая калекцыя, як, дарэчы, і ўся калекцыя музея, мае шмат сакрэтаў і сюрпрызаў. Не аднаму пакаленню навукоўцаў адкрываць іх. І не аднаму пакаленню аддаваць даніну павагі іх працы і выказваць захапленне знаходкамі і скарбамі Нацыянальнага мастацкага музея.

Алена СПАСЮК.

Міністэрства адукацыі і Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь разам з грамадскай арганізацыяй "Беларускі зялёны крыж" распачынаюць пяты фестываль

"Дзень Зямлі. Беларусь-2005"

У межах фестывалю адбудзецца шэраг творчых конкурсаў, аб'яднаных ідэямі Міжнароднага Дня Зямлі.

Юныя мастакі ў малюнках змогуць выказаць свае пачуцці да роднага краю — Беларусі. Работы, якія атрымаюць узнагароды, папоўняць галерэю дзіцячага малюнка, які стварае "Беларускі зялёны крыж" і прымуць удзел у выніковай выставе вясной 2005 года.

Конкурс мастацкай фатаграфіі "Людзі Беларусі" пройдзе пад патранатам Беларускага грамадскага аб'яднання "Фотамастацтва" і Беларускага саюза дызайнераў. Кожны аўтар можа падаць на конкурс чатыры фотаздымкі (ад 13x18 да 30x40 сантыметраў) па намінацыях: "Сямейны партрэт", "Аўтапартрэт", "Творы сяброў", "Людзі беларускіх вёсак", "Беларусы за мяжой". Свой талент могуць паказаць і юныя літаратары ў конкурсе "Я маю твор..." Лірычныя вершы, праявіліны мініяцюры, байкі і казкі павінны займаць не больш, чым тры старонкі і напісаны на беларускай, рускай, польскай ці ўкраінскай мовах. Лепшыя работы конкурсу могуць быць надрукаванымі ў беларускім друку.

Знаўцы народнай культуры (як асобныя ўдзельнікі, так і калектывы), запрашаюцца выказаць прыхільнасць самабытных этнакультурных традыцый продкаў. Гэта могуць быць апавяданні пра адметныя рысы жыцця і творчасці краю, мясцовая абрадавая песенная творчасць, малюнк і фотаздымкі ўзораў народнай творчасці, народных майстроў і гэтак далей.

Наколькі добра моладзь ведае свае выгокі паказа конкурс "Лёс, лёсам, аб лёсе..." Стварыце генеалагічнае дрэва свайго роду, раскажыце аб кожным члене сям'і, яго прафесіі, адметных рысах. Напішыце пра сямейныя рэліквіі і пра гісторыю, якія з імі звязаны.

Рэдакцыя газеты "Голас Радзімы" звяртаецца да моладзі (да 18 гадоў) прыняць удзел у конкурсах, прадэманстраваць свой талент, адукаванасць, цікавасць да народных традыцый. А пераможцаў конкурсаў чакае запрашэнне ў Мінск на адкрыццё фестывалю вясной 2005 года. Пспеху вам!

Яўген КАЗЮЛЯ.

СКАРБОНЦЫ

Навагодняе віншаванне

Шаноўныя чытачы! Вішнем вас з Калядамі і зьчым: "Каб былі здаровыя ўвесь год, як калядны лёд!", "Каб добра жылося, у кішэні вялося, усё ўдавалася, суладна спявалася, салодка спалося, усё добрае збылося! Каб ваша жьжыццё было, як мёду твіццё!".

Рады будзем атрымаць ад вас водгукі на публікацыі ў нашай "Скарбонцы". Пішыце, калі ласка, як вы іх выкарыстоўваеце, якія ладзіце святы, вечарыны, выставы, ці шыюце сваімі рукамі народныя строй на тых кроях і ўзорах вышывкі, якія мы змяшчалі ў нашай газеце?

Вельмі важна, працуючы з дзецьмі, вучыць іх роднай мове і традыцыям праз гульні, выкарыстоўваючы загадкі, прыказкі і прымаўкі, лічылікі, спяваючы абрадавыя песні і ўключаць дзяцей у рознаўзроставаыя абрадавыя дзеянні (асабліва падчас калядных карнавалаў, гукання вясы). Рыхтуюце атрыбутыку разам з імі. Вышываюць, шыюць, выраб побытавых і сувенірных прадметаў з саломы, лазы, дрэва, гліны, цеста, ласкутой тканіны і скуры — цікавы занятак як для дзяцей, так і для дарослых. Матэрыялы для заняткаў вы знойдзеце ў новым годзе ў нашай "Скарбонцы".

Рэгіна ГАМЗОВІЧ,
вядучая рубрыкі.

Захавай традыцыю

"Ракаўскі гасцінец"

"Ракаўскі гасцінец" — гэта фальклорны рознаўзростава калектыў з гарадскога пасёлка Ракаў Валожынскага раёна Мінскай вобласці, які створаны ў канцы 1999 года, а з 2001 года носіць найменне "народны". Яго кіраўнік Лізавета Пятроўская (на фота злева) гаворыць, што назва калектыву адпавядае абодвум яго значэнням — дарога або шлях, і падарунак.

Самадзейныя артысты заўсёды гатовы ў дарогу, каб знаёміць гледачоў з народнымі абрадавымі і

пазаабрадавымі песнямі, гульнямі, танцамі, яны спадзяюцца, што спадчына, якую яны захоўваюць, знойдзе шлях да гледача і будзе для іх гасцінцам з Ракава.

У верасні гэтага года калектыў браў удзел у міжнародным фестывалі традыцыйных культур "Похуп" у Харкаве на Украіне, а зараз дзіцячая група ансамбля — "Лянок" — рыхтуецца да паездкі ў Германію, якая адбудзецца на пачатку наступнага года.

"Ракаўскі кірмаш" не толькі

прапагандуе традыцыйную культуру на спэне, але і спраўляе традыцыйныя абрады і святы ў Ракаве. 1 студзеня фальклорны ансамбль дзеліцца на некалькі ўзроставак гуртоў, што адпавядае народнай традыцыі, і здзяйсняе абрад пчадравання, традыцыйныя абыходы з навагоднімі віншаваннямі, песнямі і скакамі, пераапрапаннем у персанажаў народнага карнавалу, гульнямі і забавамі.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Беларускія майстры на калядным кірмашы ў Гамбургу

Штогод у Гамбургу за месяц да Нараджэння Хрыстова праводзіцца традыцыйная выстава-кірмаш народных рамёстваў. Апошнія гады на ёй з'явілася шмат майстроў з Усходу, што пабудзіла арганізатараў шукаць носьбітаў народных традыцый у еўрапейскіх краінах. Прадстаўнікі Пасольства Федэратыўнай Рэспублікі Германіі ў Беларусі, бываючы гасцямі святаў з удзелам рыцарскіх клубаў у Нясвіжы, Міры, Заслаўі, Навагрудку, заўважылі, што ў нашай краіне шмат майстроў сельскіх і гарадскіх традыцыйных рамёстваў, і падзяліліся сваімі ўражаннямі на Радзіме, у выніку чаго беларускіх майстроў запрасілі ў Гамбург.

Сёлета кірмаш у Гамбургу праходзіў з 2 па 24 снежня. Беларусы прадстаўлялі гарадскія і сельскія рамёствы. З кавальствам як адным з беларускіх гарадскіх рамёстваў знаёмілі выдатныя кавалі Аляксандр Міхалевіч з Мінска і вучань Юрыя Крушы з Гродна Андрэй Цюменёў (гродзенская школа кавалёў). Яны ўстанавілі горан, накавальню, якія прывезлі з сабой, і штодзень кіпела работа — падко-

вы на пчаспе, цвікі, падсвечнікі, ліхтары і іншыя вырабы па заказу публікі яны выконвалі ў іх прысутнасці.

Сельскія рамёствы прадстаўлялі старшыня Гільды майстроў мастацкай саломкі Таццяна Рэпіна, яна дэманстравала прыёмы і розныя тэхнікі гэтага рамёства, а таксама метадыст Мінскага абласнога цэнтра народнай творчасці Ірына Штэфан — яна паказвала, як ткуць паясы на Беларусі.

Беларускае саломаліццё было прадстаўлена на выставе работамі 24 майстроў. Гэта калядныя маскі Веры Салдатавай, павукі Таццяны Разінскай і яе ж — хрысціянскі крыж з саломкі, дэкаратыўныя пано і аплікацыя Людмілы Валеевай з Мінска, цацкі на навагоднюю ёлку і кветкі Ганны Івановай з в.Сенніца Мінскай вобласці. Калекцыю дробнай пластыкі дапаўнялі саламяныя лялькі Наталлі Дамінікавай з Магілёва.

Асобна трэба сказаць пра работы беларускіх майстроў, якія працуюць з бісерам і прадставілі свае работы на кірмашы. Гэта казачныя гномы Ірыны Ражко і лялькі Ганны Свешнікавай з

Мінска, ведзьма Марыны Скідан з Гомеля, фальклорная лялька — Баба Яга — майстрыхкі з Гомеля Наталлі Макаранка. На выставе дэманстравалася ў асноўным калядны тэматыка — а гэта язычніцкія і хрысціянскія вобразы міфалагічных персанажаў, абрадавая атрыбутыка.

Паколькі народны касцюм з'яўляецца абавязковым элементам любога народнага свята, майстрыхкі Вера Пярмінава і Алеся Яраш дэманстравалі беларускія ўпрыгажэнні народнага касцюма з бісеру — шэйныя калье, а таксама шапачкі, расшытыя бісерам як элемент гарадскога касцюма. Цікаваць выклікалі і велікодныя яйкі з бісеру Алены Едэмскай. Усе гэтыя аўтары — члены Беларускага саюза майстроў. У 2003 годзе Вера Пярмінава была дзяржаўнай стыпендыяткай на стварэнне аўтарскай калекцыі ўпрыгажэнняў на беларускую тэму.

Спадзяёмся, што ўдзел у калядным кірмашы ў Германіі беларускіх майстроў стаў для іх адчувальным стымулам для мастацкай творчасці, а іх работы спадабаліся наведвальнікам.

Ганна КОРШУН.

Народны каляндар

"Свято Ражство ўпярод пайшло..."

Пачатак у №46 — 49

13 студзеня — пачатак Шчодрата тыдня, або Багатая Каляда.

Шчодрая (другая, мясная, скаромная, багатая, тоўстая) куцця, або Сярэдні Шчадрэц, Шчадруха, — абрадавая пераднавагодняя вячэра, на якую, як і на ўсе тры куцці, збіраліся ўсе сямейнікі. Вызначалася багаццем страў. Гаспадар клікаў Мароза: "Мароз, Мароз, хадзі купцю есці. А летам не бывай, хвастом не вілай, а то буду валоваю пугаю секчы!" Гэтую куццю яшчэ называлі Куццёй святога козліка. Як і на ўсе тры вячэры-куцці, назіралі за зорным небам і надвор'ем: калі снег і мяцеліца — будучы раіцца пчолы, шмат зорак — чакай грыбного лета.

Пад вокнамі і ў хатах шчадравалі: славілі гаспадароў, спявалі, ігралі музыкі, наладжвалі гульні і скокі з казой (вадзілі таксама кабылу або каня, мядзведзя, жораву, тура, вала і інш.), хадзілі са Шчодрой — прыбранай у вянок прыгожай дзяўчынай у традыцыйным касцюме.

14 студзеня — Новы год па старому стылю, або Васілле (Васілей, Святы Козлік). Раніцай дзеці хадзілі "засяваць" — спраўлялі абыходы і ў кожнай хаце сыпалі жыта са словамі: "Сею, пасяваю, з Новым годам паздраўляю!" Як і дарослыя пчадроўнікі, атрымлівалі падарункі, але найбольш салодкія прысмакі, печыва, арэхі і сушаныя яблыкі, грушы, семкі-гарбузікі.

15 студзеня — Шчодры, першы раз запрагалі ў сані бычка і каталіся на ім.

18 студзеня — Пісаная, або Вадзяная Каляда (Піскуха, Паабед-Каляда), — завяршальны дзень Каляд, Шчодрата тыдня. На вокнах, дзвярах ставілі знакі крыжа крэйдай, што азначала канец Каляд. Пасля абеду ішлі працаваць.

Трэцяя (апошняя, хрышчэнская, галодная, вадзяная, посная) куцця. Акраплялі вадой, асвячонай у царкве, будынкі.

19 студзеня — Вадохрышчча (Хрышчэньне, Кішчэньне), калі запасаліся на ўвесь год гаючай вадой. Рабілі палонку на возеры або рацэ знакам крыжа, а крыж з лёду ставілі побач, фарбавалі яго бурачным сокам. Дарогу да крыжа высцілалі яловымі лапкамі.

20 студзеня — Прывадахрышчча (Лянівы дзень), заканчэнне святкавання Каляд, або Прысеча, Іван Хрысціцель. Можна прасці. З гэтага дня і да Масленіцы дазваляецца спраўляць вяселлі, таму гэты перыяд называецца Малой Вясельніцай.

31 студзеня — Апанася (Апанас, Апанасій, Гусінае свята, Гусеўнік). Святы Апанасій лічыцца абаронцам жывёлы ад марозу, яго прасілі: "Святы Уласій, Ахванасій, саблюдзі, Божа, красуль нашых". З гэтага дня кормяць гусей зернем у абручку. Лічыцца, што гэта час вялікіх марозоў: "Хавай нос у апанасяўскі мароз".

Падзея года

Клаўдзія ЗУЕВА (Расія, г.Цюмень) — кіраўнік ансамбля "Лянок".

— Мы марым пра тое, каб наш малады ансамбль, якому сёлета споўнілася 5 гадоў, меў магчымасць прыехаць у Беларусь. У нас праблема з рэпертуарам. Кожны, хто бывае на Радзіме, прывозіць беларускія песні ў нотах, аўдыёкасетах. Калі я была ў Петрыкаве, на маю просьбу адгукнуліся мясцовыя кампазітары Будзюхін і Кебіц, яны падарылі мне свае песні. Вучым таксама народныя песні.

У 2003 годзе нам прысвоілі званне "народны" і падарылі баян. Народны ансамбль беларускай песні "Лянок" прапагандуе ў Расіі беларускую песню. Ён заваяваў папулярнасць: нас ведаюць і любяць. Мы часта выступаем, праводзім майстар-класы. Са слязамі нас слухаюць беларусы ў месцах кампактнага пражывання ў Цюменскай вобласці, дзе мы не толькі даём канцэрты, а і расказваем пра наша таварыства, збіраем, гуртуем беларусаў.

У красавіку гэтага года мы адкрылі Беларускі дом, у якім ужо пабывала шмат гасцей: кампазітар Ігар Лучанок, спявак Іван Краснадубскі, ансамбль "Церніца", артысты Ядвіга Паплаўская і Аляксандр Ціхановіч, тэатр "Арт" і іншыя дзеячы мастацтваў з Беларусі.

Нам проста пашанцавала, што пра нас клапаціцца, што запрасілі на курсы ў Мінск, дзе мы мелі магчымасць многаму навучыцца, паслухаць кіраўнікоў суполак і кіраўнікоў мастацкіх калектываў, абмяняцца вопытам работы. Такія выкладчыкі цудоўныя працавалі з намі на курсах! Цёпла, як у родным доме, прымалі нас у таварыстве "Радзіма". Як адна хвіліна праляцелі гэтыя дні. Мне здаецца, што жыццёвы зарад, атрыманы тут, будзе служыць мне шмат гадоў. "Вербіца" і "Церніца" падзяліліся сваім рэпертуарам. Мы слухалі цудоўнае выступленне "Радзімічаў", былі ў тэатры, у Музеі старажытнабеларускай культуры, дзе зрабілі замалёўкі народных строяў. Уражання незабыўныя!

Запісала Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Уражання

"Аўгустоўскія" сустрэчы

Не так шмат часу прайшло з таго моманту, як я распавяла вам пра III Міжнародную сустрэчу валацобнікаў у Польшчы, дзякуючы за публікацыю, але ж час не стаіць на месцы, і ўжо ў наступным лісце я хачу расказаць вам, шануюныя, яшчэ пра адзін фестываль пад назвай "Аўгустоўскі канал у культуры трох народаў: беларускага, польскага і літоўскага", на якім я, удзельніца народнага фальклорнага тэатра "Матуліна песня" з вёскі Жытомля Гродзенскага раёна, пабывала ў гэтым годзе.

Фэст на Аўгустоўскім канале мае ўжо багатую гісторыю. Ён праходзіць 7 гадоў запар на беларуска-польскай мяжы ў маляўнічай мясцовасці Дамброўка, што ў Гродзенскім раёне. Галоўным арганізатарам яго быў неаб'якавы да свайго краю чалавек, вялікі энтузіяст-рамантык — Францішак Вітовіч. Гэтую традыцыю зараз працягвае яго жонка Крысціна Вітовіч — старшыня Гродзенскага раённага саюза палякаў.

Фестываль на Аўгустоўскім канале пачынаўся на 200-я ўгодкі А.Міцкевіча ў 1998 годзе. Вельмі ўрачыстае тады было святкаванне. За час існавання фестывалю склаліся пэўныя традыцыі: заўсёды адбываецца імша, якой кіруе ксёндз Вітальд Лазавіцкі, чытаецца

даклад пра гісторыю Аўгустоўскага канала, арганізоўваецца фотавыстава, прысвечаная каналу, удзельнікі вітаюць афіцыйныя асобы. На гэтым фэсце заўсёды можна ўбачыць выставу народнай творчасці майстроў Гродзенскага рэгіёна, і, вядома, з вялікім задавальненнем слухаюць глядачы шматгадзінны канцэрт самадзейных артыстаў. Фестываль мае пастаянных гасцей і сяброў. Наша "Матуліна песня", якой кіруе Тэрэза Адамовіч, належыць да гэтай кагорты.

"Аўгустоўскі канал" збірае шмат гасцей з Беларусі, заўсёды прысутнічаюць прадстаўнікі ўлады з Гродна і Гродзенскага раёна. З польскага боку на фестываль прыежджаюць удзельнікі з розных куткоў краіны, прысутнічаюць

прадстаўнікі польскага консульства ў Гродне на чале з генеральным консулам, а ў гэтым годзе на свяце пабываў пасол Польшчы ў Беларусі пан Тадэвуш Паўляк. У Літвы таксама, здараецца, прыежджаюць калектывы, але літоўцаў часцей за ўсё прадстаўляе літоўская дыяспара з Гродна і яе фальклорны калектыв "Тэвінз".

Сёлета ў дзень правядзення фэсту надвор'е нас не песпіла, але ніхто не звярнуў увагі на пахмурнае неба, бо кожны з удзельнікаў і гасцей свяціўся ўсмішкай, а кожная ўсмішка, нібы маленькае сонейка, сагрывала душу і сэрца.

"Аўгустоўскі канал" — сімвал аб'яднання трох народаў. Менавіта тут пачынаеш задумвацца, колькі агульнага ў беларусаў, палякаў і літоўцаў: звычаі, чалавечы

якасці, лобі да свайго зямлі, яе гісторыі і культуры, павага адзін да аднаго, і менавіта тут пачынаеш разумець, што ніякія моўныя бар'еры не перашкаджаюць выказаць самыя шчырыя чалавечыя пачуцці, не перашкаджаюць жыць у сяброўстве.

На Аўгустоўскім фэсце заўсёды пануюць радасць, добразчытлівасць, бо гэта свята перапляло беларускі, польскі і літоўскі народы ў цудоўны сяброўскі вянок і аб'яднала іх агульнай мэтай: як мага больш даведацца пра культуру свайго і суседніх краін, адпачыць у маляўнічых мясцінах ўсім разам, сустрэць старых фестывальных сяброў і знаёмых ды і проста добра і весела правесці вольны час.

Алеся РОЗМЫСЛА.

Прызнанне

Бенефіс Юрыя ФРАНКОВА

30-годдзю творчай дзейнасці і 50-годдзю з дня нараджэння быў прысвечаны бенефіс артыста Беларускага тэатра "Лялька" Юрыя Франкова, які прайшоў у Віцебску.

НА ЗДЫМКУ: акцёр Юрыя ФРАНКОЎ. Фота БелТА.

Захавай традыцыю

Перадкалядны пост — Піліпаўка

Перадкалядны пост — Піліпаўка — доўжыцца 6 тыдняў і завяршаецца святочнай поснай вячэрай — Куцёй 6 студзеня па новаму стылю.

Сам пост і тры памінальныя вячэры — тры куцці — на працягу двух тыдняў Каляд маюць вялікае значэнне, вяртаючы нас да продкаў свайго роду і продкаў роду чалавечага, якія ў навагоднюю ноч карнавальным шэсцем абыходзілі вёскі, наведваючы кожную хату. Пост — арганічная і неад'емная частка народнага побыту. Давайце заглянем у мінулае і звернемся па парадкі да нашых продкаў, каб з іх дапамогай спасцігнуць народную мудрасць.

У першы дзень посту ўвесь посуд чыста вымывалі, шаравалі "вехцем і саломай". За снаданнем селянін ужываў свежаспечаную ці звараную бульбу, бульбу з саладухай ці хлеб з той жа саладухай. На абед падавалі з кіслых страў — капусту ці квас, з прэсных — крупнік, аржаную кашу, прыварковую кашу, у рэдкіх выпадках — гарохавы суп. Вячэра складалася з рэшткаў абеду. Калі ўсё нагатаванае з'ядалі за абедом, то зноў варылі бульбу ці гатавалі якую-небудзь кашу.

У святочныя дні ці нядзелю пяклі бліны і варылі верапчаку з грыбамі.

У некаторых месцах беларусы ўмелі з дапамогай самаробных ціскоў здабываць з канаплянага і льянога семя алей. Куплялі ў пост і селядзец, а таксама спажывалі мак і грыбы.

Картоплю ў посныя дні ўжывалі ва ўсялякіх відах: параную, печаную, вараную з крупнікам ці кашаю і тоўчаную (камякі). Гора было селяніну, калі не ўродзіцца бульба.

Стравы саладуха і талакно адносіліся пераважна да посту. Думаю, цікава будзе даведацца, як іх гатавалі. Першая з гэтых страў рыхтавалася з соладавай мукі яравога збожжа. Для гэтай мэты выключна яго беларусы і сеялі. Для падрыхтоўкі соладу насыпалі збожжа ў ночвы, моцна змочвалі яго вадою і ставілі ў цёплае месца, каб прарасло. Пасля гэтага ваду злівалі, а прарошчанае збожжа высыпалі на печ для прасушкі. З высушаных зярнят рабілі мукі і разбоўталі з вадою. Кашку, якая ўтваралася, ставілі ў печ "у лёгкі дух". Як толькі

кашыца пракіпала, саладуха лічылася гатовай. Толькі ўскіслая саладуха была зусім прыгоднай для ўжывання. Саладуху елі з хлебам і бульбай. Яе падавалі ў лобы час дня: на снаданне, абед, вячэру.

Для атрымання талакна ўжываўся авёс. Спачатку яго парылі, а пасля хутка прасушвалі ў печы — "на чарані" ці на печы пры дапамозе гарачых камянёў. Прасушаны авёс шляхам таўчэння яго ў ступе ачышчалі ад шалупіння, пасля ачышчэння зярняты ператваралі ў мукі — талакно гатова.

Заканчэнне на 14-й стар.

Строі Бярэзінскага раёна

Традыцыйныя галаўныя ўборы жыхарак Бярэзіншчыны, як і іншых месцаў Беларусі, падзяляліся на дзівочыя і жаночыя. Старадаўнім дзівочым галаўным уборам была "скіндачка" — галаўная павязка накіпалт наміткі, толькі карацейшая. Яе складвалі ў чатыры столкі і завязвалі кругом галавы канцамі назад. Канцы яе, як і канцы наміткі, ўпрыгожваліся вышыўкай або ўзорыстым натканнем. У павязаным стане канцы яе даходзілі да пояса. Верх галавы пры гэтым быў адкрытым. У дні летніх свят дзівочыя ўбіраліся ў вяночкі з жывых кветак. Валасы расчэсвалі на прамы прабор і запліталі ў косы.

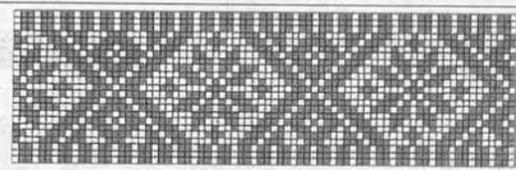
Прычоска, якую рабілі жанчыны пад чапец з наміткай, нам пакуль што дакладна невядома. Хутчэй за ўсё валасы накручвалі на "тканку" — абручык з лёну, абшыты палатном. Такая прычоска рабілася на макушцы галавы, зверху прыкрывалася і замацоўвалася чашком, а потым завівалася намітка. Бярэзінская намітка, што захоўваецца ў Музеі старажытнабеларускай культуры

ІМЭФ НАН Беларусі, мае памеры: 210x51 см. Мы прапануем вам узор яе вышыўкі (мал.1) і спосаб завівання, зафіксаваны ў вёсцы Бычын Бярэзінскага раёна Мінскай вобласці (мал.2, рэканструкцыя 2004 года мастацтвазнаўцы Марыі Віннікавай).

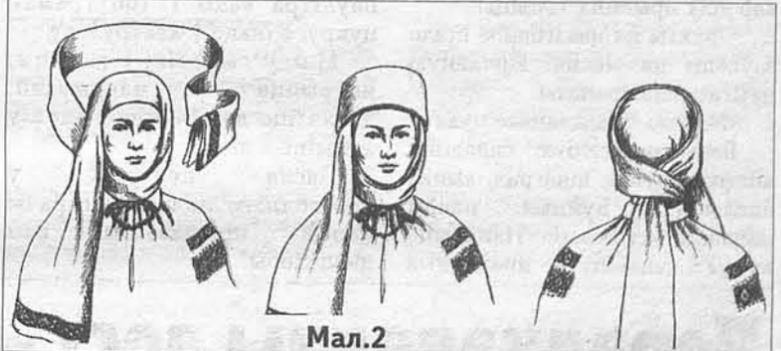
Намітку накладалі на галаву ў разгорнутым стане такім чынам, каб правы яе канец быў прыкладна ўровень з локцем, а левы — значна даўжэйшы. Намітка павінна шчыльна аблягаць галаву, для гэтага каля скроняў на ёй рабіліся глыбокія заклады. Левы яе канец складвалі ў чатыры столкі, абгортвалі ім шыю спераду, затым ён праходзіў назад пад правым канцом, абручыкам ахопліваў галаву, закрываючы большую частку ільба, прыціскаў сабой правы канец і ззаду працягваўся зверху ўніз пад папярэдні свой слой. Пры гэтым правы канец прыкрываў плячо і звісаў спераду, левы мог заставацца ззаду ці таксама перакідваўся наперад. У павітым стане канцы павінны быць аднолькавай даўжыні.

Намітка — галаўны ўбор замужняй жанчыны

Адной з самых адметных і загадкавых частак традыцыйнага беларускага касцюма з'яўляецца жаночы галаўны ўбор ручніковага тыпу. Ён меў розныя назвы: павой, убрус, плат, сярпанак і інш., але самая распаўсюджаная назва — намітка. Даследчыкі лічаць намітку найбольш старажытным агульнаславянскім жаночым галаўным уборам. Славянкі насілі яго яшчэ ў XI стагоддзі. Такі галаўны ўбор бачым на княгіні Ірыне на мініяцюры Трырскай Псалтыры, княгіні на мініяцюры "Княжацкая сям'я" з "Зборніка Святаслава".

Мал.1

Мал.2

з ільняной тканіны, лічыліся абрагавымі. Вышытыя ці натканыя канцы наміткі ўзмацнялі яе ахоўную функцыю. Складана задрапіраваная вакол галавы намітка завяршала ансамбль адзення і ўтварала маляўніча-пластычную аправу да твару.

Кожная жанчына ў такім галаўным уборе выглядала чароўнай прыгажуняй. Ён надаваў яе абліччу больш правільны абрыс і выяўляў на ім самае галоўнае — лустэрка душы — вочы.

Чы харош новы дом пад кроўлею?
Чы хароша Матрунка пад наміткай?
Ай, харош новы дом пад кроўляй,
Ай, хароша Матрунка пад наміткаю.
На яё брацілкі заглядаюцца,
Што яё лічайка папрыгожала,
Што яё галоўка пакрыгела.

Так спявалі калісьці ў Віцебскім павеце, калі здымалі з маладой вянок і павівалі намітку. Абрад завівання маладой быў адным з важных момантаў беларускага вясельля. Ён суправаджаўся рознымі магічнымі дзеяннямі. Затым валасы нявесты ўпершыню скручвалі ў жаночую прычоску, якая адпавядала мясцовай традыцыі. Пасля завівання маладых частавалі медам, звяз-

валі іх разам другой наміткай, ручніком або чырвоным поясам. Усе гэтыя дзеянні праводзіліся пад спяванне абрадавых песень.

Цікава, што раней у некаторых мясцовасцях для абрадавага завівання маладой на вясельлі выкарыстоўвалася вельмі доўгая (8-10 метраў) намітка, якая называлася "павівала". Адзін канец такой наміткі завівалі на галаву маладой, а другім звязвалі маладых разам. Гэты момант абраду сімвалізаваў сабой магічнае аб'яднанне шлюбнай пары, якое паходзіла ад жанчыны — захавальніцы роду.

Паўсюднае ўжыванне наміткі на Беларусі не азначала яе аднолькаваасць. Наадварот, наміткі кожнай мясцовасці мелі свае характэрныя рысы, якія датычыліся памераў, аздаблення і спосабаў павівання. Такім чынам, намітка выконвала ролю этнавызначальнай прыкметы, з'яўлялася сродкам адасаблення, адрознівання свайго ад чужога. Менавіта таму яшчэ да нядаўняга часу палескія бабулі рупліва захоўвалі традыцыйнае адзенне і наміткі для

свайго пахавання. Яны былі ўпэўнены, што на тым свеце продкі пазнаюць іх па адзенні і прымуць да сябе.

На Беларусі казалі: "Як на родзіш дачку, дык палажы намёткачу". І так кожны год трэба было адкладваць па намёткачы, якія ў час свайго вясельля дзівочыня дарыла свакроўцы і ўсёй радні маладога, у некаторых мясцовасцях — нават і мужчынам. Пры нараджэнні дзіцяці наміткай адорвалі бабу-павітуху, а пры хрышчэнні — куму і куму.

Аздабленне наміткі і яе выгляд у павітым стане заўсёды былі згарманізаваны з дэкаратыўным вырашэннем усяго касцюма. Завітая адпаведным спосабам намітка надавала кожнаму лакальнаму строю сваю характэрную вобразнасць.

Марыя ВІННІКАВА.

Працяг будзе.

НА ЗДЫМКАХ: аўтар артыкула з калекцыяй народных строяў, два з якіх (справа налева) — з Бярэзінскага раёна Мінскай вобласці; Бярэзінскі строй з наміткай — выгляд спераду і ззаду.

У гэты ж перыяд ручніковыя галаўныя ўборы ўжываліся і на тэрыторыі Беларусі, аб чым сведчаць шпількі каля скроняў, знойдзеныя археолагамі ў пахаваннях. Адлюстраванне наміткі сустракаецца на гістарычных партрэтах XVI стагоддзя — каралевы Барбары Радзівіл, жонкі Жыгімонта Аўгуста, Кацярыны Аселькавічавай з Тэнчынскіх; а таксама на старажытных беларускіх абразях XVII стагоддзя з іканаграфічнымі сюжэтамі: "Нараджэнне Маці Божай", "Узнясенне Марыі", "Уаскрэсенне — Сашэсце ў пекла" і інш.

У канцы XIX — пачатку XX стагоддзя на тэрыторыі Беларусі намітка была амаль што адзіным тыпам жаночага галаўнога ўбору. Але ўжо ў канцы XIX стагоддзя этнографы адзначалі, што намітка пачынае выходзіць з ужывання.

Але на тэрыторыі Палесся гэты галаўны ўбор ужываўся амаль што да сярэдзіны XX стагоддзя. Менавіта тут ён набыў разнастайныя формы як аздаблення, так і спосабаў нашэння.

Намітка — галаўны ўбор замужняй жанчыны. Яшчэ з паганскіх часоў існавала павер'е, што валасы за-

мужняй жанчыны валодаюць магічнай сілай. Таму кабет павінны былі хаваць свае валасы пад галаўны ўбор. Такім чынам, лічылася, што чапец і намітка, а пазней хустка, ахоўвалі здароўе як самай жанчыны, так і яе сям'і, гаспадаркі.

Наміткі ткалі з самага тонкага кужэльнага лёну. Нагадаем, што лён на Беларусі называлі "Божая свяча". Таму ўсе рэчы, вырабленыя

Фота БелТА.

Навагоднія забавы і сюрпрызы ад Дзеда Усёведа

Незвычайныя ўпрыгажэнні для навагодняй ёлкі

Вы падумалі: а што гэта за ўпрыгажэнні такія? Розныя. Напрыклад, забаўныя цацкі са шкарлупіны яйка: пёўнік, зайчык, клоун, рыбка...

Зараз я раскажу вам, як іх зрабіць. Трэба ўзяць курынае яйка, з абодвух бакоў зрабіць па дзірачку, выдзьмуць жаўток і бялок на талерку. Затым шкарлупіну высушыць і пафарбаваць у патрэбны колер, прыклеіць лапкі, ручкі, хвосцікі, носікі, шапачкі — каму што.

А каб развесіць цацкі на ёлцы, зрабі пяцелькі з нітак, абматай іх вакол кавалка запалкі, праклей і ўстаў у дзірачку ў шкарлупіне.

Навагоднія прысмакі

Заўсёды хочацца так незвычайна пачаставаць гасцей, каб усіх прыемна здзівіць!

Фрукты на навагоднім стале заўсёды да месца. Прапаную прыгатаваць фандзю.

Фандзю "Шакаладнае цуда"

Вазьміце любую садавіну: яблыкі, грушы, вінаград, дыню, апельсін... Буйныя плады парэжце кубікамі. Наніжце ягады і садавіну на драўляныя

шпажкі. Растапіце плітку цёмнага шакаладу. Шпажкі з фруктамі і гарачы шакалад пастаўце на святочны стол. Каб шакалад не астываў, вазачку з ім трэба паставіць у міску з гарачай вадой. Цяпер засталася шпажкі з асарці апусціць у шакалад. Але гэта зробіць для сябе кожны гасць.

Ну а які ж Новы год без свечак? Толькі ва ўсіх яны звычайныя, а мы зробім ядомыя. З чаго? Ды з банана!

Свечкі "ядомыя"

Разамніце пачак тварагу. Дадайце цукар (на смак), крыху малака, разынкі, варэнне, арэхі. Выкладзіце гэтую масу на талерку і пастаўце на яе бананавыя свечкі ў апельсінавых падсвечніках.

А яшчэ прапаную зварыць "Навагодні глінтвейн"

Вазьміце адзін літр яблычнага соку, дадайце паўлітра вады і 100 грамаў цукру. Кіньце ў каструльку крыху гваздзікі і карыцы, накрыйце накрыйкай, даядзіце да кіпення і адразу здыміце з агню.

Пасля прагулкі ў навагоднюю ноч гэты гарачы напой прыйдзецца вам даспадобы.

Загадкі.

Колькі гадоў Дзеду Марозу? Складзіце лічбы, атрымаецца сума, якая і будзе

адказам на жартаўлівае пытанне.

Вельмі цяжка пракарміцца жвавым птушчакам... Ім зімой суроваю зрабілі "сталовую".

З Новым годам!

Ваш Дзед Усёвед.
Падрыхтавала
Святлана КАРПУЧОК.

Тосты

Адзавіся трапным слоўцам...

Калі людзі навучыліся перапрацоўваць сок вінаграду і вызначылі яго цудоўную сілу, яны сталі прамаўляць заклінанні перад яго ўжываннем (хутчэй за ўсё — гэта рабілі язычнікі святары). Гэты рытуал нарадзіў асаблівы жанр красамоўства — тост.

Тост дае кожнаму магчымасць засведчыць свой дар імпрывізацыі, выявіць сваю культуру, дасціпнасць, уменне кантактаваць, адкрыць словамі, што ідуць ад сэрца, нешта істотнае, добрае, пажартаваць, ушанаваць чалавека.

Тосты сустракаюцца ў творах мастацкай літаратуры. Вось, напрыклад, навагодні тост з паэмы "Новая зямля" Якуба Коласа:

"Ну што ж, Ангось, здароў будзь, браце!

Няхай дае Бог лад у хаце,
добра, прыбытку прырастае,
Каб у хляве ды ўсё пладзілася,
каб жыта ў полі каласілася,
Няхай райца добра пчолы, і
самі будзем мы вясёлы;
За год дай Божа дачакаць
здоровым Новы год спаткаць."

Тосты жывуць у народзе як адзін з жанраў фальклору. За многія стагоддзі ў нашага народа склаліся свае нормы паводзін за сталом, дзе ўкраша — не толькі "ядзенне і піццenne", але і жывое добразычлівае слоўца:

Каб вам пгасця і здароўя, і дзяціне, і сябрыне!

Каб пілося, елася і яшчэ хацелася!

Каб у вас вяліся свінні і авечкі і мы жылі, як чалавечкі!

Хай будзе пгасціліва хата, дзе сяброў багата!

Дай Божа, каб нам было гожа!
Весела жылося, пгасціліва вялося,

У полі ўродзіста, у гумне накладзіста,

У млыне намеліста, у дзяжы падыходзіста,

На стале ўедзіста — дай Божа!
Жадаем долі, пгасціліва, зда-
роўя,

Каб жылі любя, позна не спалі, рана ўставалі,
Каб быў хлеба кусок і дзяцей куток!

Здароўя ўсёй бяседзе на гэтым абедзе!

У народзе захавальнікам або і стваральнікам тостаў быў сват на

Пачатак у №46-49.

P.S. Тосты збірае і выдае ў асобных кніжках прафесар-лінгвіст Арнольд МІХНЕВІЧ. У 2003 годзе пад псеўданімам Януш Няміга выйшла яго кніга "Алтар стала", з якой мы і надрукавалі навагоднія застольныя прамовы, зычэнні і тосты. Аўтар назваў яе "Маленькая, не зусім сур'езная энцыклапедыя звестак пра застолле, звычэй, тосты, віно".

Калядныя віншаванкі ў мінулым і гэтым выпуску нашай газеты напісаў народны паэт Беларусі Рыгор БАРАДУЛІН, маляўнік Вольгі БЯЛІЦКАЙ.

Перадкалядны пост — Піліпаўка

Пачатак на 12-й стар.

У гэты перыяд продкі нашы пост захоўвалі з усёй строгаасцю. Нават жанчыны з груднымі дзецьмі не адважваліся з'есці скаромнай стравы. Дзеці з 7 гадоў таксама павінны былі пасціцца. Зрэшты, яны пасціліся і ў больш раннім узросце.

А зараз давайце прыгадаем, як на Беларусі рыхтаваліся да паснай куцы (з 6 на 7 студзеня) напярэдадні свята Каляд. Увесь гэты дзень праводзілі ў поспе. Калі ўжо ўся работа была закончана, кожная сям'я пачынала мыцца. Затым, апрадушыўшыся па-святоточнаму, усе дарослыя ішлі да вячэрні. Вярнуўшыся з царквы, прымаліся за вячэр. Стол засцілалі сенам і накрывалі белым абрусам. Пасля малітвы садзіліся за стол. Куцы ў сэнсе ежы ўяўляла сабой разнастайную поспую вячэр. Паладалася ежа ў такім прыблізна парадку: селядзец, пасная верашчака, аладкі на алеі, боршч з

рыбаю і грыбамі, аўсяны кісель, вараны гарох у сухім выглядзе і нарэшце куцы з сытаю.

Колькасць страў павінна быць няцотнай: 3, 5, 7, 9. Больш яркая ўявіць калядную вячэр дапамогуць нам старонкі "Новай зямлі". Якуб Колас апісвае яе вельмі "смачна":

І вось вячэра зачалася!

Спыніцца мушу я на квасе:

Ён колер меў чырванаваты;

Тут быў таран, мянэк пузаты,

Шчупак, лінок, акунь, карась,

Клябок і ялей, плотка, яз,

Яшчэ засушаны з лета.

Але не ўсё яшчэ і гэта:

Здоблен квас быў і грыбамі,

Выключна ўсё баравічкамі...

...За квасам елі верашчаку,

А потым блінчыкі на маку,

А там ламанцы-праснакі

З пшанічнай добрае мукі;

...За праснакамі пілі кампоты,

Кісель з мядоваю сытою;

Вячэр скончылі куцёю.

...І пасле гэтае вячэры

Жылот выпучваўся без меры,
А з-за стала як ўставалі,
То нават трохі і стагналі.

Зпостам песна звязана споведзь. У першыя тыдні посту да споведзі ішлі малодшыя члены сям'і. Рыхтуючы да споведзі дзіця, маці давала яму прыкладна такі наказ: "Глядзі ж, сыноч (дачушка), скажаш бацюшку, што маткі і бацькі не слушаў, малітвы не гаварыў, у агарод чужы лазіў ды, помніш, ад мяне з паліцы яйка ўкраў... А цяпер пацалуў усім руку, каб злосці на цябе нікай не мелі і не гневаліся". Наогул, споведзь у сялян павінны была адрознівацца пчырасцю і чыстасардэчнасцю, а ўтойванне грахоў ад свяшчэнніка лічылася смяротным грахам. Бацькі строга назіралі, каб дзеці па рассяянасці не з'елі чаго-небудзь перад прыгатаваннем.

З дзецьмі ад 9 да 12 гадоў маткі хадзілі да споведзі разам. Сяляне стараліся пайсці да споведзі ў нядзелю ці ў свята, каб не прапаў

рабочы дзень. У дзень споведзі яны былі асабліва сур'езныя і сканцэнтраваныя. Пазбягалі, каб не пасварыцца і нават каб не прагневацца. У штодзённым жыцці "гнеў толькі павінен быць да парога", гаварылі ў народзе.

Вось так з "справдальных Крыніц" прыйшлі да нас народныя традыцыі. Думаю, парады нашых продкаў дапамогуць нам зразумець мудрасць народа, дакрануцца да вытокаў і адчуць гонар за тое, што мы нарадзіліся на гэтай зямлі. А гаспадынякам захочацца прыгатаваць у пост вячэр па бабульчых рэцэптах. І будуць у сям'і спакой і каханне.

Слоўнічак:

Квас — рэдкая кіслая стравя, прыгатаваная на хлебным квасе або з квашанай гародніны. Квас варылі з грыбамі, сухой рыбай.

Крупнік — рэдкая стравя з круп. Часцей за ўсё гатавалі з ячных або прасяных круп. У пост варылі з бульбы, часам на сыроватцы. Прыварковая каша — каша з грэчкі і ячменю.

Верашчака — традыцыйная стравя, род мачанкі да бліноў.

Абавязковыя кампаненты верашчакі — кавалчкі свінога сала, мяса, свіная рабрынка, кавалкі каўбасы, духмяныя прыправы. Верашчаку заўсёды падкалочвалі мукой. Усё разам варыцца або пячэцца ў печы.

У пост варылася верашчака з грыбамі.

Куцыя — вячэра напярэдадні Каляд, а таксама традыцыйная абрадавая стравя на Каляды ў славян і іншых народаў; каша з тоўчаных (не сечаных) ячных круп.

Сыта — засалоджаная мёдам вада.

Ламанцы — даўняя мучная стравя. На ламанцы крута замешвалі цеста з пшанічнай, жытняй або грэчкай мукі, тонка раскачвалі, рэзалі на кавалкі (квадраты ці трохвугольнікі), варылі, адцэджвалі; або вымагалаў ложкай, залівалі алеем з цыбуляй ці смятанай, у пост — цёртым макаем, тоўчаным семем, размятымі ягадамі.

Галіна ГРАБЛЮК,
загадчык сектара Беларускага
дзяржаўнага музея
народнай архітэктуры і побыту.

КАНТАКТЫ І ДЫЯЛОГІ

ВЕСТКІ МІЖНАРОДНАЙ АСАЦЫЯЦЫІ БЕЛАРУСІСТАЎ. №39

Пераднавагодняя хада падзей

Сустрэчы збліжаюць людзей і краіны

На першы погляд, што магло быць агульнага паміж маскоўскім ветэранам Вялікай Айчыннай вайны, які дайшоў да Берліна, генералам у адстаўцы Яўгенам Якушэнкам, нямецкімі навукоўцамі і дыпламатамі і беларускімі студэнтамі, якія сустрэліся ў сценах Ліцэя Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ў снежні адыходзячага года?

Усе яны, як і дзесяткі іншых людзей, што ўдзельнічалі ва ўрачыстым вечары, сабраліся дзякуючы такой грамадскай арганізацыі, як "Рабочая група беларуска-нямецкіх сустрэч". Узначальвае яе доктар Іханес Шлоотц. Працуе ён у Свабодным ўніверсітэце Берлін, але часта бывае ў Расіі, Малдове, Літве, выкладае ў Беларуска-дзяржаўным ўніверсітэце. Восем і на гэты раз ён прыехаў у Мінск на 60-годдзе факультэта журналістыкі. Але не толькі. Другой (а можа і першай) яго важнай справай было ўручэнне прэміі імя Ганны Краснапёркі і Барыса Кіта, устаноўленых той жа "Рабочай групай".

Ганна Краснапёрка і Барыс Кіт таксама маюць самае прамое дачыненне да Германіі. Першая з іх была вязнем Мінскага гета, адкуль уцякла ў партызаны. Стаўшы журналісткай, напісала аўтабіяграфічную кнігу, якая была перакладзена на розныя мовы. Толькі ў Германіі яна вытрымала чатыры выданні! Перад смерцю, успамінаў на вечары муж журналісткі пісьменнік Уладзімір Мехаў (Няхамкін), яна ездзіла па варожай у вайну краіне і збліжала, яднала людзей. Таму фрау Ільза Бюзінг, адна з заснавальніц "Рабочай групы", і вырашыла, што павінна быць у Германіі прэмія беларускай пакутніцы і падзвіжніцы. Што ж датычыцца акадэміка Барыса Кіта, які цяпер жыве ў Франкфурце-на-Майне, то яго жыццёвы і навуковы шлях ахарактарызаваў на вечары старшыня ГА "Маб" Адам Мальдзіс.

Госці з Масквы

Рэдакцыя "Голасу Радзімы" наведаль заснавальнік і старшыня Рэдакцыйнай рады "Международной еврейской газеты" Танкред Галіянпольскі і расійскі палітэхнолаг Уладзімір Малкін. На сустрэчы абмяркоўваліся планы супрацоўніцтва, магчымасці падрыхтоўкі для маскоўскага выдання старонкі "Яўрэй ў Беларусі".

Т.Галіянпольскі раскажаў аб сваіх беларускіх продках, гадах вучобы ў Гомельскай школе рабочай моладзі, падарыў у рэдакцыйную бібліятэку адну са сваіх кніг.

Уручаючы прэміі, доктар Шлоотц, іншыя прамойцы гаварылі пра ўклад лаўрэатаў у збліжэнне і ўзаемааруменне народаў. Вядомы праваабаронца Аляксандр Нікіцін, які нядаўна быў прэтэндэнтам на Нобелеўскую прэмію міру, а на вечар спецыяльна прыляцеў з Санкт-Пецярбурга, падкрэсліў, што генерал Якушэнка сёння ўспрымаецца ў Германіі як пасол добрай волі.

Удзельнікі вечара атрымалі ў падарунак дзве сімвалічныя кнігі. На нямецкай мове выйшаў нарыс беларускай журналісткі Ірыны Тоўсік "Ганна Краснапёрка: жыццё ў імя прымірэння" і вялікі зборнік на беларускай мове "Барыс Кіт", складзены сябрам асацыяцыі беларусістаў, пісьменнікамі і даследчыцамі Лідзіяй Савік да 95-годдзя вядомага ў свеце вучонага. У кнігу ўвайшлі яго ўспаміны, запісаных Васілём Быкавым, артыкулы і водгукі, прысланыя з самых розных канцоў свету — у тым ліку з Японіі і Аўстраліі.

На вечары прысутнічаў і выступіў з прамовай Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Германіі ў Беларусі доктар Марцін Хэкер.

Хочацца павіншаваць лаўрэатаў з нараджэннем Хрыстовым і Новым годам, а нам усім пажадаць новых плённых сустрэч у новым годзе!

Ганна КАНЧЭЎСКАЯ.
НА ЗДЫМКУ: (злева направа) генерал Яўген ЯКУШЭНКА, нямецкі дыпламат ганаровы сябар "Рабочай групы" доктар Эрнст ШОЛЬЦ і доктар Іханес ШЛООТЦ у Маскве (2002).

Нашы дыялогі

Зінаіда ГІМПЕЛЕВІЧ:

"Са сваімі заўсёды лепей, чым з чужымі..."

Зінаіда Гімпелевіч з'яўляецца прафесарам факультэта германістыкі і славістыкі ўніверсітэта ў канадскім горадзе Ватэрлоо. Адначасова яна ўзначальвае Канадскую асацыяцыю беларусістаў. Пяру прафесара Гімпелевіч належыць некалькі сур'ёзных беларусканаўчых работ. Сёння з Зінаідай ГІМПЕЛЕВІЧ гутарыць сябар ГА "Маб" журналістка Вераніка ПАНІЗНІК, якая цяпер знаходзіцца ў Канадзе. Восем скарачаны запіс гэтага інтэрв'ю.

— Што сабой уяўляе Канадская асацыяцыя беларусістаў у арганізацыйным сэнсе?

— Канадская асацыяцыя беларусістаў — складаная частка Канадскай асацыяцыі славістаў (КАС), у іншай плоскасці — частка Беларускага інстытута навукі і мастацтва (БІНІМ) у Канадзе... Сёлета мяне выбралі яе вучоным сакратаром. Актыўны ўдзел у рабоце прымаю з 1987 года.

— Спадарыня Зіна, ці не памылюся я, калі скажу, што вашае прызначэнне — высакародная справа пашырэння беларускай культуры ў свеце?

— Дзякую за добрыя словы аб "высакароднай справе", але ведаецца, Ніка, калі робіш тое, чаго не можаш не рабіць, "высокія словы" ў галаву не лезуць.

Я вам лепей растлумачу, чаму я пачала займацца беларускімі справамі. Калі прыехала ў Канаду, я не мела амаль ніякай "беларускай свядомасці". Выхаваная цалкам на расійскай культуры, з дыпламам філолага рускай мовы і літаратуры, я прадоўжыла студыі ў гэтай жа галіне ў Атаўскім ўніверсітэце. Там жа ў 1987-м атрымала званне доктара-славіста. Прафесійна займалася толькі рускай літаратурай да 1989 года.

Але калі прыехала ў Канаду, пазнаёмілася з сем'ямі, якім цалкам абавязана сваёй беларускасцю: любоўю да Беларусі, пяшчотнасцю да радзімы, а галоўнае, адукацыяй. Сярод іх былі і амерыканскія беларусы: доктар Вітаўт Кіпель з жонкай Зорай (нядаўна памерла, усім нам на гора), доктар Янка Запруднік. Гэтыя сустрэчы, а таксама тое, што я стала шмат чытаць пра Беларусь, зрабілі "пераварот" у душы і розуме, і тут пачалася мая асабістая "дарога да дому". Павярнулася да мовы, на якой я ніколі не думала, не пісала і не чытала на Радзіме. А цяпер усё змянілася.

Карацей: на маю беларускасць паўплывалі два фактары: беларусы, якіх сустрэла ў Канадзе, і канадскія славісты, якія ў лепшым выпадку адносілі Беларусь да Расіі, а ў горшым — зусім нічога не ведалі пра яе.

— У працягу сказанага: як даўно існуе асацыяцыя і якія акцыі ладзіцца, мо ў вас ёсць пэўныя традыцыі?

— КАС існуе ў Канадзе 51 год. КАС — гэта частка Канадскай сацыяльна-гуманітарнай навуковай праграмы, якая вядзецца і фінансуецца дзяржавай.

Кожны год адзін з універсітэтаў

арганізуе ў сябе кангрэс і прымае тысячы навукоўцаў — ад прафесараў да аспірантаў усіх галін сацыяльна-гуманітарных навук. Кожная галіна мае свае асобныя асацыяцыі — ад матэматыкаў да рэлігійных і іншых студый. Чарговае месца з'езда плануецца за пяць гадоў, а падрыхтоўка да наступнага пачынаецца ў тую хвіліну, калі заканчваецца папярэдні.

— Якая па колькасці Канадская асацыяцыя беларусістаў? Каго можна назваць актыўным сябрам асацыяцыі?

— Сама КАС налічвае каля 200 сяброў. Сюды ўваходзяць славісты розных напрамкаў. У Канадзе, вядома, больш украіністаў, паланістаў ці русістаў, чым беларусістаў. Сябры асацыяцыі — большай часткай незалежныя навукоўцы, прафесары ды аспіранты. Беларусістаў вельмі мала. Не больш пяці. Але наша прысутнасць і якасць дакладаў заўсёды высока цэнніцца калегамі іншых спецыялізацый. Калі нам патрэбна дапамога (мы часта праводзім некалькі секцый), то клічам сяброў са Злучаных Штатаў, якія заўсёды падтрымліваюць нас таму, што мы робім адну і тую ж справу.

— Акрамя ўсяго іншага, з красавіка 2002 года, вы, спадарыня Зіна, ўзначальваеце аддзяленне Беларускага інстытута навукі і мастацтва (БІНІМ) у Канадзе. Яно рэпрэзентуе Беларусь на канферэнцыях КАС, якія адбываюцца штогод у рамках кангрэсаў навуковых суполак Канады... А якім чынам адбываюцца гэтыя "рэпрэзентацыі"?

— Асноўнымі падзеямі ў жыцці інстытута з'явіліся Беларускаведныя дні ў Куінс Універсітэце ў Кінгстане. У 1975 годзе ў Атаве адбылася навуковая канферэнцыя, на якой было прачытана 12 дакладаў, і выстаўка беларускага народнага мастацтва, арганізаваная ў супрацоўніцтве з Музеям чалавека. З 1989 да 2004 года сябры інстытута прымалі ўдзел у 14 канферэнцыях славістаў, дзе з вялікім поспехам былі прачытаны 59 дакладаў. Можна лічыць, што ў нас адбыліся 62 навуковыя прэзентацыі. Усяго ў Канадскім аддзяленні БІНІМ 24 сябры. У нас ёсць і секцыя моладзі, але яна маленькая (усяго трое сяброў).

— Вядома, што вы, спадарыня Зіна, з'яўляецеся прафесарам факультэта германістыкі і славістыкі ў Ватэрлоўскім ўніверсітэце... Ці ёсць сярод вашых студэнтаў беларусы? Чым яны адметныя, на ваш погляд?

—Я

вельмі

люблю сваю працу.

А ўніверсітэт Ватэрлоо — пудоўнае месца. Беларусы ёсць ва ўніверсітэце, але славістыкай яны не займаюцца. Больш у мяне палякаў ці тых, хто лічыць сябе палякамі.

— Ваш літаратурна-крытычны і навуковы талент бясспрэчны. Калі я не памыляюся, кожны другі год вы бываеце на роднай зямлі. Працуеце там у архівах?

— Дзякую за камплімент. Я часта бываю на Радзіме. Раней працавала ў маскоўскіх архівах, бо ў русістыцы займаюцца Сярэбраным векам. У Беларусь прыезджала на магілу бацькі, а таксама, каб наведаць Васіля Быкава і яго жонку (цяпер удаву), па дабрачынных справах ("Дзеці Чарнобыля"), пабачыцца з сям'ёй і сябрамі. У бліжэйшы час паеду ў архівы таму, што пачала тэму "Беларускія пісьменнікі яўрэйскага паходжання".

— Ваш аналіз творчасці Васіля Быкава атрымаў вялікі рэзананс у Беларусі... А што абумовіла вашу любоў да літаратуры, крытыкі? З чаго ўсё пачалося?

— Мая крытычная біяграфія Васіля Быкава на англійскай мове выйдзе на вясну ў паважаным акадэмічным выдавецтве... З чаго ўсё пачалося? З яго кніжак, з яго мужнасці і чалавечнасці, з яго таленту, які ўсё яшчэ мала вядомы ў англамоўным свеце.

Але вы пытаецеся пра пачаткі пачаткаў? Мой айчы, мой другі бацька, беларускі кампазітар Дзмітрый Камінскі (хросны бацька яго — Пётр Чайкоўскі), быў чалавекам багатай культуры, добрага густу і разумеў свет не паводле догмаў. Ён, яго цэлыя, веданне расійскай і сусветнай літаратуры (Чэхава і Гётэ ён мог цытаваць гадзінамі), дыскусіі з ім, дапамаглі мне выбраць свой шлях.

НА ЗДЫМКУ: Зінаіда ГІМПЕЛЕВІЧ.
Фота аўтара.

Да ведама

Філагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта 14-15 красавіка 2005 года з нагоды 220-годдзя з дня нараджэння Зарыяна Даленгі-Хадакоўскага арганізуе другую міжнародную навуковую фальклорна-этнолінгвістычную канферэнцыю "Комплекснае даследаванне фальклору і этнакультуры Палесся".

Будуць працаваць наступныя секцыі: роля З.Даленгі-Хадакоўскага ў захаванні этнакультуры Палесся;

гістарыяграфія фальклору і этнакультуры Палесся; фальклор ў этнакультуралагічных даследаваннях; месца этналінгвістыкі ў культуралагічных даследаваннях.

Па выніках канферэнцыі будзе выдалены зборнік яе матэрыялаў. Заяўкі для ўдзелу і тэзісы дакладаў просім даслаць да 15 лютага 2005 года на адрас: 220030, г.Мінск, вул.К.Маркса, 24, пакой 15. Навукова-даследчая лабараторыя

беларускага фальклору філфака Белдзяржуніверсітэта; тэл. 22-41-45; e-mail: folk_litsvinka@tut.by.

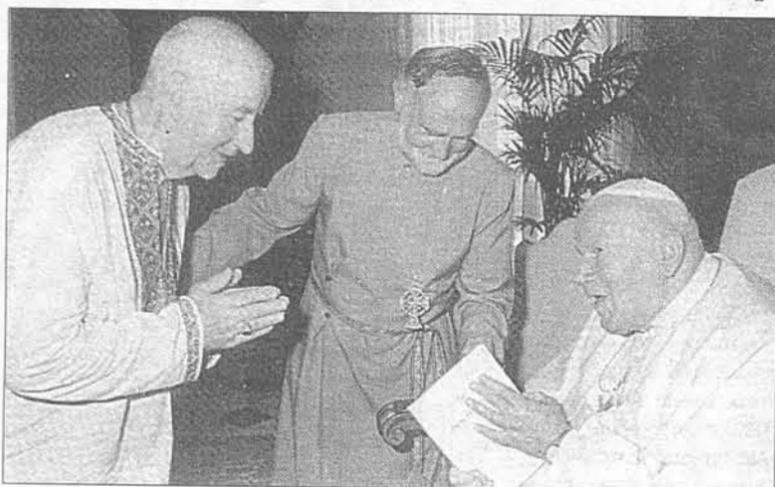
Матэрыялы для публікацыі да 6-ці старонак, адзінарны інтэрвал, у фармаце Times New Roman, 14, на дыскетах, адзін экзэмпляр у друкаваным выглядзе і выдавецкі ўзнос у памеры 10 у.а. трэба здаць пры рэгістрацыі (матэрыялы будуць надрукаваны ў аўтарскім варыянце).

Аргкамітэт.

Сардэчныя віншаванні тым, хто сустракае Новы год добрымі справамі!

Рыгору БАРАДУЛІНУ (Мінск)

Мы віншваем з Новым годам вас, народнага паэта Беларусі, найперш як аднаго з сузаснавальнікаў Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, актыўнага выступоўцу на яе першых двух кангрэсах, спрыяльніка ў іншых яе справах, і потым ужо як дзейнага ўдзельніка сённяшняга літаратурнага працэсу. Віншваем з тым рэзанансам, які атрымаў ваш пераклад "Рымскага трышціха" папы Яна Паўла II.

Па ваших жа словах, "Рымскі трышціх" — гэта размова з вечнасцю, гэта дападанне

да Вечнай Кнігі і размова са Словам, з якога ўсё сталася".

З водгукаў беларускага і замежнага друку нам вядома, што ў 2004 годзе вы адбылі пілігрымку ў Рым, каб уручыць там свой пераклад Яну Паўлу II у час асабістай аўдыенцыі. Папа прыняў падарунак і даў блашлавенне ўсім прадстаўнікам беларускай інтэлігенцыі, якія працуюць для далейшага развіцця хрысціянскай культуры.

Вярнуўшыся з Рыма, вы паспелі сёлета напісаць яшчэ "Рымскі дышціх", у якім выказалі свой роздум аб пілігрымцы ў Ватыкан.

Вользе ДАДЗІЁМАВАЙ (Мінск)

Бываюць жа такія бшчаслівыя збегі акалічнасцей, як у вас, Вольга Уладзіміраўна, у 2004 годзе! Вамі ўзяты тры розныя, але аднолькава высокія вышыні.

Па-першае, вы паспяхова абаранілі, а Беларуская вышэйшая атэстацыйная камісія зацвердзіла вашу доктарскую дысертацыю па мастацтвазнаўству. У ёй знайшлі абагульненне вашы шматлікія знаходкі твораў беларускай музыкі, зробленыя ў Польшчы і Германіі, Расіі і Літве. Па сутнасці, вы адкрылі беларускаму слухачу цямняны для яго раней XVII і XVIII стагоддзі.

Па-другое, вам даверана кіраўніцтва той жа кафедры, на якой вы выраслі як гісторык музыкі, прызнаны не толькі ў Беларусі, але і за рубяжом.

Па-трэцяе, вы выбраны сябрам-карэспандэнтам Міжнароднай акадэміі навук Еўразіі. Акадэмія, праўда, грамадская, але сябрамі яе пажадалі стаць многія

выбітныя культурологі.

Пакарэнні вам новых вяршынь у 2005 годзе!

НА ЗДЫМКУ: Вольга ДАДЗІЁМАВА (справа) са сваёй аспіранткай Святланай НЕМАГАЙ у час пошукаў у Кракаве (лета 2004 года).

Ежаму КЛАЧОЎСКАМУ (Люблін)

З вялікім задавальненнем віншваем вас, даўняга і шчырага сябра нашай асацыяцыі, удзельніка многіх нашых канферэнцый і "круглых сталаў", з вышэйшай польскай узнагародай — ордэнам Белага Арла! Такім чынам была апэнена ваша шматгадовая навуковая і грамадская праца як кіраўніка Польскай камісіі па справах ЮНЕСКА (яна падтрымлівала многія беларускія ініцыятывы),

дырэктара Інстытута Цэнтральна-Усходняй Еўропы (Люблін).

Прыемна згадаць, што ў 1990 годзе на навуковай канферэнцыі ў Рыме вы сталі ініцыятарам шэрагу сустрэч па збліжэнню і ўзаемаразуменню беларусаў, літоўцаў, палякаў і ўкраінцаў. Канферэнцыя "Рым — IV" (арганізатарам яе выступіла Міжнародная асацыяцыя беларусістаў) адбылася ў Гродне (1994), дзе вам было нададзена званне доктара honoris causa Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. Адначасова вы выступілі ініцыятарам выдання чатырох гісторыяў чатырох суседніх народаў, звязаных агульным мінулым. Такім чынам у Любліне, а потым і ў Мінску з'явіліся кнігі па гісторыі Беларусі Генадзя Сагановіча і Захара Шыбекі.

І яшчэ прыемная навіна. Сёлета ў Парыжы выйшла пад вашай рэдакцыяй фундаментальная (997 старонак!) праца "Гісторыя Цэнтральна-Усходняй Еўропы", дзе многія старонкі прысвечаны гісторыі беларускага народа.

Калі ж мы пачалі шукаць здымак, які аздобіў бы гэтае віншаванне, спыніліся на фатаграфіі, тэхнічна недасканалай, але затое сімвалічнай. Вы тут стаіце каля руін Крэўскага замка.

Аляксею МІКУЛІЧУ (Мінск)

20 снежня на пасяджэнні Вучонага савета Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы, дзе вы працуеце, вас урачыста павіншавалі з 70-годдзем, якое споўнілася напярэдадні. Уззяла слова і прадстаўніца Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, прыгадаўшы, што вы з'яўляецеся адным з яе кіраўнікоў — намеснікам старшыні. Гэтую нялёгкаю грамадскую работу вы выконваеце на працягу чатырох гадоў — ад апошняга кангрэсу.

У Беларусі ж вас найперш ведаюць як буйнога вучонага ў галіне антрапалогіі, экалогіі, папулярнай генетыкі чалавека. Вашы кнігі "Наша генетычная памяць" (1987), "Генаграфія сельскага насельніцтва Беларусі" (1989), "Прырода чалавека, чалавек у прыродзе" (1992, у сааўтарстве) заваявалі шырокую папулярнасць. Вядома ваша актыўная пазіцыя ў абароне чысціні навакольнага асяроддзя, супраць забруджвання зямлі, вады і паветра. Асабліва выразна яна была сфармулявана ў вашым дакладзе "Інфармацыйная недасведчанасць як пры-

чына экалагічнай небяспекі фізічнаму і генетычнаму здароўю нацыі і як праява свядомага ці несвядомага тэразызму", які прагучаў на Міжнародным сімпозіуме пад эгідай ЮНЕСКА (2002), дзе адным з арганізатараў, а потым і ўкладальнікам зборніка матэрыялаў выступіла Міжнародная асацыяцыя беларусістаў.

Сын селяніна з цікавай генеалогіяй (спадзяемся, што вы яшчэ пра яе раскажаце чытачам "Голасу Радзімы"), вы сталі адным з вядучых беларускіх экалагаў, былі ў 1998 годзе адзначаны Дзяржаўнай прэміяй Беларусі.

Спадзяемся, што ў 2005 годзе вы будзеце такім жа актыўным у навуковым і грамадскім жыцці.

Наталлі ПРУШЫНСКАЙ (Петразавадск)

тоўныя: ад Янкі Купалы і Якуба Коласа да Янкі Сіпакова і Алеся Разанава.

У канцы публікацыі змешчана рэдакцыйная нататка пра адзіную ў Карэліі беларусістку. У сувязі з тым, што часопіс "Север", хоць ён і рассылаецца ў многія краіны бясплатна, для чытачоў "Голасу Радзімы" амаль недаступны, працтуем гэты тэкст: "Наталлі Андрэеўна Прушынская нарадзілася ў в. Кола Мурманскай вобласці, закончыла Карэльскі педагагічны інстытут, працавала настаўніцай у школах Петразавадска і Гомеля. З 1968 да 1998 года з'яўлялася супрацоўнікам Інстытута мовы і літаратуры Карэльскага нацыянальнага цэнтра Расійскай акадэміі навук. Аўтар 35 навуковых прац (...). Друкавалася ў айчынных і міжнародных навуковых выданнях, у часопісах "Punalippu", "Carelia", "Север" (Петразавадск), "Бібліяграфія" (Масква), "Кантакты і дыялогі" (Мінск). Дачка беларускага пісьменніка Андрэя Мрыя".

Атрымалі нумар штомесячнага грамадска-палітычнага і літаратурна-мастацкага часопіса "Север" (2004. № 7-8), заснавальнікам якога з'яўляюцца ўрад Рэспублікі Карэлія і Саюз пісьменнікаў Расіі, і віншваем вас са змешчанай у ім грунтоўнай працай "Масты згоды: Вывучэнне літаратурных сувязей Карэліі (Беларусь — Германія — Расія — Фінляндыя)". Знайшлі ў ёй падрабязны расказ пра дзейнасць нямецкага беларусіста Норберта Рандава (аб ім газета пісала ў мінулым нумары), аналіз успрыняцця карэльскага эпаса "Калевала" ў Беларусі. Спасылкі тут грун-

Льву КАЗЛОВУ (Мінск)

Дазвольце павіншаваць вас, Леў Раманавіч, вядучага беларускага картографа, з завяршэннем шматгадовага карпатлівага даследавання "Беларусь у працах польскіх картографаў XIV-XX стагоддзяў". У выніку яе былі выяўлены многія неведомыя раней карты. Яны ўвайшлі ў вашу аднайменную кнігу, прэзентацыя якой адбылася ў снежні 2005 года ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі.

Адначасова там жа адкрылася выстава "Беларусь на старажытных картах" (суарганізатарамі тут выступілі Польскі інстытут у Мінску і Камітэт па архівах і справаводства пры Саўеце Міністраў РБ).

Сабраныя вамі арыгіналы і факсімільныя копіі карт, прыведзеныя ў вашай кнізе, пасля закрыцця выставы перададзены ў дар Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Агульны іх кошт — звыш 500 тысяч рублёў.

НА ЗДЫМКУ: Леў КАЗЛОЎ на адкрыцці выставы.

Генадзю ЦЫХУНУ (Мінск)

Для вас, загадкава аддзела славянскага і тэарэтычнага мовазнаўства Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, 2004 год быў асабліва плённы. На кніжныя паліцы, у тым ліку і ў рэдакцыі газеты "Голас Радзімы", стаў выдадзены пад вашай рэдакцыяй "Польска-беларускі слоўнік-Slownik polsko-bialoruski", які ўключае звыш 40 тысяч слоў. Рытывалі яго пад вашым кіраўніцтвам Яўгенія Волкава, Валянціна Авілава і іншыя навуковыя супрацоўнікі. Непасрэдную ж зацікаўленасць у выхадзе слоўніка праявіў Савет Міністраў Беларусі.

Прыемна было даведацца, што сёлета пасля дзесяцігадовага перапынку прадоўжылася выданне "Этымалагічнага слоўніка" — адной з асноўных спраў вашага жыцця. У выдавецкі працэс пад вашым кіраўніцтвам уключаны 9 і 10 тамы слоўніка.

А на чарзе — "Балгарска-беларускі слоўнік". Як балгарыст вы рыхтуеце яго з асаблівай зацікаўленасцю. Дык будзем жа спадзявацца, што ў 2005 годзе і ён ляжа на сталы навукоўцаў, пісьменнікаў, журналістаў.

Сяргей КУЛІКОЎ (Украіна, Львоў):

"Робім усё, каб нашы дзеці любілі Беларусь, як мы..."

Пра кіраўніка Беларускай абшчыны Львоўскай вобласці Украіны генерала ў адстаўцы Сяргея Кулікова чула неаднойчы. Беларусы, што жылі ў Львове і вобласці, з гонарам расказвалі пра работу сваёй абшчыны і пра тое, што ў вялікай ступені гэта заслуга старасты. А пазнаёмілася з ім сама толькі сёлета, калі Сяргей Уладзіміравіч прыязджаў на святкаванне 60-годдзя з дня вызвалення Беларусі ад нямецка-фа-

шысцкіх захопнікаў. Энергічны, разумны, памяркоўны, ён аднолькава проста ўмеў гутарыць і ў самых высокіх інстанцыях, і ў коле сяброў і новых знаёмых. На гэты раз у нас нарэшце хапіла часу для больш працяглай гутаркі, і Сяргей Уладзіміравіч падрабязна расказаў, адкуль родам, як склаўся лёс, які адбітак у яго душы пакінула Вялікая Айчынная вайна, якую ён сустрэў хлапчуком, якой бачыць сучасную Беларусь.

— Нарадзіўся я ў вёсцы Пална Горакскага раёна Магілёўскай вобласці непадалёк ад чыгуначнай станцыі Зубры ў сям'і калгаснікаў Уладзіміра і Ганны Куліковых. Калі перайшоў у 3 клас, пачалася вайна.

Бацька пайшоў на фронт. Ён быў старшынёй калгаса да вайны. Вярнуўся ў 1945 годзе. На шчасце, быў кантужаны ўсяго адзін раз пад Сталінградам.

Усе людзі пакутавалі ў вайну, у тым ліку і мы. Маці была паранена ў руку ў час першай жа бамбёжкі фашыстаў. Вялікі асколак растушчы адну костку і засеў у другой. Тады шмат людзей загінула.

Пад акупацыяй усім было страшна, а сям'і старшыні калгаса — у першую чаргу, тым больш, што знайшоўся здраднік, які пагражаў выдаць нас. Пачаўся партызанскі рух, і камандзірам партызанскай роты стаў мамін стрыечны брат. Даведаўшыся пра пагрозу, ён параіў перабрацца ў лес у цывільны лагер, і наша маці з трыма дзецьмі ўпотаі накіравалася туды.

— Што сабой уяўляў цывільны лагер?

— Баявая частка партызан размяшчалася асобна, а грамадзянскі, ці, як яго называлі, цывільны лагер, дзе жылі жанчыны, дзеці, старыя, — асобна. Тут забяспечвалася харчаванне партызан і іншыя формы дапамогі ім, тут даглядалі параненых. Нават быў свой млын, дзе коньмі круцілі і малолі зерне на муку. Некалькі тысяч людзей жылі, іх трэба было накорміць. Потым немцы вырашылі знішчыць партызанскую зону. Перш за ўсё гестапаўцам быў дадзены загад стварыць мёртвую зону вакол партызанскіх атрадаў. Палілі вёскі, людзей лавілі і адвозілі ў канцлагер. Маладых і здаровых, перш за ўсё дзяўчат, адпраўлялі на работы ў Германію і ў іншыя краіны. Некаторыя апынуліся ў Венгрыі, Югаславіі.

Але пра ўсё гэта я потым даведаўся. А тады, зімой 1941 года, фашысты акружылі тэрыторыю нашага партызанскага атрада (а гэта была прыкладна плошча 8 на 12 кіламетраў) і пачалі наступальны. Партызаны прарваліся з боем, а нас фашысты адправілі ў Оршу ў канцлагер. Там з 1941 да пачатку 1942 года было шмат нашых ваеннапалонных (казалі, каля 12 тысяч немцы знішчылі), потым іх змянілі вясковыя жыхары. 8 месяцаў да вызвалення Оршы наша сям'я была там. Адзін раз на дзень давалі баланду — вараную брукву, іншы раз грошкі з бульбай ды грамаў 400 хлеба. У гэтым месцы, дзе быў канцлагер пад Оршай, стаяў раней кавалерыйскі полк. Трымалі нас у стайнях з цэментнай падлогай, пакрытай саломай. Дазвалялі грэцца ля вогнішча каля варот, якое гарэла ўвесь час. У адзёнкі, не распрабуючыся, спалі. Да холаду арганізм прывыкае, абы толькі была цёплая

вопратка. Насякомых было дужа многа, гэта мучыла. Шмат дзяцей і дарослых загінула, бо тады лютаваў тыф і дызентэрыя, а нам пашанцавала выжыць. Бывала, за суткі памірала да 80 чалавек у адным бараку. Кожную раніцу выносілі памерлых і скідвалі ў адкрытую яму метраў за 150, вясной яе закапалі.

— Колькі вам было, калі скончылася вайна?

— 14 гадоў. Добра памятаю вызваленне. Нямецкая ахова з нашага канцлагера збегла. А потым савецкі танк уварваўся. Яго ўсе сустракалі з вялікай радасцю. Праз некаторы час нас пачалі развозіць па сельсаветах, выдаўшы невялікія пайкі.

— Чаму вы пасля вайны выбралі прафесію ваеннага?

— Калі вучыўся на 3-м курсе тэхнікума чыгуначнага транспарту, атрымаў павестку ў армію. Тады была напружаная абстаноўка, не лічыліся з тым, што моладзі трэба скончыць вучобу. Мяне ўзялі ў ваенную школу па падрыхтоўцы радыстаў рэактыўных самалётаў. Службу скончыў сяржантам.

Калі "пакаштаваў" ваеннага хлеба, вырашыў паступаць у ваеннае вучылішча. Напісаў заяву з просьбай адкамандаваць мяне, але мяне не адпусцілі. Тады я асмеліўся напісаць маршалу Жукаву. Дазволілі. Так скончыў тэхнічнае ваеннае вучылішча. Дзе толькі ні служыў — у Румыніі, ва Украіне, у Германіі, Запаляр'і, трапіў у Киеўскую акругу. Тады пачалося фарміраванне ракетных войскаў стратэгічнага прызначэння, сталі падбіраць туды афіцэраў, уключылі і маю кандыдатуру. Перад гэтым я якраз ажаніўся ў Віцебску, дзе жонка скончыла медыцынскі інстытут. Потым вучыўся ў Ленінградскай ваеннай акадэміі. А даслужыўся да генерала.

У Львоў прыехаў на павышэнне, хоць вельмі прасіў накіраваць мяне на службу ў Беларусь. Не задаволілі просьбу. У Львове атрымаў добрую кватэру, там атабарыліся двое маіх сыноў, ажаніліся з мясцовымі дзяўчатамі, пусцілі карані нашага роду ва Украіне. Што ж зробіш, так склалася, а на Радзіму вельмі хацелася. Ездзіў на Беларусь часта, бо тут заставаўся маці (два гады таму яе не стала,

пражыла 97 гадоў). Сястра жыве ў Горках, брат — у Оршы, зараз едзу да іх у госці.

— А як атрымалася, што вы ўзначалілі Беларускаю абшчыну ў Львоўскай вобласці? Здавалася б, прафесія ваеннага далёкая ад гэтага...

— У 60 гадоў я пайшоў у адстаўку, стаў вольным чалавекам. Пасля падпісання Белавежскіх пагадненняў мы ўраз сталі беларускім замежжам. Была маці родная Беларусь, а стала прыёмная Украіна. Родная маці можа дараваць шмат чаго, а да прыёмнай маці трэба быць удвая больш далікатным. Я з болей адчуваў, як змянілася жыццё. Неяк прыйшлі да мяне афіцэры-беларусы, якіх у Львове асела шмат, і прапанавалі стварыць абшчыну.

Арганізацыйная работа з людзьмі ў мяне заўсёды атрымлівалася, я пагадзіўся. Найперш прапанова ўсюды, дзе ёсць беларусы, згуртаваць іх у мясцовыя суполкі, а іх аб'яднаць у абласное згуртаванне. Дабіліся, каб у нас была свая перадача на радыё — мы атрымалі 25 хвілін на тыдзень. Людзі слухалі яе і прыходзілі да нас у абшчыну. У газету таксама пісалі. Стварылі праўленне абшчыны, свой статут займелі, аснову якога склала абарона правоў і годнасці беларусаў.

— Чаму менавіта гэта стала першым клопатам абшчыны?

— Савецкі Саюз распаўся. Мы сталі грамадзянамі іншай краіны. І ніхто ў нас не спытаўся, ці хочам мы гэтага. Двайнога грамадзянства няма. У кожнага свае праблемы. Усе нацыянальнасці пачалі аб'ядноўвацца ў розныя таварыствы, не толькі мы. Нацыянал-радыкалы ва Украіне сваімі дзеяннямі і прапановамі жорсткай украінізацыі многіх напалохалі. Цяпер гэтая пена сыхла. Украінцы да нас ставяцца вельмі добра, дапамагаюць ва ўсім.

— Раскажыце, калі ласка, больш падрабязна пра работу абшчыны.

— У нас ёсць свая юрыдычная кансультацыя, якая працуе штодня. Пытанні спадчыны, працаўладкавання, пенсій, як скласці дакументы і гэтак далей. Можна сказаць, што мы выконваем у нейкай ступені консульскія функцыі. З беларускім консульствам, дарэчы, у нас самыя цесныя сувязі.

Ёсць адзінокія і хворыя людзі ў абшчыне, таму праўленне замацавала за імі патраджаную службу. Падтрымліваем сувязі з арганізацыяй Чырвонага Крыжа, якую ўзначальвае наш зямляк. З дабрачыннымі фондамі супрацоўнічаем, яны аказваюць гуманітарную дапамогу нашым маламаёмным беларусам.

Адкрылі ў Львове Беларуска-адукацыйна-культурны цэнтр, куды ўвайшла беларуская нядзельная школа, бібліятэка, рэдакцыя нашай газеты "Весткі з Беларусі", ансамбль "Белая Русь" і іншыя арганізацыі.

У гэтым годзе наш ансамбль пачынаў у Беларусі 3 ліпеня на Дзень вызвалення, выступаў у райцэнтры Паставы Віцебскай вобласці. І я туды ездзіў. Незабыўныя ўражанні. На свяце былі госці з Расіі, Эстоніі, Латвіі, Літвы, выступалі мясцовыя калектывы самадзейнасці, ушаноўвалі ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, тых, хто вызваляў Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. 25 чалавек нас прыехала са Львова, і ўсе ўражаныя тым, што ўбачылі, узроўнем жыцця на Беларусі: у магазінах усё ёсць, людзі добра апранутыя, пенсіі і зарплаты значна вышэйшыя за нашы, а сярэдняя зарплата — у два разы вышэйшая, тым, хто ставяцца да ветэранаў. Яны маюць нават свой ансамбль песні ў Паставах. І наш ансамбль "Белая Русь" надраўна выступіў на свяце.

— Як беларусы Львоўскай вобласці ўшаноўваюць ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны?

— У нас існуе секцыя ветэранаў вайны і працы. Сярод нашых актывістаў прыкладна 80 чалавек — удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны. Усяго ў вобласці 5 570 беларусаў, з іх актывістаў больш за 360. З ветэранамі мы працуем асабліва ўважліва. Праз ваенкаматы даведліся, хто вызваляў Беларусь, хто беларусы па паводжанням, знайшлі гэтых людзей — 10 чалавек. Прадставілі іх прозвішчы паслу Беларусі ва Украіне Валянціну Вялічку. Усе яны атрымалі памятных медалі да 60-годдзя вызвалення Беларусі.

— А якую работу праводзіць ваш культурна-адукацыйны цэнтр?

— Традыцыйнымі сталі фестывалі беларускай культуры. Чытаюцца лекцыі, нават на філасофскія тэмы, праводзяцца вечары. У нядзельнай школе вывучаецца беларуская мова, літаратура, гісторыя Беларусі, асновы беларускай культуры. Многія дзеці, якія збіраюцца паступаць у вышэйшыя навучальныя установы, займаюцца ў нас паглыбленым вывучэннем англійскай мовы. Такім чынам, дзецям беларусаў мы дапамагаем атрымаць вышэйшую адукацыю і паказваем шлях у нашу арганізацыю. Да нас прыйшло шмат маладых людзей.

Вельмі ўдзячныя мы сваёй этнічнай Радзіме за дапамогу. Узіць хаця б газету "Голас Радзімы", якую вы нам дасылаеце, — вялікая радасць для нас яе атрымаць. Вельмі змястоўныя матэрыялы. Адно газету мы пакідаем для падшыўкі, астатнія перадаём адзін аднаму, чытаем па чарзе.

Сацыяльная абарона ва Украіне значна слабейшая, чым на Беларусі, таму радуемся магчымасці адпраўляць кожны год дзяцей у лагер адпачынку "Зубраня" на Нарач; на льготных умовах нашы дзеці паступаюць у вышэйшыя навучальныя ўстановы Беларусі, ім даецца інтэрнат, стыпендыя, бясплатнае медыцынскае забеспячэнне. Беларусы шмат для нас робіць, выказваю за гэта вялікую падзяку ад імя львоўскіх беларусаў.

— Можна зразумець, што ў вас моцны і высокаадукаваны актыў у абшчыне?

— Безумоўна. У Львоўскую вобласць у свой час пасылалі па размеркаванні на розныя прадыямствы выпускнікоў беларускіх інстытутаў, афіцэры таксама людзі адукаваныя, дысцыплінаваныя. Сярод нашых актывістаў — адзін акадэмік, адзін член-карэспандэнт Акадэміі навук Украіны, доктар хімічных навук, 16 кандыдатаў навук, ёсць заслужаныя ўрачы, юрысты, выдатныя інжынеры. Яшчэ хачу сказаць, што ў нас створана праваслаўная абшчына святой Еўфрасіні Полацкай, плануем збудаванне царквы, а пры ёй прыходскі дом з нядзельнай школай. Архіепіскап Львоўскі і Галіцкі Аўгустын — наш зямляк, родам з Лельчыцкага раёна Гомельскай вобласці — падтрымаў нашу ініцыятыву. Так што ў сваёй працы абапіраемся на землякоў, важна было іх адшукаць, зацікавіць.

Апошнім часам у нашу Беларусь абшчыну прыйшло шмат моладзі. На яе ўся наша надзея ў будучыні. Хочацца, каб маладыя, як і мы, любілі Беларусь, памяталі, што там іх карані.

Гутарыла Рэгіна ГАМЗОВІЧ. НА ЗДЫМКУ: Сяргей КУЛІКОЎ (у цэнтры злева) у час сустрэчы з уладкаваным Аўгустынам.

Україна. Вінніца

Пошук вызваліцеляў Беларусі працягваецца

вел Арцёменка, першы сакратар пасольства па консульскіх пытаннях Артур Спяпанаў. Гэта падзея адбылася ў абласным цэнтры Вінніцы і ў большасці раёнаў вобласці.

Атрымалі ганаровую ўзнагароду і члены нашай беларускай арганізацыі: Васіль Свірыд, Настасся Ракіціна, Еўдакія Галавенка, аўтар гэтых радкоў і іншыя землякі. Разам з намі юбілейны медаль атрымалі ветэраны вайны — рускія, украінцы і браты па зброі іншых нацыянальнасцей.

А абласны і гарадскія камітэты ветэранаў і інвалідаў вайны працуюць далей з ваенкаматамі, сельскімі і пасялковымі Саветамі, каб выявіць усіх удзельнікаў, якія ваявалі на тэрыторыі Беларусі, дапамагалі выганяць ненавіснага ворага. 27 лістапада ўзнагароджана яшчэ адна вялікая група ветэранаў. На ўрачыстасць з'ехаліся людзі з чатырох паўднёвых раёнаў Вінніцкай вобласці.

Нашы актывісты прымаюць удзел у такіх важных мерапрыемствах, выязджаюць у раёны, выказваюць ветэранам падзяку.

НА ЗДЫМКУ: ваенны аташэ пасольства Беларусі ПАРЦЬМЕНКА ўручае ўзнагароду. Уладзімір ДЗЯМЕШКА.

Сардэчныя хваляванні ў баявых пабрацімаў, якія жывуць у Вінніцкай вобласці, звязаны з уручэннем юбілейных медалёў за вызваленне Беларусі. Узнагароду — медаль "60 гадоў вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў" уручалі Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь ва Украіне Вялянцін Вялічка, ваенны аташэ пасольства палкоўнік Па-

Падзея года

Жанна НІКІТЧУК (Арменія, г.Ерэван) — намеснік старшыні Армянскай беларускай абшчыны "Беларусь".

мяне.

На адлегласці ад Радзімы пачынаеш асабліва цаніць яе, сваю родную мову, ганарыцца тым, што ты — беларуска.

На базе нашай нядзельнай школы, якая існуе 2 гады пры армянскай школе імя А. Пушкіна, я стараюся стварыць ансамбль народнай песні. Мне дапамагае тое, што я па прафесіі — рэжысёр масавых святаў, хоць па спецыяльнасці не працавала.

У гэтай школе выкладае рускую мову і літаратуру беларуска, якая стала выкладчыцай у нашай нядзельнай школе. Будзем прасіць яе, каб выклала не толькі родную мову, але яшчэ і гісторыю Беларусі.

Пакуль у нашай нядзельнай школе толькі 10 дзяцей, але мы хацелі б развіваць іх на нацыянальнай аснове рознабакова, а пакуль развучаем традыцыйныя народныя абрады, песні, гульні. Калядаваць ходзім амаль усёй абшчынай Ерэвана.

Пасольства Рэспублікі Беларусь у Арменіі нам дапамагае, за што мы вельмі ўдзячныя. Ладзім навагоднія прадстаўленні ў зале Армянскага таварыства культурных сувязей. Тэлебачанне Арменіі звычайна шырока адлюстроўвае нашу дзейнасць. Увосень мы праводзім Дзяды, часцей у каго-небудзь дома, але таксама запрашаем прэсу, каб ведалі, якія звычай ёсць

у беларусаў. Для дзяцей і сяброў абшчыны шырокае адлюстраванне нашай дзейнасці прэсай з'яўляецца стымулам. На армянскай зямлі мы адчуваем сябе паўпрадзімамі Беларусі.

Старшыня нашай абшчыны Вялянціна Варажан марыць, як і ўсе мы, пра ўласны офіс, але радуемся таму, што маем на сённяшні дзень. А калі збіраем на нейкія мерапрыемствы прадстаўнікоў беларусаў з усёй Арменіі, заказваем кафэ.

Наша абшчына самая малалікая. І таму для нас важна арганізоўваць тэатралізаваныя прадстаўленні, традыцыйныя абрадавы дзеянні. Мне здаецца, што кожнай супольнасці аб'яднанню, якія прысылаюць на курсы ў Мінск сваіх прадстаўнікоў, карысныя ўрокі, якія даюць беларускія рэжысёры масавых свят і абрадаў. На чужыне народныя святочныя прадстаўленні згуртоўваюць, выклікаюць цікавасць, не патрабуюць надта вялікіх талентаў, кожны можа знайсці ролю па сваіх здольнасцях і ўзроставаых магчымасцях.

Чытаем з задавальненнем і радасцю газету "Голас Радзімы". Знаходзім у ёй матэрыялы для навучання дзяцей і правядзення свят, рэцэпты беларускай кухні.

Вялікая мая мара — зноў прыехаць праз год у Беларусь.

Запісала Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Месца сустрэчы — "РАДЗІМА"

Сёлета таварыству "Радзіма" давялося быць сведкамі хваляючай і кранальнай сустрэчы.

...Мы былі прыемна здзіўлены, калі, адчыніўшы дзверы, пачулі:

— Ці можна ўбачыцца з Раісай Солапавай з Казахстана?

— А вы хто? — пытаем.

— А мы з Гомельшчыны, яе родны дзядзька і дваюродная сястра, прыехалі ў таварыства "Радзіма" на сустрэчу з нашай сваячкай.

Раіса Уладзіміраўна Солапава была накіравана ў Мінск на семінар-стажыроўку для кіраўнікоў і ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці, які арганізоўвала таварыства "Радзіма", Беларускім культурным цэнтрам г.Петрапаўлаўска ў Казахстане.

Бацька Раісы — аграном, у 1958 годзе быў накіраваны на асваенне цаліны. Праз некаторы час ён вярнуўся на Брагіншчыну па сваю сям'ю. З таго часу Солапавы астаяваліся ў Казахстане. Тут Раіса вырасла, выйшла замуж, нарадзіла дачку. На Бацькаўшчыне давялося пабываць у далёкія юнацкія гады. А потым марыла аб Беларусі, бачыла Радзіму ў снах і спадзявалася на новую сустрэчу.

І вось такое ішчасце і шанец пабываць на роднай зямлі!

Грошы збіралі, як кажуць, усёй талакой. Як радавалася, білася сэрца, калі праз столькі гадоў зноў ступіла на беларускую зямлю! Родная мова, як песня, як матчына ласка, кранала душу. Здавалася, што гэта чароўны сон.

Родныя Раісы Уладзіміраўны таксама марылі аб гэтай сустрэчы.

Пётр Васіленка — родны дзядзька, які зараз жыве ў вёсцы Глыбоцкае Гомельскай вобласці, заслужаны механізатар, працаваў на Кубані, у Алтайскім краі. На сустрэчу з пляменніцай Пётр Кірылавіч прыехаў з дачкою Людмілай, якая ўпершыню спаткалася і пазнаёмілася са сваёй дваюроднай сястрой Раісай.

На доўгачаканую сустрэчу з роднай сястрой у Мінск аж з Еўпаторыі прыехала Людміла Сенатарава (усё ж бліжэй, чым у Казахстане). А з Буда-Кашпалева прыслала беларускія пачастункі цётка Раісы Уладзіміраўны Антаніна Мартыненка.

Сімвалічна, што месцам сустрэчы ў Мінску стаў Дом суайчыннікаў "РАДЗІМА".

Галіна НАВІЦКАЯ, каардынатар праектаў таварыства "Радзіма". НА ЗДЫМКУ: Раіса СОЛАПАВА і яе родныя ў час сустрэчы ў таварыстве "Радзіма". Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

— Гэтым летам я на тыдзень прыязджала ў Магілёў да мамы, дапамагла ёй, колькі змагла. Яна жыве адна, душа баліць за яе. Падыхала родным паветрам, наталілася цяплом бацькоўскага дома. Другая вялікая падзея — курсы ў Мінску. Гэтыя значныя падзеі дадалі мне энергіі, бадзёрасці, больш ведаў і крыніц інфармацыі для маёй грамадскай работы ў Арменіі. Гутаркі з мамай упэўнілі, што нашых пенсіянераў у Ерэване трэба добра разварушыць, гэта ім жа на карысць, а дзецям нашым вучыцца ўсяму беларускаму ад іх будзе цікавей, чым толькі ад настаўніцы і ад

Расія, Коми

Маці чатырох майстроў спорту

Антаніна Філіпава (у дзявоцтве Макоўская) паходзіць з Ушацкага раёна Віцебскай вобласці. У 1935 годзе іх сям'ю выслалі на Поўнач. Усё жыццё працавала ў сістэме спажыўкааперацыі.

У адзін з зімовых дзён у офісе аўтаноміі пачуў ад Аркадзя Крупенькі, старшыні беларускай НКА у Рэспубліцы Коми:

— Добрую кандыдатуру мне падказалі для нашай будучай кнігі: маці чатырох майстроў спорту СССР. Жыве ў Эжве, запісвай адрас.

Я не стаў адкладваць надоўга. Сустрэла мяне прыемная жанчына сталага ўзросту, замітусілася:

— Праходзьце, праходзьце... Мне званілі, што прыедзеце.

А калі ў размове ўпамынуў, што добра знаёмы з праваахоўнікам Міхаілам Рагачовым, Антаніна Восіпаўна ўзрадавалася:

"Перадайце яму ад мяне нізкі паклон. Не ведаю, што і рабіла б без яго дапамогі, калі збірала дакументы для рэабілітацыі. Вось ужо добры чалавек, дай Бог яму здароўя..."

Потым мы разглядалі фотаздымкі, перабіралі дакументы, гутарылі, а я запісваў у свой журналісцкі бланк.

— Трапілі мы ў Карткероскі раён. Маці Марыя Адамаўна, брат Віктар (1926 года нараджэння), сястра Алена (1918 года нараджэння), — расказвала А.Філіпава.

— Жылі, як ўсе, цяжка. Працавалі. Я вучылася ў Карткеросе, дзе скончыла сямігодку. Брат на той

час перабраўся ў Сыктывікар. Ён і дапамог мне ўладкавацца на курсы. Вывучылася на рахункавода. На работу паслалі ў вёску Бакур Іжэмскага раёна рахункаводам-бухгалтарам у сельпо, дзе працавала да самага выхаду на пенсію. У 19 гадоў выйшла замуж за бакурыйца Аляксандра Філіпава. Выбраннікам сэрца стаў франтавік, інвалід. З вайны ён вярнуўся без левай рукі. Жылі добра, выхавалі сям'ю дзяцей: чатырох сыноў і тры дачкі.

Міхаіл, Уладзімір, Пётр і Яўген з дзяцінства захапляліся спортам. Яны сталі вядомымі ў рэспубліцы спартсменамі.

— Прыкладам для нас быў старэйшы брат Міхаіл — майстар спорту па лыжных гонках, — узгадаў Яўген Філіпаў. — Ён быў настаўнік фізкультуры, жыве ва Ухце.

Дарэчы, Яўген Аляксандравіч стаў майстрам спорту СССР па біятлону ў 1972 годзе, дыпер — дырэктар сыктывікарскай ДЮСШ № 2.

Пётр і Уладзімір працавалі пажарнымі (ужо пенсіянеры). Пятру высокае званне майстра спорту СССР прысвоена ў 1979 годзе, а Уладзіміру — на два гады раней.

Таяцяна служыла ў міліцыі, Аляксандр працуе ў ашчадным

банку ў горадзе Ухта, а Алена — на Сыктывікарскім лесапрамысловым комплексе.

Антаніна Восіпаўна жыве цяпер з Аленай, даглядае ўнукаў. Усяго іх ў яе — адзінаццаць.

— Я нарасхват, — радуецца Антаніна Філіпаўна. — Толькі што вярнулася з Ухты. А тут ужо з Сыктывікара тэлефануюць, каб не затрымлівалася. Дапамагаю дзецям. Вось так і жыву, — заваршыла свой расказ субяседніца.

Пры сустрэчы з Міхаілам Рагачовым перадаў прывітанне ад Антаніны Восіпаўны.

— Светлая жанчына, — заўсміхаўся той. — Калі прыходзіла да нас у "Мемарыял", трымала сябе дастойна.

Хочацца парадавацца, што Антаніна Філіпава знайшла на Поўначы сваё сямейнае ішчасце.

Мітрафан КУРАЧКІН.

БЕЛАРУСЬ І ЛАТВІЯ ў кантэксце агульнай еўрапейскай культуры

У залатой зале Дома латышкага грамадства Рыгі прайшла навукова-практычная канферэнцыя "Беларусь — Латвія: дыялог дзвюх культур". Упершыню ў краінах Балтыі адна з нацыянальных дыяспар вырашыла на навуковым узроўні азначыць агульныя рысы абедзвюх культур, раскрыць гісторыю іх узаемапрайкнення. Прыемна, што ініцыятарам такога даследавання стала менавіта беларуская дыяспара. Тым больш, што спроба аказалася паспяховай.

Агульнае і адрозненні

Мэты і задачы канферэнцыі — паказаць, што беларуская і латвійская культуры з'яўляюцца састаўной часткай агульнаеўрапейскай культуры, паглыбіць веды латышоў і беларусаў адзін аб адным. Яе арганізатары і ўдзельнікі цікавілі гістарычныя паралелі ў развіцці этнасу, фальклору двух народаў, падабенства культур па мове, рамёствах, нават нацыянальных касцюмах.

Каля 20 рэфератаў па сапраўды розных тэмах

"Дзінтарс" Ілья Герчыкава, славуага урача-анколага Уладзіміра Янушкевіча і іншых.

Родная мова — родная школа

Асабліва ўвага на канферэнцыі была ўдзелена перспектывам адукацыі на беларускай мове ў краіне пражывання. Ужо дзесяты год у Рызе існуе беларуская асноўная школа, якая налічвае 90 вучняў і 15 выкладчыкаў. Выпускнікі сярэдніх агульнаадукацыйных школ маюць права працягваць далейшую адукацыю ў вышэйшых навучальных установах Беларусі. У лістападзе 2004 года падпісана пагадненне ў галіне супрацоўніцтва паміж Беларускім дзяржаўным і Латвійскім універсітэтамі, якое датычыцца перспектывы адукацыі на беларускай мове.

Даўгаўпілскі універсітэт — адзіная вуна Латвіі, у якой студэнты пішуць рэфераты на беларускай мове. Яе прадстаўнік на канферэнцыі магістр філалогіі Таццяна Бучэль у сваім выступленні адзначыла:

— У 1996 годзе ў перспектывах кафедры агульнага і рускага мовазнаўства (цяпер кафедра славістыкі) нашага універсітэта было запланавана пашырэнне цыкла вывучэння славянскіх моў. Улічваючы патрабаванне часу і нацыянальную асаблівасць горада Даўгаўпілса, дзе пражываюць 10 працэнтаў беларусаў, а таксама зацікаўленасць студэнтаў, ў расклад заняткаў увялі ўводны курс беларускай мовы. Планаецца ўвядзенне новай спецыяльнасці — славістыкі, што дасць магчымасць студэнтам засвоіць дзве мовы — беларускую і польскую — на больш высокім узроўні.

На кафедры вядзецца навуковая работа. Абаронены адна бакалаўрская і дзве магістарскія работы параўнальнага характару беларускай, рускай і латышкай моў. Пішацца доктарская дысертацыя ў галіне трохмоўнага супаставлення, што сведчыць аб зацікаўленасці студэнцкай моладзі беларускім мовазнаўствам, беларускай культурай і гісторыяй. Беларускую мову можна вывучаць у бакалаўрскай праграме як другую славянскую мову. Дзякуючы спецкурсу па беларускай мове за гэты невялікі тэрмін каля 100 студэнтаў далучыліся да духоўных каштоўнасцяў беларускай культуры.

Латвійскіх беларусаў хвалюе вырашэнне найважнейшай задачы — палігачненне атрымання грамадзянства, асабліва тымі, хто нарадзіўся ў Латвіі. Патрэбна таксама дапамога дзяржавы, Рыжскай думы ў фінансаванні інтэграцыйных культурных мерапрыемстваў. Даўня мара — стварэнне Цэнтра беларускай культуры.

Пераканана, што пра лозунг, які так ярка прагучаў на ўздыме нацыянальнага адраджэння "Латвія — наш агульны дом", — зазначыла Валянціна Піскунова,

На будучае ёсць намер расправаць праграму "Беларусістыка" для падрыхтоўкі бакалаўраў. Першыя крокі зроблены ў 1999 годзе, калі быў падпісаны дагавор аб супрацоўніцтве паміж Беларускім дзяржаўным і Даўгаўпілскім універсітэтамі.

Добрай традыцыяй стала правядзенне ў рамках Дзён славянскага пісьменства студэнцкіх навукова-практычных канферэнцый: "Беларуская мова і культура: гісторыя і сучаснасць", "Беларусы Латвіі: культура і асвета", "Беларусы Латвіі: мінулае і сучаснасць", "Беларуская пісьменнасць: гістарычныя вытокі" і інш. На пачатку кожнага навучальнага года ва універсітэце праводзіцца Дзень моў. Дарэчы, тут вывучаецца восем моў, адна з іх — беларуская.

Погляд у заўтра

Этнічнаму адраджэнню беларусаў Латвіі і яго перспектывам быў прысвечаны даклад галоўнага ініцыятара і арганізатара канферэнцыі, старшыні Саюза грамадскіх аб'яднанняў беларусаў Латвіі Валянціны ПІСКУНОВАЙ.

— Нас вельмі непакоіць тое, — сказала выступоўца, — што дагэтуль вышэйшыя заканадаўчы орган краіны не прыняў Закон аб школах і нацыянальных меншасцях у Латвіі. Тым не менш спадзяемся на падтрымку дзяржавы ў стварэнні лепшых умоў для вучобы на беларускай мове. Пакуль у асноўным мы клапацімся аб нашай Рыжскай нацыянальнай школе: арганізуем розныя мерапрыемствы, дапамагам у рамоне, разам з тым плануем узнавіць беларускую гімназію ў Даўгаўпілсе...

Некаторыя не вырашаныя да гэтага часу праблемы выкладзены ў рэкамендацыях, прынятых на канферэнцыі: аб арганізацыі гістарычных чытанняў для прадстаўнікоў усіх нацыянальных таварыстваў Латвіі, аказанні матэрыяльнай падтрымкі мерапрыемстваў з боку дзяржаўных органаў краіны ў сродках масавай інфармацыі.

— не павінны забываць ні латвійскія палітыкі, ні мы — прадстаўнікі нацыянальных меншасцей.

Узровень правядзення канферэнцыі высока ацанілі Часовы Павераны ў справах Рэспублікі Беларусь у Латвіі Аляксандр Літоўка, начальнік аддзела Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Юрый Уральскі, начальнік Дэпартаменту па справах нацыянальных меншасцяў Міністэрства інтэграцыі Латвіі Ірына Віннік, кіраўнік цэнтра нацыянальных культур Міністэрства культуры Беларусі Уладзіслаў Мантвідас.

Замест эпілога

Застаецца дадаць, што своеасаблівы каларыт і неардынарнасць прыдала мерапрыемству выстава беларускай народнай творчасці. На ёй былі прадстаўлены нацыянальныя касцюмы, творы выяўленчага мастацтва, кераміка. Бясспрэчную цікавасць прысутных выклікала выстава арыгінальных твораў мастака Мікалая Гаўрыловіча.

Эмацыянальным завяршэннем канферэнцыі стаў канцэрт самадзейных калектываў беларускай дыяспары з Рыгі, Даўгаўпілса, Вентспілса, Ліенаі, Прэйлі і ансамбля старажытнай музыкі "Пастараль" з горада Дзяржынска Мінскай вобласці.

Можна ўпэўнена сцвярджаць, што дыялог дзвюх культур адбыўся. Ён быў не толькі шчырым, адкрытым, змястоўным, але і прыгожым. Упісана яшчэ адна цікавая і важная старонка ў летапіс агульнага жыцця дзяржаў-суседак.

Ганна АЛЕКСАНДРОВІЧ, Мінск-Рыга-Мінск. НА ЗДЫМКАХ: у час правядзення канферэнцыі; выступае В. ПІСКУНОВА; Мары ГРАСМАНЕ паказала калекцыю латышскіх народных касцюмаў.

Вітанні

Эстонія

Усяму свету міру і дабрыні...

7 снежня беларускаму нацыянальна-культурнаму таварыству "Сябры" споўнілася 5 гадоў. У гонар першага юбілею праведзены шэраг мерапрыемстваў у Нарве і Іда-Вірумаа.

Свята праходзіла ў Ахтме, Ольгіна і Нарве. Суполку павіншавалі многія нацыянальныя аб'яднанні Нарвы. Было шмат падарункаў, але галоўным стала выступленне гасцей з Мінска — ансамбля "Радзімчы". Болей за дзве гадзіны працягваўся канцэрт. Цудоўныя касцюмы, прыгожыя твары, душэўныя словы Франчэскі, Таццяны і Наталі Ліпскіх нікога не пакінулі раўнадушнымі. Калі выконваліся лірычныя песні з пранікнёнымі словамі пра Радзіму, пра бацькоў — многія ў зале не маглі стрымаць слёз...

Пасля канцэрта госці свята маглі адведць беларускія стравы. Напярэдадні Новага года хачу пажадаць усім беларусам Эстоніі і чытачам газеты "Голас Радзімы" міру, дабрыні — на ўсёй зямлі і на нашай лобімай Бацькаўшчыне!

Вельмі спадзяёмся, што і ў новым годзе мы будзем разам з вашай газетай — голасам з Радзімы!
Людміла АННУС,
намеснік старшыні беларускага таварыства "Сябры".

Украіна. Ізяслаў

Зычу ўсім удачы

Шаноўныя супрацоўнікі "Голасу Радзімы, паважаныя мае беларусы ва ўсім вольным свеце!

Прыміце шчырае прывітанне з пажаданнем міру, добра, шчасця, моцнага здароўя з нагоды Каляд і надыходам Новага, 2005, года!

Няхай ён для ўсіх нас будзе толькі радасным і ўдалым!

З павагаю

Пятрусь КАПЧЫК,
кіраўнік гурта беларускай культуры "Зорка Венера".

Італія

Ад шчырага сэрца

Зычу ўсім поспехаў у жыцці і рабоце. Ад шчырага сэрца — усяго найлепшага ў 2005 годзе.

Заўсёды ваша
Леанарда МАЛЕЕВА.

Кыргызстан

У новым годзе — новых поспехаў

Калектыву БКЦ "Крыніца" ў Кыргызстане сардэчна віншуе супрацоўнікаў і чытачоў газеты "Голас Радзімы" з Новым годам і Нараджэннем Хрыстовым! Жадаем вам і вашым сем'ям здароўя, добрага настрою і поспехаў ва ўсім!

У гэтым годзе мы атрымалі пакой для працы цэнтра. Зараз у беларусаў ёсць магчымасць збірацца і праводзіць свае мерапрыемствы, пагартаць падшыўку вашай газеты, пачытаць беларускія кнігі.

Вялікі дзякуй за дасылку газеты нашаму цэнтру.

Н.МІРОНАВА,
старшыня БКЦ "Крыніца".

Адкрыйце для сябе "Скарбы Літвінаў"!

Вядома, што ўдзельнікі гурту старажытнай музыкі "Стары Ольса" займаюцца рэканструкцыяй музычнай спадчыны Беларусі — вайсковага і рыцарскага музычнага эпасу Вялікага княства Літоўскага, скарбаў нацыянальнага фальклору, вывучаюць прафесійную музычную традыцыю Беларусі. Дзеля гэтага музыкантам даводзіцца звяртацца да архіваў, рарытэтных выданняў па гісторыі і фальклору. Сёння мы просім лідэра гурта "Стары Ольса" Зміцера Сасноўскага раскажаць нашым чытачам пра музычныя творы, якія змешчаны ў новым альбоме.

— Пасля прэзентацыі першай у Беларусі аўдыёпастаноўкі на кампакт-дыску "Ладдзя распачы" па аднайменнай апавесці Уладзіміра Караткевіча мы запісалі і выдалі наш двайны альбом "Скарбы Літвінаў", які змяшчае шмат адноўленых жамчужных беларускай сярэднявечнай музыкі.

Храналагічна альбом "Скарбы Літвінаў" падзелены наступным чынам: на першым дыску прадстаўлена беларуская музыка ранняга і сталага Сярэднявечча, на другім — музыка эпохі Рэнесансу і ранняга Барока.

Для запісу музычнага матэрыялу дыска былі выкарыстаны старажытныя музычныя інструменты, многія з якіх беларускія па паходжанні: дуды і ліра (вытворчасці Тодара Кашкурэвіча), гуслі, варган, рэнесансная і сярэднявечная лютні, жалейкі, сурмы, свірэлі, еўрапейскія шалмеі, тамбурыны і бубны...

Мы вельмі рады, што можам прадставіць слухачам такія выдат-

ныя беларускія творы, як "Песня князя Вітаўта", якая з'яўляецца рэканструкцыяй — старажытны тэкст пакладзены намі на старажытную мелодыю. Асаблівы гонар для нас — прадставіць сучасным слухачам гімн (у тагачасным разуменні гэтага вызначэння) Вялікага княства Літоўскага — малітву "Багародзіца", з якой пачыналіся ўсе ўрачыстасці ў ВКЛ і якая выконвалася перад пачаткам усіх бітваў з удзелам войск княства. "Багародзіца" выконвалася на беларускай літургічнай мове.

Акрамя гэтага на дысках альбома "Скарбы Літвінаў" зафіксаваны тэмы са славытых зборнікаў беларускай прыдворнай музыкі — мелодыі "Полацкага шпытка" і "Віленскага шпытка", а таксама творы тагачасных беларускіх кампазітараў. Еўрапейская медывявістыка прадстаўлена папулярнымі ў тва часы мелодыямі і танцамі, якія выкананы ў даным выпадку на старажытных беларускіх інструментах. Гэтыя запісы даюць магчымасць адчуць

арыгінальнасць еўрапейскай спадчыны, якая своеасабліва пераасэнсоўвалася і выконвалася ў Вялікім княстве Літоўскім.

— Сёння ні адно буйное выданне не абыходзіцца без спонсараў. Хто дапамагаў гурту "Стары Ольса" ажыццявіць выданне альбома?

— Выданне такой маштабнай музычнай панарамы старажытнай музыкі Беларусі, як альбома "Скарбы Літвінаў" стала магчымым дзякуючы фінансавай падтрымцы Ірэны Каляда-Смірноў (ЗША).

— Спадар Зміцер, падчас працы ў архівах вы сустракаецеся не толькі з музычнымі звесткамі, але і шматлікімі матэрыяламі, звязанымі з іншымі бакамі тагачаснага жыцця беларусаў. Што вас асабліва захапіла ў гэтых "вандроўках у часе"?

— Мяне, напрыклад, захапляюць звесткі пра тое, чым харчаваліся нашы продкі, якія стравы былі ў "меню" старажытных літвінаў.

Самы традыцыйны прадукт —

капуста: у салаце, капустныя лісты, у якіх запякалася мяса, тушаная капуста з грыбамі...

Калі давяралася тагачасным этнаграфічным звесткам, то трэба адзначыць самае галоўнае, што адрознівала беларускую кухню, — гэта вялікая колькасць у стравах смятаны, печанай цыбулі, рознага віду тлушчаў і рыбы. Такі набор прадуктаў быў характэрны для сярэдняга класа жыхароў — месцічаў. А былі яшчэ і стравы сялянскія, і багатая магнанская кухня...

Любілі нашыя продкі і боб. Калі я ўпершыню паспрабаваў боб па старажытнаму рэцэпту, то зразумеў, што гэтая стравя стане маёй любімай на доўга. Гатуюць яго так: вараць, але не разварваюць, каб боб быў мяккім. Пасля паліваюць боб курьым тлушчам і дабаўляюць дробна змельчаны часнок. Паспрабуйце, не пашкадуеце!

Падабаецца мне і філе шчупака, марынаванае з цыбуляй і спецыямі (без солі). На філейнай частцы рыбы

робяцца глыбокія надрэзы, у якія кладуць шмат цыбулі. Праз суткі рыба гатовая да ўжывання. А таксама падабаецца беларуская юшка, у якую па мясцовай традыцыі акулалі палаючую галавешку, каб зрабіць смак юшкі незвычайным, а таксама знішчыць у ёй усе шкодныя рэчывы.

— Ну а ці ёсць у гурта "Стары Ольса" якая-небудзь агульная любімая стравя?

— Цяжка адказаць, бо ўсе людзі такія розныя. Але не так даўно мы былі ў фестывальнай паездцы па Польшчы. У дарозе ўсе згаладаліся. А ў нашага гусяра Алеся Чумакова знайшліся два вялікія кавалкі сала, якія мы дружна і с задавальненнем з'елі. Калі ж прыехалі ў Польшчу, то там сала не ўбачылі.

Любім таксама запякаць парася па старажытнаму рэцэпту, як мы гэта рабілі падчас здымак відэакліпа на песню "У карчме". На здымаках усё было натуральным, як у старажытнасці. Дымаю, запяканне парасяці — сапраўдны рытуал. Калі яно смажыцца на ражне, то вельмі хочацца пакаштаваць хоць кавалачак. І такія "гастранамічныя" мукі працягваюцца вельмі доўга. Калі ж мяса гатова, то хутка наядзецца...

— Але вернемся да спраў музычных. Якія гастрольныя паездкі найбольш запомніліся музыкантам гурта "Стары Ольса" ў мінулым годзе?

— Гэты год быў багатым на фестывальныя выступленні: мы ўдзельнічалі ў фестывалях у замку "Ілжа", у вікінг-фэсце ў Воліне, у Вроцлаве (Польшча), ігралі канцэрты ў Вільні, у Празе, у замку Цэсіс (Латвія) і замку г. Судак (Украіна), на фестывалі "Рынкавая плошча" (Эстонія), а таксама ўдзельнічалі ў рыцарскіх імпрэзах "Хайтабу" (Германія) і "Тоже битва" (Расія)...

Наш гастрольны сезон 2004 года быў паспяхова завершаны выступленнем на фестывалі "Меч Лупкага замка" ва Украіне.

P. S. Увесь снежань і студзень музыкі "Старога Ольсы" правядуць у канцэртнай паездцы па Італіі. Але перш чым туды адправіцца, гурт "Стары Ольса" прадставіць свой двайны альбом "Скарбы Літвінаў" беларускім слухачам падчас сольнага канцэрта. Бо гэта вынік нашай гадавой даследчыцкай і паўтадавой студыйнай працы!

Гутарыў **Анатоль МЯЛЬГУЙ.**

Экстрим

Флэш-моб: вар'яцтва ці забава XXI стагоддзя?

Кроўцы вы па вуліцы. Раптам чалавек, які ідзе побач, спыняецца, падымае адну нагу назад, расставіць у бакі рукі і ў позу "ластаўкі" засяроджана глядзіць на свае боты. Затым лямчэ адзін чалавек і лямчэ адзін... Не спыняюцца тэлефанаванцы ў службу ратавання! Гэтыя людзі — не дурні і не псіхічна хворыя. Проста вам давялося стаць сведкам флэш-моба.

Першы шырока вядомы ў свеце флэш-моб адбыўся ў чэрвені 2003 года ў Нью-Йорку. 150 чалавек адначасова ўвайшлі ў мэблевы адзел крамы Macy's і папрасілі "любоўны дыван" для "прыгараднай камуны". З таго часу хваля флэш-мобаў захінула Зямлю. Моб — гэта прадукт XXI стагоддзя. Flash mob (англ., "імгненны натоўп") — успрымаецца сёння як масавы жарт і сродак самавыражэння яго ўдзельнікаў. Аматарам моба забаронена ўступаць у любы кантакт з журналістамі. Для вашага карэспандэнта было зроблена выключэнне. Аляксей (прозвішча герой прасіў не называць) — студэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі. Ён стаіць ля вытокаў айчыннага моберскага руху, браў удзел амаль ва ўсіх беларускіх флэш-мобах.

— Тады, у мінулым годзе, мы даведаліся, што ў Маскве 14 жніўня адбыўся флэш-моб у ГУМе, — згадвае Аляксей. — Мы падумалі: а нам хіба слаба? Такім чынам, першы беларускі флэш-моб быў рэалізаваны літаральна за тыдзень: беларускі "першынец" адбыўся 24 жніўня 2003 года. Мы хваляваліся: а раптам хто паспрабуе перашкодзіць? Адмыслова запрасілі прэсу, хоць гэта і супярэчыць правілам флэш-моба. Рэакцыя народу была проста цудоўнай, калі нагоўп дзівакоў, пляскаючы ў далоні, усклаў да Бабы-Камароўкі гару "чупа-чупсаў"!

— Аляксей, а ў чым сэнс флэш-моба?

— Шукаць сэнс у з'яве флэш-

моба цяжка. Магчыма — злавіль кайф ад дэманстрацыі нечаканкі і абсурду дзеі.

— Што трэба, каб стаць моберам?

— А нічога... Нельга адмыслова стаць моберам, бо ім можа быць любы і кожны. Ёсць нават фраза: "Тдучы на працу, спыніся на імгненне, зрабі гэта і далей ідзі на працу". Флэш-моб — гэта забава, даступная для ўсіх. Яна не вымагае ні грошай, ні спецыяльнай падрыхтоўкі.

— Лёша, як ты ацэніш айчыныя мобінг?

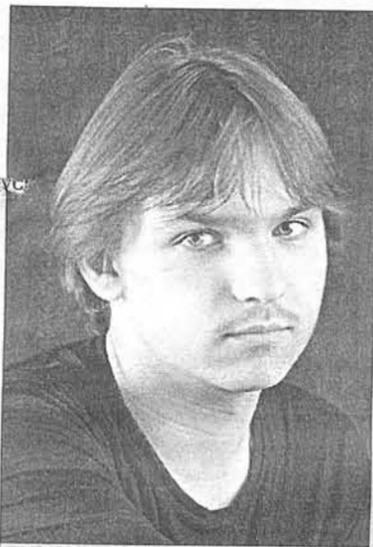
— Пакуль у нас усё адбываецца даволі млява... Але ў гэтым годзе, на Дзень Святога Валянціна, у Мінску адбыўся самы рамантычны

моб: сотня пар адначасова палавалася, нягледзячы на мароз. Сваімі неадэкватнымі для пэўнай сітуацыі паводзінамі мобы нібы пытаюцца ў людзей: "Ці не вы штгодня занураецеся ў натоўп?" Можа, тады чалавек спыніцца і запытаецца сам у сябе: "Што тут адбываецца?" Гэта і будзе першым крокам да распаўсюшвання штгодзённай рупіны.

— А можа, флэш-моб — гэта толькі магчымасць лішні раз патушавацца разам?..

— У ідэале ў мобе мусяць браць удзел незнаёмыя людзі, якія і пасля ніколі больш не сустрэнуцца. Інакш гэта будзе ўжо не моб, а звычайная тусоўка.

Глеб **ЛАБАДЗЕНКА.**
Фота аўтара.

Глеб ЛАБАДЗЕНКА, вядучы рубрыкі

Мінуў яшчэ адзін год, высакосны. У жыццё кожнага чалавека ён прынёс змены, навіны, падзеі, а чытачам "Гр" яшчэ і адкрыў новыя імёны і творы дэбютантаў.

Мне гэты год даў прыемнае адчуванне: на ішчасце, шукаць аўтараў для рубрыкі "Дэбют" не трэба — яны самі заяўляюць пра сябе і знаходзяць сваё месца на старонках нашай газеты. Хвалюся і радуся кожны раз, калі атрымліваю новыя допісы, новыя вершы і прозу. Радуся, што добрых тэкстаў багата, часам нават ствараецца "чарга".

Цаглінкай да цаглінкай складаецца бібліятэчка "Голасу Радзімы". Восі і ў гэтым годзе мы адкрылі паўтара дзесятка новых імёнаў. Спадзяюся, вам запомніліся мадэрновыя вершы Вольгі Анікіевіч, вытанчаная лірыка Юліі Шастак, светлыя радкі Арцёма Аладкі, завейная паззія Алесі Башарымавай, максімалістыя рэфлексіі Іны Каляды, песні Соні Марозавай, сучасныя вершы Цемрыка Велета, пазтычныя развагі Яраславы Ананкі, вершаваныя пошукі Людмілы Кавалёвай. Была і проза: вясёлы расказ Паўла Свардлова, сімпатычная імпрэсія Юліі Ігнацэвай, шляхетная казка Дзмітрыя Сулава. Я нездарма пералічыў усіх сёлетніх аўтараў. Бо літаратура складаецца не з колькасці аўтараў, а з іх імёнаў. Сёння іх ланцужок падоўжыцца.

Пра Святлану Куль мне вядома роўна нічога. Ведаю толькі (па зваротным адрасе), што пазтка гэтая з Гродна. Пачытайшы вершы, даведася яшчэ адну рэч: вершы піша зусім неблагія. Што і сталася нагодаю для друкавання.

Святлана КУЛЬ

Снег не прыйшоў у горад да Раства,
Таму на Новы год прыносіў проргчу:
І мы са снегам беглі цалаваць
Дамы, машыны, вуліцы і плошчы.
Да раніцы блукала па зямлі
Калочая халодная завея,
А раніцаю дворнікі пайшлі
Шукаць пад снегам новыя Пампеі.

ВАРАВА

Я звездаў смак апошнія мяжы,
па мне таксама бабы галасілі,
але Яго распялі на крыжы,
ну а мяне жывога адпусцілі.

Так і жыю, лічу чужыя дні,
і гэтых дзён збіраецца замнога.
Цяжкія дні. Нібыта камяні.
Чужыя дні, забраныя у Бога.

Гарэла свечка на стале,
Праз ноч гарэла...
Барыс ПАСТАРНАК.

Прыносіць ранняя вясна драбіну смутку:
налі мне белага віна,
памянем люты.

Ён быў не тое, каб благі,
а проста розны,
і лусту шэрую туті саліў марозам.

Халодным пэндзлем маляваў на вокнах цуды,
і завіруху завіваў,
і нёс прастуду.

Ці палюбіць, ці пакахаць — не даў адказу,
вучыў шматкроп'ем завяршаць пачатак казку.

Ці радасць прынясе вясна, ці то пакуты?
Налі мне белага віна,
Памянем люты.

Каця Марголь — маё каханне ў паззіі. Гэтую пазтку я ведаю ўжо некалькі гадоў і ўвесь гэты час несупынна фіксую ўсе новыя прыступкі Кацінай творчасці. Кацярына Марголь аднолькава ўдала піша і вершы, і прозу — класічна-жаночую, мадэрнова-псіхалагічную. Прапануючы падборку вершаў Каці Марголь, веру, што гэтая сустрэча чытачоў з творцай — толькі знаёмства.

Кацярына МАРГОЛЬ

эфектна восень выгне спіну,
заные за шчакою флос...
сіпаты голас — гэта мінус,
сіпаты нораў — гэта плюс

мо раптам закахайся сінус
ў адну з маіх гіпатэнуз.
у шкле вяргіня — гэта мінус
біг-бэн ў далоньцы — гэта плюс.

з-за шафы Будда пусціць сліну,
на вуха прабуркоча "ЧУС..."
цалую Будду — гэта мінус,
ніжэй цалую — гэта плюс.

бы палітычнага прытулку
шукае вуха шызік-блос...
калі заб'еш мяне ў завулку,
вядома, атрымаеш плюс.

а калі зробіш гільяціну
на абрусейшым дыване,
вядома, атрымаеш мінус
і скорміш, бы сабаку, — мне.

паліш акрайчык кухонных
ранкаў а горла стамілася рваць па нотах
парцалыванай жанчынай-падманкай

скардзіцца ў кубку
сон з бергамотам
а скрасці б і ў прадчуванні рая

паднесці далоні да вострых
сякерных судзіяў
ведаш я не жадаю
прачнупца ў той дзень
калі яны будуць...
калі яны ў дваровых атаках
адчуюць боль у тваёй пахвіне
і прыбягуць пры першых
адзнаках
дзяліць у горле тваім
пухліны

...а я проста згодна
звільгоціць вусны
недасканаласцю вулічнай слоты
...сядзіш
...і моўчкі паліш на кухні...
...і скардзіцца ў кубку сон
з бергамотам...

Надзея Пятрушына — самабытная пазтка з Мінска. Па жыцці — прычыповая, упэўненая, прабачэння прасіць не любіць. Любіць доўгія сукенкі, гарбату з бергамотам, падарожжы і добрыя кніжкі. Не любіць ружы і слязлівых вершаў пра няўдалае каханне. Нехта сказаў бы — максімалістка. Я скажу дакладней: пазтка.

Надзея ПЯТРУШЫНА

Промні далоняў зліюцца ў адно
Адвечнаю песняй.
Ён і яна (у кантэксце — яно)
Шчасцю шукаюць месца.

Каляндарнае лета спыніла хадзі.

Я плявала на гэта,
Я ўсё роўна дайду.
Я ступаю праз слёзы,
Калі трэба — паўзу.
У гэты жнівень марозны
Я кветкі нясу.

Боль — гэта смак тупога
ляза,
Гэта слёзны выклік спакою.
Боль пра многае можа сказаць
Ці моўчкі разліцца ракою.

Той, хто згубу ў сабе трымае,
Без болю не будзе пачуты.
Філасофія болі такая:
Усё адносна праз прызму пакутаў.

МЕТЭАРАЛАГІЧНАЕ

Ночку маланка
Пазбавіла цноты
Сівыя нябёсы.
Пэўна, запозна.
Затое ўранку
Хмары употай
Аддзячаць каханку
Дождж.
Жарсцівыя слёзы.

Чорны цень бясколернага свету —
Анталогія няўдалага санету.

Пераклады

**Джордж
Бернард Шоў**

(26.7.1856-2.11.1950)

Англійскі пісьменнік, рэфарматар тэатральнага мастацтва. Дэбютаваў раманам "Нясталасць" (1879), але сусветную вядомасць прынеслі камедыі і сацыяльна-псіхалагічныя драмы: цыклы п'ес "П'есы непрыемныя" (1892-1905), "П'есы прыемныя" (1894-1899), "П'есы для пуритан" (1897-1901) і інш. Нобелеўская прэмія па літаратуры 1925 года. Афарызмы на беларускую мову перакладаюцца ўпершыню.

АФАРИЗМЫ

* Хто можа, той робіць. Хто не можа — вучыць.
* Часцяком я цытую сябе. Гэта надае вастрыні маёй размове.
* Пакутніцтва — адзіны шлях для чалавека без таленту зрабіцца знакамітым.
* Няма ніякай асалоды падвешваць на шыбеніцы чалавека, які нічога не мае супраць.
* Дурні паўсюль, нават у вар'ятнях.
* Я ніколі не супраціўляюся спакусам, я вынайшаў, што рэчы, якія для мяне дрэнныя, мяне не спакушаюць.
* Усе вялікія іспіны пачыналіся як блонэрства.
* Рэчы, пра якія большасць

людзей пражне ўсё ведаць, звычайна з'яўляюцца не іх справай.

* Калі ў вас ёсць яблык і ў мяне ёсць яблык, і мы абмяняемся імі, тады вы і я будзем мець зноў па адным яблыку. Але, калі ў вас ёсць ідэя і ў мяне ёсць ідэя, і мы абмяняемся імі, у кожнага з нас будзе дзве ідэі.

* Я ніколі не цаніў высокую смеласць дрэсіроўшчыкаў ільвоў. Унутры клеткі ён, па меншай меры, абаронены ад людзей.

* Жыццё — гэта не пошук сябе. Жыццё — гэта стварэнне сябе.

* Адзіны чалавек, які паводзіць сябе разумна, быў мой кравец, ён наанава кожны раз здымаў меркі, калі мяне бачыў, у той час, як усе астатнія падыходзілі да мяне са старымі меркамі і спадзяваліся, што я ім яшчэ адпавядаю.

* Нават самыя маладыя з нас могуць часам не мець рацыі.

* Я быў вальнадумцам, пакуль не навучыўся думаць.

* Калі б бацькі ўсведамлялі, як яны стамляюць сваіх дзяцей!

* У нябёсах анёл не ўяўляе сабой нічога асаблівага.

* Маўчанне — самае дасканалое выяўленне пагарды.

* Жыццё не бывае лёгкім, маё дзіцятка, але калі яго не пужаць, яно можа быць цудоўным.

* Чым больш я працую, тым больш жыву.

* Маёй прычынай выбару літаратарства як прафесіі было тое, што аўтара ніколі не бачаць яго кліенты, і яму не трэба апрагнацца рэспектабельна.

Пераклаў Арцём АРАШОНАК.

Борис ПАСТЕРНАК

Снег ідёт

Снег идет, снег идет.
К белым звездочкам в буране
Тянутся цветы герани
За оконный перешлет.

Снег идет, и все в смятении,
Все пускается в полет:
Черной лестницы ступени,
Перекрестка поворот.

Снег идет, снег идет,
Словно падают не хлопья,
А в заштанном салоне
Сходит наземь небосвод.

Словно с видом чудака,
С верхней лестничной площадки,
Крадучись, играя в прятки,
Сходит небо с чердака,

Потому что жизнь не ждет.
Не оглянешься, и — святки.
Только промежутки краткий,
Смотришь — там и новый год.

Снег идет густой-густой,
В ногу с ним, стопами теми,
В том же темпе, с ленью той
Или с той же быстротой,
Может быть, проходит время?

Может быть, за годом год
Следуют, как снег идет
Или как слова в поэме?

Снег идет, снег идет,
Снег идет, и все в смятении:
Убеленный пешеход,
Удивленные растенья,
Перекрестка поворот.

1957

Барыс ПАСТАРНАК

Снег ідзе

Снег ідзе, снег ідзе.
К белым зорачкам ў буране
Кветкі цягнуцца з герані
Па ваконнай барадзе.

Снег ідзе, ды ўсё ў губленні,
Адпраўляецца ў палёт:
Чорнай лесвіцы ступені,
Скрыжаванне, паварот.

Снег ідзе, снег ідзе,
Ды ня ватаю з нябёсаў:
Ў футры, пыраваным коса,
Крочыць неба па валдзе.

Бы з выглядам дзівака,
З верхняй лесвічнай пляцоўкі,
З хованак ды з-пад замка
Долу дах ляціць ў начоўках.

Бо не ўтаймаваць жывіцы —
Прамінае ў карагодзе,
І прачнешся ў новым годзе,
А здавалася — куцыя.

Снег ідзе густы-густы,
Крокам тым, ступнямі тымі,
Тэмпам тым жа, з ленью той,
Як сыходзіць — бачыш ты? —
Час гадамі маладымі.

Можна быць, гады ў спадзеў
Рушаць след, як снег ідзе
Ці як рухі ў пантаміме?

Снег ідзе, з году ў год
Снег ідзе, ідзе, няспынным:
Разгубіўся пешаход,
Загубіўся расліны,
Скрыжаванне, паварот.

2004

З рускай мовы пераклаў
Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

Уладзімір і Франчэска ЛІПСКІЯ:

"За мяжой мы адчуваем сябе пасланцамі роднай краіны..."

Франчэска і Уладзімір Ліпскія добра знаёмыя сталым чытачам "Голасу Радзімы". Мне зноў давялося сустрэцца з Ліпскімі наярэдадні Новага года пасля выступлення "Радзімічаў" у эстонскім горадзе Нарва па запрашэнні мясцовых беларусаў. Уражанні іх перапаўнялі, з гэтага і пачалася наша гаворка.

Нагадаем, у ансамблі каля 20 удзельнікаў — спявакі, музыканты, але ядро — сям'я Ліпскіх, муж, жонка і дзве дачкі. Вось такім мабільным саставам іх і запрасілі ў Нарву.

— Запрасілі нас кіраўнікі беларускага таварыства "Сябры", што ў Нарве, Канстанцін Брайм і Людміла Аннус. Сустрэлі як даўніх сяброў, таму што ў чэрвені 2003 года мы там выступалі на фестывалі "Вянок дружбы", які праходзіў у Нарвскім замку. Гэта было вельмі ўражальнае мерапрыемства. Прымалі нас на ўра, таму і на гэты раз прынялі запрашэнне з вялікім задавальненнем.

— З якой нагоды быў канцэрт?

— Нарвскае аб'яднанне беларусаў у гэтым годзе адзначала сваё пяцігоддзе. Міністэрства культуры Эстоніі выдзяліла неабходныя сродкі. Падрыхтаваліся "Сябры" цудоўна: з вялікім густам упрыгожылі залу ў Палацы культуры "Ругалзіў", сабралася шмат гледачоў і не толькі беларусаў. Канцэрт доўжыўся каля двух гадзін. На сцэне была ўся неабходная апаратура, цудоўнае светлавае афармленне. Пасля канцэрта касеты з нашымі песнямі разышліся вельмі хутка, нават не хапіла ўсім жадаючым.

Потым мы яшчэ далі два канцэрты: ў сельскагаспадарчым капэратыве "Нарва" і ў шахцёрскім гарадку Ахтмі (у 60 км ад Нарвы). Усюды быў аншлаг. Прызнаем, для нас было нечаканасцю, што падчас канцэрта ў многіх на вачах з'явіліся слёзы. Нам казалі пасля канцэрта: "Вы нават не ўяўляеце, якое свята нам падарылі". Асабліва спадабаліся ўсім песні "Беларусь", "Дзе б я ні ехала". Цёплыя словы, шчырыя аплядыменты, слёзы — гэтая такая ўзнагарода для нас!

— Хто ў вашым сямейным ансамблі галоўны?

— Мы — на аднолькавых правах. Уладзімір — ідэйны натхніцель і акампаніатар. Я спяваю і вяду канцэрт. Дачка Таццяна не толькі спявае, а і робіць аранжыроўкі ўсіх песень, ўмее стварыць асаблівы настрой канцэрта. Яна хутка заканчвае Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт культуры. Малодшая Наташа, хоць ёй яшчэ толькі дзевяць гадоў, таксама ўжо мае вопыт выступленняў. Яна добра трымаецца на сцэне і ведае ўсю праграму. На гэтым кан-

цэрце спявала не толькі з ансамблем, але і сольна выканала дзве беларускія песні, атрымала больш за ўсіх апладысменты. Гэта паездка нас вельмі натхніла.

Нашаму ансамблю ў лістападзе споўнілася 25 гадоў. Ён перажыў шмат пераўтварэнняў. Спачатку быў створаны вялікі самадзейны хор з 50 чалавек, паступова колькасць яго удзельнікаў мянялася і цяпер ён аб'ядноўвае 20 чалавек. У Мінску мы заўсёды рэпэціруем і даём канцэрты ў поўным саставе.

— Нагадайце самыя запамінальныя канцэрты...

— Добрыя ўспаміны засталіся ад Міжнароднага фальклорнага фестывалю мастацтваў "Ялта - 2003". Фестываль праходзіў пад патранатам прэзідэнта Украіны Леаніда Кучмы і быў прымярканым да саміту кіраўнікоў дзяржаў, якія ўваходзяць у СНД. Нельга прывыкнуць да таго, як нас, беларусаў, так

цёпла ўсюды сустракаюць. І вядучы фестывалю знайшоў нейкія асаблівыя словы, вельмі ўзнёсла прадставіў наш ансамбль, і ўжо пасля канцэрта, калі мы гулялі па гораду, нас пазнавалі і ўслед крычалі: "Брава, Беларусь! Малайчына Лукашэнка!".

Наш калектыў 6 разоў выступаў у Паднёвай Карэі. У час першай жа паездкі туды на Міжнародны фестываль народных калектываў атрымалі галоўны прыз — "Залатую талерку" за лепшую нацыянальную кампазіцыю, яна мае назву "Беларусь — песня мая". Нам потым даверылі адкрываць ўсе канцэрты, дзе выступалі калектывы з усяго свету, менавіта гэтай кампазіцыяй. З таго часу "Радзімічаў" ахвотна запрашаюць на выступленні ў гэтую азіяцкую краіну. Наша Таццяна вывучыла некалькі песень на карэйскай мове, і калі яна іх выконвае, карэйскія слухачы прыходзяць

у захваленне, асабліва ад песні, назва якой гучыць па-беларуску прыблізна так: "З любоўю" (да Радзімы, маці і г.д.). Аднойчы ў час выканання гэтай песні на стадыёне ўсе ўсталі, паднялі рукі ўгору і пачалі хістацца, атрымліваліся прыгожыя хвалі, а потым раздаўся шквал апладысменты. Дарэчы, у Таццяны стала традыцыяй развучваць песню ці некалькі на мове той краіны, дзе яна пабывала. З Эстоніі прывезла эстонскую. А наогул у яе рэпертуары ўжо назбіралася шмат песень: на арабскай, японскай, грэчаскай, англійскай, кітайскай мовах.

Таццяну ў Паўднёвай Карэі прыкмецілі і прапанавалі галоўную ролю Беласнежкі ў Сеульскім тэатры. Роля, зразумела, на карэйскай мове і разлічана на драматычную актрысу. У мінулым годзе Таццяна працавала па кантракту ў Карэі. Вельмі дзецям падабалася Белас-

нежка: яны смяяліся, плакалі... Пасля спектакля беглі да Таццяны, каб абняць яе, пашкадаваць. У тэатры было задумана, што артысты ў касцюмах выходзяць да гледачоў, але ўсе беглі толькі да Беласнежкі. Адміністрацыя тэатра потым адмяніла выходы Таццяны, бо каля яе было сапраўднае стоўпатварэнне.

Галоўны прынцып нашага ансамбля: ва ўсім быць на ўзроўні, бо разумеем, што па нас будучы меркаваць аб усіх беларусах.

— Дзе вы будзеце сустракаць Новы год?

— Заўсёды сустракалі Новы год спачатку ў калектыве, а потым дома за святочным сталом. Напярэдадні свята рыхтуем салаты тазікамі, каб усіх удзельнікаў ансамбля маглі пацаставаць. Я люблю радаваць гасцей усялякімі салатамі, у мяне ёсць свае фірменныя.

— Франчэска, можа падзеліцеся з нашымі чытачамі арыгінальным рэцэптам для новагодняга стала?

— Калі ласка, магу прапанаваць "Каралеўскі салат з белымі грыбамі".

Самы галоўны сакрэт — гатаваць трэба ў добрым настроі, тады ўсё атрымаецца смачным.

Сухія белыя грыбы замачыць у гарачай вадзе, зліць і добра прамыць, варыць да гатоўнасці, змяляць на мясарубцы. Пасмажыць рэзчатую цыбулю, нарэзаную паўкольцамі, на алеі, потым спадзіць на друшляку. Грыбы і цыбулю астудзіць паасобку. Нашынкаваць саломкай моркву і прытушыць на алеі, астудзіць. Адварыць яйкі, астудзіць і нарэзаць. Можна дабавіць для смаку крыху печані. Усё змяшаць і заправіць маянэзам.

А на заканчэнне віншую усіх нашых суайчыннікаў са святамі — Новым годам і Калядамі. Няхай заўсёды ў вас будзе добры настрой і багаты стол.

Гутарыла Таццяна КУВАРЫНА.

НА ЗДЫМКУ: выступаюць "Радзімічы".

Словы і ноты песні "Беларусь" з рэпертуару "Радзімічаў" друкуем па просьбе прыхільнікаў ансамбля.

Беларусь

Словы народныя

Музыка М.ЗАХАРЧАНКІ

Палобіць Беларусь вельмі проста.
Трэба толькі прыехаць сюды,
Дзе п'явучыя стромкія сосны
І іскрыстыя сцежкі вады.
Тут жывуць светларусыя людзі
І калышца лёну блакіт,
Хто калісьці тут быў,
Не забудзе тумановы світанак ракі.

Прыпеў:
Беларусь, Беларусь,
Дорыш людзям красу!
Беларусь, Беларусь,
Цябе ў сэрцы нясу.
Беларусь, Беларусь,
Цябе ў сэрцы нясу.

Тут над хатамі бусел лятае,
Храм Сафіі стаіць над Дзвіной.
Я як добрую казку згадаю
Сіні погляд Радзімы майй.
Прыгажуні-бярэзкі глядзяцца

У празрыстае лостра вады.
Так спакусліва вабяць духмяным
Пахам кветак вішнёвых сады!
Прыпеў.

Усе:
Палобіць Беларусь нашу проста
За гасцінных і шчодрых людзей.
Боль чужы адчуваюць тут востра
І прыветна страчаюць гасцей.

Адна:
Я зямлі гэтай шчыра малюся
Пад лясой шапатлівы прыбой.
У цяжкі міг сэрцам я прытулюся
Да яе, як да маці сваёй.

Прыпеў:
Беларусь, Беларусь,
Мая радасць і сум,
Беларусь, Беларусь,
Цябе ў сэрцы нясу.

Беларусь

Муз. М. Захарчанкі

Лепшы футбаліст Максім Рамашчанка

Па апытанні, праведзеным Федэрацыяй футбола Беларусі, лепшым футбалістам краіны 2004 года названы ігрок маскоўскага "Дынама" і нацыянальнай каманды Максім Рамашчанка, які ўзначальвае спіс бамбардзіраў зборнай.

Лепшым трэнерам пяты раз за апошнія шэсць гадоў стаў цяперашні настаўнік маладзёжнай зборнай і былы галоўны трэнер барысаўскага БАТЭ Юрый Пунтус.

Лепшым іграком чэмпіянату Беларусі прызнаны паўабаронца мінскага "Дынама" Андрэй Разін.

Удалы разбег Анжалікі Кацюгі

Кітайскі горад Харбін стаў шчаслівым для беларускай канькабежкі Анжалікі Кацюгі.

На чарговым этапе Кубка свету наша спартсменка першыствавала на дыстанцыі тысяча метраў з часам 1 мінула 18,16 секунды. У іншых забегях Анжаліка двойчы крыху саступіла кітайцы М.Вонг, заваяваўшы сярэбраны медалі.

Наступны этап Кубка свету пройдзе ў студзені будучага года ў Калгары.

Пакуль Анжаліка Кацюга ў агульным заліку на дыстанцыі 500 метраў па набраных ачках мае чацвёртую суму балаў. А на тысячамятроўцы — пятую.

Тэнісны VIP-турнір

Бізнесмены трох краін з'ехаліся ў Мінск на тэнісны VIP-турнір

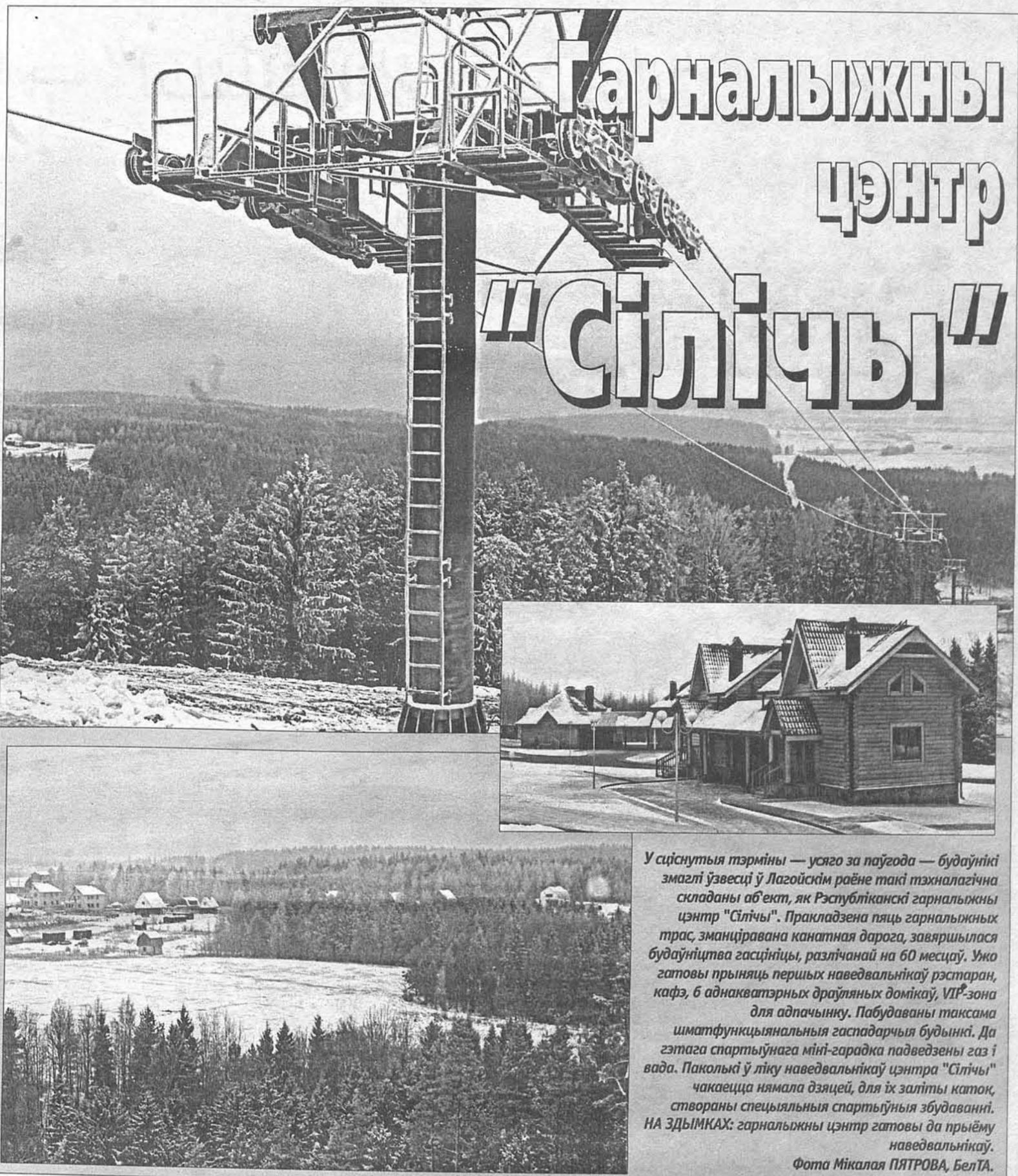
У Рэспубліканскім цэнтры алімпійскай падрыхтоўкі па тэнісу і настольнаму тэнісу з'быліся спарорніцтвы на прызы міжнароднага аўтамабільнага холдынга "Атлант-М". Сустрэчы турніру праходзілі ў парным разрадзе сярод 64 удзельнікаў. На кортах мінскага тэніснага цэнтры спарорнічалі прадстаўнікі беларускага, украінскага і расійскага бізнесу, кіраўнікі і дырэктары буйных кампаній, банкаў, холдынгаў, чыноўнікі і палітыкі.

Адметнасцю сёлетняга каляднага VIP-турніру "Атлант-М" стаў удзел у ім лепшых ракетак беларускага жаночага тэніса Настассі Якімавай і Дар'і Куставай.

3 Магілёва — ў кнігу Гінэса

Аляксандр Бендзікаў — асоба ў родным Магілёве і краіне даволі вядомая: чатырохразовы чэмпіён Кнігі рэкордаў Гінэса. У сусветным зборніку самых неверагодных дасягненняў Аляксандр "адзначыўся" пасля таго, як склаў піраміду з 410 040 піўных крывак, паставіў 522 касцяшкі даміно на рабры адной, на рабры манеты спачатку пабудоваў піраміду з 880 манет, а потым яшчэ (гэта ўжо другі рэкорд) на рабры манеты пабудоваў вежу з 257 розных металічных грашовых знакаў.

Старонку падрыхтаваў
Віталь СЯЎРУК.

Гарналыжны цэнтр "Сілічы"

У сціснутыя тэрміны — усяго за паўгода — будаўнікі змаглі ўзвесці ў Лагойскім раёне такі тэхналагічна складаны аб'ект, як Рэспубліканскі гарналыжны цэнтр "Сілічы". Пракладзена пяць гарналыжных трас, зманціравана канатная дарога, завяршылася будаўніцтва гасцініцы, разлічанай на 60 месцаў. Ужо гатовы прыняць першых наведвальнікаў рэстаран, кафэ, 6 аднакватэрных драўляных домікаў, VIP-зона для адпачынку. Пабудаваны таксама шматфункцыянальныя гаспадарчыя будынкі. Да гэтага спартыўнага міні-гарадка падведзены газ і вада. Паколькі ў ліку наведвальнікаў цэнтры "Сілічы" чакаецца нямала дзяцей, для іх заліты каток, створаны спецыяльныя спартыўныя збудаванні.

НА ЗДЫМКАХ: гарналыжны цэнтр гатовы да прыёму наведвальнікаў.

Фота Мікалая ПЯТРОВА, БелТА.

Леў Сапега — першы беларускі альпініст

200 гадоў таму ён пакарыў Манблан

Турысцкае і альпінісцкае брацтва — асобы від чалавечай супольнасці. Гэтых людзей зблізілі пад'ёмы на крутыя горныя вяршыні, сплавы па імклівых сібірскіх рэках з бурлівымі парогамі, пераходы па бяскрайніх паўночных снягах.

На традыцыйную сустрэчу, якая прайшла на базе аздараўленчага лагера трактарнага завода ў маляўнічым наваколлі Раўбічаў і была прысвечана 60-годдзю Вялікай Перамогі над фашыскай Германіяй, сабраліся каманды буйных сталічных прадпрыемстваў — завода халадзільнікаў "Атлант", падшыпнікавага і трактарнага заводаў, Магілёўскай і Гомельскай абласцей, а таксама прадстаўнікі іншых рэгіёнаў краіны.

А сабраў іх разам актыў грамадскага аб'яднання ветэранаў турызму і альпінізму, якое ўзна-

чалае Алег Вінаградаў. У нема-лой ступені, дзякуючы яго энтузіязму, арганізатарскім здольнасцям і ініцыятыве, падобны злёт дае магчымасць сустрэцца

аматарам гэтых экстрэмальных відаў спорту, якія патрабуюць асабага складу душы і мужнасці.

Традыцый ж турызму і альпінізму ў Беларусі багатыя,

яны маюць 200-гадовую гісторыю. Кропкай адліку стаў 1804 год, калі наваградскі князь Леў Сапега сумесна са сваім сябрам, французскім афіцэрам, ажыццявіў узыходжанне на горную вяршыню Манблан. Цяпер у краіне нямала іх прадаўжальнікаў. Нашы сучаснікі пакарылі шмат вядомых на планеце вяршынь, у складаных прыродных і кліматычных умовах прайшлі нямала цяжкадступных трас, прадэманстравалі стойкасць, мужнасць і настойлівасць — рысы, якія ў немалой ступені адпавядаюць нацыянальнаму характару беларусаў.

Аляксандр ДЫНІКАЎ.

НА ЗДЫМКУ:

Уладзімір БЕЛАНОВІЧ (злева), майстар спорту па горнаму турызму; Петр КАНАПЛЁЎ — "снежны барс", які пакарыў усе сямітысячнікі СССР; "снежны барс" Андрэй ФІЛІМОНАЎ.

2005

"Голасу Радзімы" — 50!

Фота Ірыга Чельніка

Студзень		Люты		Сакавік		Красавік		Май		Чэрвень	
П	3 10 17 24 31	П	7 14 21 28	П	7 14 21 28	П	4 11 18 25	П	2 9 16 23 30	П	6 13 20 27
А	4 11 18 25	А	1 8 15 22	А	1 8 15 22 29	А	5 12 19 26	А	3 10 17 24 31	А	7 14 21 28
С	5 12 19 26	С	2 9 16 23	С	2 9 16 23 30	С	6 13 20 27	С	4 11 18 25	С	1 8 15 22 29
Ч	6 13 20 27	Ч	3 10 17 24	Ч	3 10 17 24 31	Ч	7 14 21 28	Ч	5 12 19 26	Ч	2 9 16 23 30
П	7 14 21 28	П	4 11 18 25	П	4 11 18 25	П	1 8 15 22 29	П	6 13 20 27	П	3 10 17 24
С	1 8 15 22 29	С	5 12 19 26	С	5 12 19 26	С	2 9 16 23 30	С	7 14 21 28	С	4 11 18 25
Н	2 9 16 23 30	Н	6 13 20 27	Н	6 13 20 27	Н	3 10 17 24	Н	1 8 15 22 29	Н	5 12 19 26
Ліпень		Жнівень		Верасень		Кастрычнік		Лістапад		Снежань	
П	4 11 18 25	П	1 8 15 22 29	П	5 12 19 26	П	3 10 17 24 31	П	7 14 21 28	П	5 12 19 26
А	5 12 19 26	А	2 9 16 23 30	А	6 13 20 27	А	4 11 18 25	А	1 8 15 22 29	А	6 13 20 27
С	6 13 20 27	С	3 10 17 24 31	С	7 14 21 28	С	5 12 19 26	С	2 9 16 23 30	С	7 14 21 28
Ч	7 14 21 28	Ч	4 11 18 25	Ч	1 8 15 22 29	Ч	6 13 20 27	Ч	3 10 17 24	Ч	1 8 15 22 29
П	1 8 15 22 29	П	5 12 19 26	П	2 9 16 23 30	П	7 14 21 28	П	4 11 18 25	П	2 9 16 23 30
С	2 9 16 23 30	С	6 13 20 27	С	3 10 17 24	С	1 8 15 22 29	С	5 12 19 26	С	3 10 17 24 31
Н	3 10 17 24 31	Н	7 14 21 28	Н	4 11 18 25	Н	2 9 16 23 30	Н	6 13 20 27	Н	4 11 18 25

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
 Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (бухгалтэрыя), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82 (тэл./факс).
 Галоўны рэдактар: 8029-6-88-17-82. Email: golos_radzimy@tut.by

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
 Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
 Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
 Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
 Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
 у ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://www.belarus21.by>

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны Індэкс у Беларусі 63854.
 Аб'ём 8 друк. аркушаў. Тыраж 1942 экз. Заказ 187. Падпісана да друку
 28. 12. 2004 г. у 12.00.
 Газета набрана і зьявілася на рэдакцыйным настольня — выдавецкім
 комплексе. Знакам® пазначаны рэкламныя матэрыялы.
 Адрукавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны
 завулак, 3).
 Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках
 «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.
 © «Голас Радзімы», 2004.